

Ambitiedocument

Uitvoeringsprogramma 2023-2030

NATIONAAL PARK DE MEINWEG Samenwerking Limburgse Maasterrassen

Landschap, natuur en mensen verbinden

**Vastgesteld in de stuurgroep Nationaal
Park de Meinweg in Transitie**

van 13 december 2023

**+ oplegvel van januari 2025 als integraal
onderdeel van dit document**

Oplegnotitie

Betreft : Ambitiedocument Nationaal Park De Meinweg

Datum : 19 december 2024

Deze oplegnotitie maakt integraal onderdeel uit van het Ambitiedocument Nationaal Park de Meinweg

Inleiding

Het Rijk heeft in 2020 de Nationale Parken in Nederland gevraagd om een transitieproces te starten met als doel om de parken verder te ontwikkelen, volgens een zogenaamde 'Leidraad'. Uitbreiding tot grotere landschaps- en natuurparken van minimaal 3000 ha hoorde daarbij. Het Rijk heeft dit proces in alle parken middels een subsidie ondersteund om een ambitiedocument op te stellen waarbij de criteria uit de Leidraad als voorwaarde werden gesteld. Het Nationaal Park De Meinweg is hiermee eind 2020 aan de slag gegaan.

Huidige situatie

De 'leidraad' is thans niet meer van toepassing. Het Rijk heeft het beleid voor de Nationale Parken geactualiseerd en een nieuwe beleidsregel vastgesteld. De minimumgrootte van een Nationaal Park is teruggebracht naar 1000 hectare aaneengesloten natuur. Het huidige Nationaal Park voldoet aan de nieuwe beleidsregel.

Ten aanzien van de transitie van het landelijk gebied is het Nationaal Programma Landelijk Gebied en daarmee het Limburgs Programma Landelijk Gebied niet meer van toepassing. Dat betekent overigens niet dat veel van de daarin opgenomen opgaven niet meer aan de orde zijn.

In deze oplegnotitie wordt de ambitie van het Nationaal Park De Meinweg beschreven met inachtneming van de nieuwe situatie. Partijen kiezen niet voor een gedetailleerde herziening van het ambitiedocument, maar voor het beschrijven van een aantal uitgangspunten die de basis zijn voor de samenwerking.

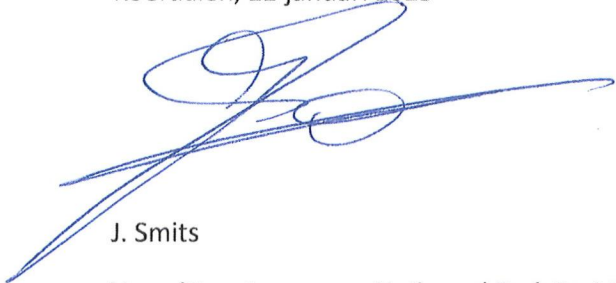
Uitgangspunten

1. De huidige grenzen van het Nationaal Park De Meinweg worden gehandhaafd.
2. Daarbuiten gaat Het bestuur van het Nationaal Park de samenwerking aan met relevante actoren in een groter gebied rondom het Nationaal Park binnen de 5 gemeenten (zijnde Roermond, Roerdalen, Maasgouw, Echt-Susteren en Beesel) om gezamenlijk te werken aan de opgaves en ambities in het gebied. We noemen dit het Samenwerkingsverband Maasterrassen.

3. Daarmee is de zonering van natuurkern, landschapsontwikkelingszone en regionale ontwikkelingszone niet meer relevant. In die samenwerking zien wij een volwaardige plaats voor de landbouw. Landbouw hoort in het gebied en draagt wat ons betreft bij aan de kwaliteit van het gebied. We streven naar een landbouw die toekomstbestendig is, ook financieel. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan eerdere bedenkingen vanuit de landbouworganisaties.
4. Aan de 5 ambities uit het ambitiedocument wordt een 6^e ambitie toegevoegd:
 1. Robuuste landschaps- en natuurwaarden
 2. Topbeleving met basis kwaliteit
 3. Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap
 4. Omgeving benut kansen
 5. Nationaal Park met naam en status
 6. Een diverse landbouw (van extensief tot hoogproductief) die robuust en financieel gezond is
5. Het Nationaal Park probeert gebiedsprocessen te initiëren, waardoor bottom-up en met draagvlak in het gebied projecten gerealiseerd worden die passen in de ambities.

Aldus overeengekomen

Roerdalen, 22 januari 2025

J. Smits

Voorzitter stuurgroep Nationaal Park De Meinweg

G. van Herten

Voorzitter LLTB regio Midden

Inhoud

Inleiding - Groter gebied, hogere ambitie	5
Rijke natuur, schitterend landschap, profijt voor de gemeenschap	5
Transitie	7
Onze visie 2030: robuust en beschermd, beter beleefbaar	11
Een groter en sterker gebied, verbonden met andere gebieden.....	12
Onze vijf ambities samengevat.....	15
Regionale programma's laten 'landen'	17
1 Robuuste natuur- en landschapswaarden	19
1.1 't Sjtökske Nederlandj det 't sjoonste is	19
1.2 De onderscheidende kwaliteiten van ons vergrote park	20
1.3 Landschap en natuur ontleed	21
1.4 Onze landbouw.....	24
1.5 Robuuste natuur- en landschapswaarden in 5 opgaven	26
1.6 Actielijnen.....	33
2 Topbeleving met basiskwaliteit	34
2.1 Een topcollectie biedt ook een topbeleving.....	34
2.2 Opgave in basisaanbod, belevenissen en topervaringen.....	36
2.3 Actielijnen.....	39
3 Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap	40
3.1 Samenwerking met partners in de regio, zorgen voor draagvlak en betrokkenheid.....	40
3.2 Educatie en participatie.....	41
3.3 Onderzoek	43
3.4 Actielijnen.....	46
4 Omgeving benut kansen dankzij Nationaal Park	47
4.1 Economie, landschap en natuur versterken elkaar	47
4.2 Kansen voor toerisme, inwoners en agrariërs.....	49
4.3 Actielijnen.....	53
5 Nationaal Park met naam en status	54
5.1 Merk met een internationale en een regionale component	54
5.2 Van Unique Selling Points naar merkidentiteit	55

5.3	Merkversterking	57
5.4	Communicatie	58
5.5	Actielijnen.....	60
6	Organisatie en geld	61
6.1	Drie uitgangspunten voor de organisatie.....	61
6.2	Onze organisatie	62
6.3	De juridische verankering van onze organisatie.....	66
6.4	De jaarcyclus.....	67
6.5	Structurele kosten en hun dekking	68
7	Uitvoeringsprogramma	71
7.1	Van ambitie naar uitvoering.....	71
7.2	Projecten Ambitie 1.....	73
7.3	Projecten Ambitie 2.....	78
7.4	Projecten ambitie 3	84
7.5	Projecten ambitie 4	89
7.6	Projecten Ambitie 5.....	95
8	Colofon	97

Bijeneters. Foto: Luuk Belgers

Foto: Petra Lenssen

Inleiding - Groter gebied, hogere ambitie

Rijke natuur, schitterend landschap, profijt voor de gemeenschap

Schitterend en uniek

De Maasterrassen bij Roermond zijn schitterend en uniek. De voor Nederland zeldzame breuklijnen en niveauverschillen hebben geleid tot een landschap met verschillende terrassen, met kleine rivieren en beekjes, met kastelen, kloosters en ruïnes en een overweldigende rijkdom aan planten- en diersoorten. Er zijn eeuwenoude agrarische patronen van grondgebruik, passend bij het landschap. Het gebied kent diverse beschermde natuurgebieden die onderdeel zijn van het Europese Natura 2000 netwerk. De Meinweg, een klein gedeelte van dit gebied, kreeg in 1990 dan ook de titel Nationaal Park, de hoogste status voor unieke en beleefbare natuur die we kennen. We zijn als partners in de regio enorm trots op dit kostbare gebied met natuur, agrarisch landschap, buurtschappen en dorpen. De uitzonderlijke kwaliteit van de natuur en het landschap is niet alleen een habitat voor duizenden soorten dieren en planten; het is ook een bron van leefkwaliteit voor de mens, waardoor inwoners en bedrijven kiezen voor deze regio. Ook zorgen natuur en landschap voor directe inkomsten in de gastvrijheidssector. Een gebied om zuinig op te zijn en veilig te stellen.

Kwetsbaar en onder druk

En daar is alle reden toe. Het gebied is kwetsbaar en zijn bijzondere waarden staan soms behoorlijk onder druk. De natuur is aantoonbaar achteruit gegaan, zij is soms overbelast met stikstof en er is sprake van verdroging, zo blijkt uit onderzoeken van de Ecologische Autoriteit in 2023. Hoe kwetsbaar het gebied nu al is voor verdroging en hitte bleek ook bij de ernstige bosbrand in 2020. De klimaatverandering zet de komende jaren nog verder door; dat vraagt aanpassingen om landschap en natuur robuuster te maken.

Ook heeft het gebied te maken met ruimteclaims voor uitbreiding van wonen, bedrijventerreinen, waterberging, zonnevelden en windmolens die vragen om een zorgvuldige inpassing, zodat natuur en landschap worden gespaard. Zorgvuldigheid is ook nodig bij het geleiden van onze bezoekers. We zien onze bezoekers graag naar het gebied komen, het mogen er ook meer worden, maar we willen niet dat de natuur en het landschap daaronder lijden. Sterker nog: we willen dat zij zorgen voor een duurzame economie die natuur en landschap juist beter maken.

Versterking en profijt

In dit ambitiedocument laten wij als gezamenlijke partners van het Nationaal Park zien dat de versterking van natuur en landschap goed kan samengaan met profijt voor de gemeenschap. Met economische activiteiten die geënt zijn op het behoud en de versterking van die natuur en dat landschap. Wij willen dat dit gebied van generatie op generatie mooi en sterk blijft en zijn unieke karakter behoudt. Een gebied waarin we leren over de natuur en de

Inleiding

voedselvoorziening. Een gebied waar we, nog beter dan nu, onze lichamelijke en geestelijke gezondheid kunnen onderhouden. Een gebied waar we van houden en waar we goed voor zorgen.

Gebied, gemeenschap en merk

Ons Nationaal Park is in de eerste plaats een schitterend gebied. Maar daarnaast is het Nationaal Park ook een unieke gemeenschap van betrokken partners. Vanuit overheid, ondernemers en onderwijs. Vanuit de private en publieke eigenaren en beheerders. Vanuit de vrijwilligers en vanuit de marketing- en educatieprofessionals. Al die partners vinden elkaar en werken samen, zien kansen voor de versterking van natuur en het landschap en zij ontwikkelen programma's voor educatie en de gastvrijheid. Samenwerking in de regio: het bij elkaar brengen van partijen en initiatieven en het creëren van draagvlak zit in ons DNA. Dit zien wij als een specifieke toegevoegde waarde binnen het speelveld van provincie, gemeenten, waterschappen, landgoedeigenaren en vrijwilligers die allemaal actief zijn in ons gebied.

Naast gebied en gemeenschap is ons Nationaal Park een merk. Het merk 'Nationaal Park' is over de hele wereld bekend en staat in de top 100 van meest bekende merken ter wereld. We profiteren dan ook van de sterke associatie bij het begrip 'Nationaal Park': een begrip dat staat voor de hoogste kwaliteit en beleving van natuur en landschap. Ook in Nederland zijn de Nationale Parken de hoogste klasse die er is. Met ons merk behoren we tot de 'familie' van Nationale Parken. Binnen die familie hebben we een eigen specifiek karakter en bijzondere kwaliteiten die we verder gaan ontwikkelen en bekend maken.

Deze drie dingen: gebied, gemeenschap en merk komen in het Nationaal Park Nieuwe Stijl (NPNS) samen en versterken elkaar. Met elk van die drie hebben we ambities en bijbehorende projecten, zoals verder in dit document duidelijk wordt.

Dat kan alleen door een groter gebied bij ons Nationaal Park te betrekken dan alleen het gebied van het huidige Nationaal Park de Meinweg. En we verbinden inwoners, agrariërs en andere landeigenaren, gastvrijheidsondernemers en andere ondernemers met dit schitterende gebied. Hierdoor kan iedereen profiteren van ons Nationaal Park op een manier waar het gebied beter van wordt.

Transitie

Doorstart in 2024

Nationaal Park De Meinweg maakt in 2024 een doorstart met een hogere ambitie dan de afgelopen jaren het geval was. Dat doen we omdat het beter is voor de natuur en het landschap, maar ook omdat het beter is voor de lokale gemeenschap: onze inwoners en ondernemers. Daarnaast creëren we draagvlak en betrokkenheid voor natuur en landschap, inclusief de gebruikers. Nationale Parken behoren tot de topcollectie van de Nederlandse natuur en landschappen. Die status willen we als gezamenlijke partners van ons Nationaal Park waarmaken, daarbij gesteund door provincie en Rijk. Dit document beschrijft onze ambitie en hoe wij dit in ons Nationaal Park vanaf 2024 willen aanpakken. ‘Wij’ vormen een brede coalitie van overheden, ondernemers, marketing- en educatieprofessionals en onderzoekers uit de regio – zie voor een opsomming het colofon.

Jaren van voorbereiding

In de jaren 2021-2023 hebben wij in ons Nationaal Park plannen gemaakt om deze doorstart te kunnen maken met nieuwe en grotere ambities. In 2011 besloot het kabinet Rutte 1 om de rijksbijdrage aan de Nationale Parken te stoppen en het beleid voor de Nationale Parken volledig te decentraliseren. Echter, sinds enkele jaren neemt het Rijk weer verantwoordelijkheid voor de Nationale Parken. Dat ging ook gepaard met een nieuwe kijk op de rol van Nationale Parken. Het Rijk ziet de Nationale Parken als organisaties die natuur, landschap en de mens verbinden. Ook legde het Rijk de koppeling met de transitie-opgaven van het landelijk gebied (landbouw- en energietransitie en klimaatadaptatie). De Nationale Parken kregen drie jaar de tijd om zich voor te bereiden op een doorstart en aan te geven hoe zij die nieuwe ambitie en die nieuwe rol voor zichzelf zien.

Daarnaast heeft het Rijk met het IPO (Interprovinciaal Overleg), de Nationale Parken en maatschappelijke partners in 2023 het Beleidsprogramma Nationale Parken opgesteld. In het beleidsprogramma streeft het Rijk ernaar dat de Nationale Parken de parels worden op het gebied van natuur en landschap en dat zij samen een topcollectie vormen van de Nederlandse natuur en landschap, in al zijn verscheidenheid. Ook wil het Rijk een sterkere verbinding tussen de natuurlijke kerngebieden en het omliggende agrarische landschap tot stand brengen.

Vanaf 2024 kan de transitie van de Nationale Parken daadwerkelijk vorm krijgen dankzij het Beleidsprogramma en de bijbehorende Rijks- en provinciale financiering. Het Rijk wil met de provincie en de Nationale Parken partnerafspraken maken waarin is vastgelegd welke inspanningen de verschillende partijen verrichten om de doelen naderbij te brengen. Het Rijk heeft vanaf 2024 35 miljoen euro beschikbaar gesteld om het beleidsprogramma zeven jaar lang uit te voeren.

In dit ambitiedocument maken we duidelijk wat we de komende jaren met ons Nationaal Park Nieuwe Stijl willen bereiken – onze ambities. Maar ook hoe we dat doen en hoe we dat organiseren, met alle verschillende partners en hun verschillende verantwoordelijkheden.

Een toevoeging aan onze naam

Het Nationaal Park zal na de doorstart een groter gebied in zijn activiteiten betrekken dan het huidige gebied De Meinweg. Zo zullen we nauw samenwerken met andere kostbare natuurkernen als het Roerdal en Swalmdal. Feitelijk werken we samen in een gebied dat zo groot is als de vijf samenwerkende gemeenten. Zij vormen samen de Midden-Limburgse Maasterrassen. Dat is de reden waarom we een toevoeging doen aan onze naam. Voortaan voeren wij de naam ‘Nationaal Park De Meinweg – Samenwerking Limburgse Maasterrassen’.

Geen wettelijke taken, geen extra planologische beperkingen

De titel Nationaal Park heeft geen planologische status en brengt geen extra ruimtelijke beperkingen met zich mee. De ambitiekaart die wij in dit document presenteren is een wensbeeld bedoeld ter inspiratie van alle betrokkenen, inclusief de overheden die onze ruimtelijke plannen maken. De daadwerkelijke bescherming van natuur en landschap, en alle besluitvorming daaromheen, vindt plaats in de omgevingsvisies en -plannen en via speciale beschermende status als Natura 2000 en Natuur Netwerk Nederland (NNN). Daarvoor maakt het niets uit of een gebied al dan niet is benoemd tot Nationaal Park.

Samenwerken in een groter gebied

Wij zien het gebied waarin wij samenwerken als een gebied dat zowel natuur- als landbouwgrond omvat, inclusief een aantal dorpen. We willen agrariërs ondersteunen die op vrijwillige basis kansen zien voor streekproducten en gastvrije ontvangst van bezoekers met educatie, participatie en overnachtingsmogelijkheden overigens zonder het werk over te nemen van partijen die hier ook al mee bezig zijn, zoals Natuurrijk Limburg. Wij dragen waar nodig bij met ons netwerk en onze kennis. Hetzelfde geldt voor de inwoners van de dorpen: de status Nationaal Park heeft geen wettelijke invloed op wat hier wel of niet mogelijk is. We houden ons binnen het verband van het Nationaal Park niet bezig met stikstofmaatregelen,

De organisaties van de nationale parken vervullen geen wettelijke taken op het gebied van bescherming en versterking van de natuur. Zij verbinden partijen, zoeken naar een balans tussen verschillende belangen en zorgen voor draagvlak. Dat doen zij via intensieve communicatie en educatie en door recreatie alleen op specifieke plekken mogelijk te maken. Daarnaast dragen de Nationale Parken bij aan de versterking en bescherming van de natuur. Zij zorgen voor goed overleg met de omgeving en maken de effecten van mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen op de natuur bespreekbaar (*Ministerie van LNV- Beleidsprogramma Nationale Parken*).

uitkopen van agrariërs of stedelijke uitbreidingen. We willen wel een inspiratiebron zijn voor versterking van natuur- en landschappelijke waarden en de daarop gebaseerde economie. We onderzoeken ideeën en steunen initiatieven voor duurzame gebiedsprocessen, zonder dit als Nationaal Park planologisch te regelen of onder onze regie fysiek uit te voeren. We brengen wel de partijen bij elkaar, lanceren ideeën, en gaan op zoek naar bronnen voor de bekostiging-zoals subsidies en fondsen.

Synergie met het Limburgs Programma Landelijk Gebied

Met een groter gebied ontzien we de kwetsbare natuur. Vanaf de doorstart werken we daarom in een gebied dat groter is dan het huidige Nationaal Park De Meinweg. We zien onszelf als onderdeel van vijf gemeenten: Beesel, Roermond, Roerdalen, Maasgouw en Echt-Susteren die samen een landschappelijke eenheid vormen. Die vijf gemeenten zijn ook in het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG) als deelgebied 'Meinweg, Roer- en Swalmdal' aangewezen. Het LPLG is de Limburgse variant van het Nationaal Programma Landelijk gebied, waarbinnen met aanzienlijke financiële steun van het Rijk, het landelijk gebied, toekomstbestendig wordt gemaakt en waarbinnen de belangrijke transitie van het landelijk gebied (klimaat, landbouw, natuur) vorm moeten krijgen. De provincie Limburg heeft in 2023 haar versie van het LPLG bij het Rijk ingeleverd, inclusief een aantal initiatieven voor zogenaamde 'koploperprojecten' ook in onze vijf gemeenten.

We hebben dus het voordeel dat bij de uitwerking van het LPLG er samenhang komt met de transitie van het NPNS. Dat maakt het in bestuurlijk opzicht eenvoudiger. En ook bij de uitwerking in projecten ligt, dankzij dezelfde grenzen, synergie voor de hand. Het Nationaal Park De Meinweg – samenwerking Limburgse Maasterrassen werkt nauw samen met de projectorganisatie van het LPLG. We stemmen af en werken samen in projecten en gebiedsprocessen en brengen ons netwerk, de onderzoekresultaten en nieuwe projectideeën in.

Als Rijk werken we samen met regio's aan het versterken van Nationale Parken als iconen voor synergie tussen natuur, landschap, duurzame recreatie en toerisme, landbouw, energie en andere ruimtelijke opgaven. Daarvoor is een kwaliteitssprong nodig, waarbij het initiatief in de gebieden zelf ligt. Er wordt onder andere ingezet op een ruimere schaal van de gebiedsaanpak. Bij de meeste van de huidige Nationale Parken is alleen de natuurkern wettelijk begrensd. Door de koppeling van ruimtelijke opgaven op een ruimere schaal te bekijken, kunnen de kwetsbare natuurkernen beter beschermd blijven. Dit heeft ook een positieve invloed op de (natuur)kwaliteit van de omgeving. Door deze opschaling ontstaat ruimte voor zonering waarmee een overgang naar meer menselijke activiteit ontstaat (*Nationale Omgevingsvisie, 2020*)

Verbindingen buiten ons eigen gebied

Tenslotte leggen we de link met de natuur- en landschapsparken om ons heen; ook buiten onze vijf gemeenten, zowel in Duitsland als in Nederland. We spreken dan van het hele gebied van het Grenspark Maas-Swalm Nette: van Arcen tot en met Susteren en van Leudal tot en met Wassenberg en Wegberg. Op langere termijn zoeken we de fysieke verbinding met Rivierpark Maasvallei, Grenspark Kempen-Broek en Nationaal Park Maasduinen.

Daarmee wordt het nieuwe Nationaal Park een samenwerking in een landschap met een aantal natuurkernen, akkers, bedrijven en dorpen. In dat nieuwe gebied is meer aandacht voor de verhalen van het agrarisch landschap, voor het erfgoed en voor de verbinding met de regionale gemeenschap. Dankzij dit grotere gebied kunnen wij verschillende ambities combineren; ambities waarbij en de kwetsbare natuur wordt versterkt en de beleavings- en verdienmogelijkheden zullen toenemen. We sturen erop aan dat meeste bezoekers meer tijd doorbrengen in de landschappelijke gebieden tussen de meest kwetsbare natuurgebieden in, zodat deze niet worden verstoord, en dat er tegelijkertijd meer bezoekers naar het park kunnen komen.

De kansen zijn groot maar de tijd dringt

Ons toekomstbeeld wordt alleen realiteit door er met elkaar voor te gaan. Hand in hand en ieder vanuit zijn eigen rol. Alleen dan kunnen wij de kansen verzilveren en de bedreigingen keren. **De kansen zijn groot:** We kunnen zaken efficiënt samen oppakken zodat ieder er beter van wordt. Kansen die alleen geboden worden als partijen zijn verenigd in een sterk en uitnodigend Nationaal Park.

Als we niet werken aan de nieuwe ambitie gaat het gebied achteruit. De natuur heeft het nu al zwaar en krijgt verder te maken met de effecten van het veranderende klimaat. De betrokkenheid vanuit de gemeenschap bij het landschap en de natuur komt niet vanzelf op gang. Bij onvoldoende publieksinformatie en -begeleiding bestaat er een kans dat er teveel recreanten op plekken komen waar ze niet goed worden

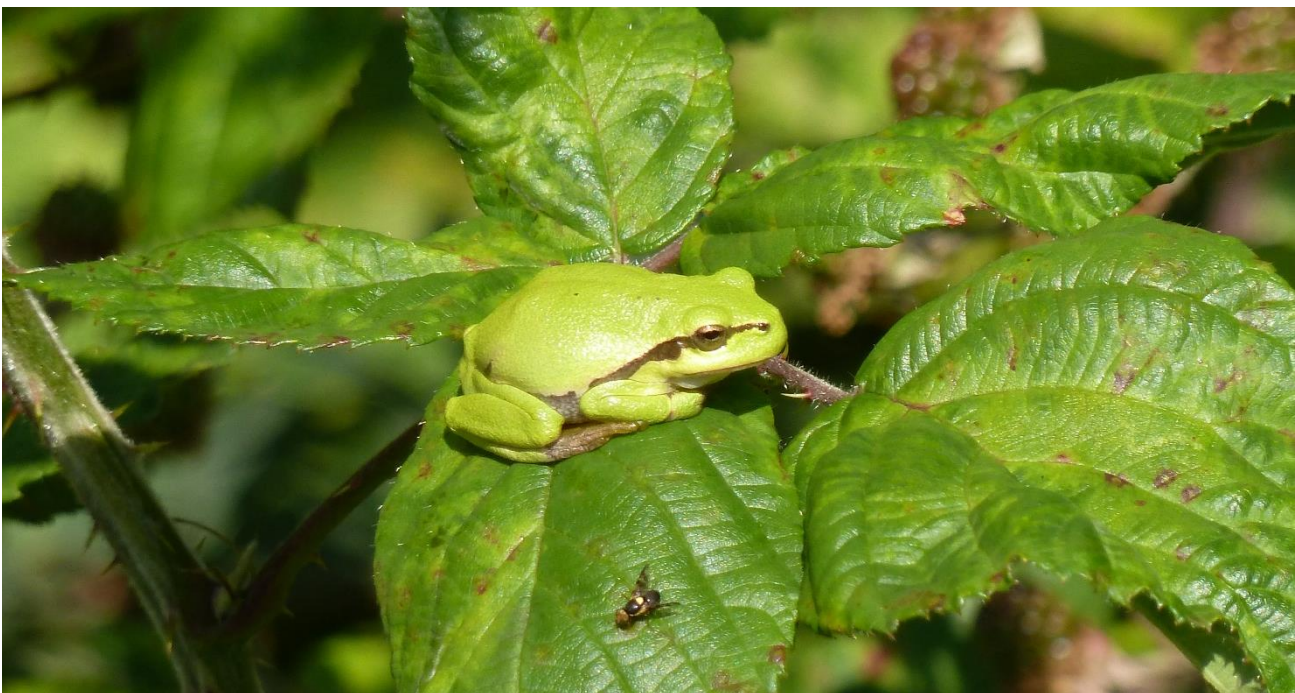
opgevangen en worden teleurgesteld. Mogelijk verliest het huidige Nationaal Park zijn status omdat het die status als topnatuurlandschap niet meer waarmaakt. Die ontwikkeling keren we met onze nieuwe ambitie.

De tijd dringt en we willen zo snel mogelijk aan de slag. Sommige dingen kunnen meteen, anderen vragen gedegen voorbereiding en een zoektocht naar bekostiging. Al met al zijn we daarom jaren bezig met de opbouw van een vitaal Nationaal Park. Ook houden we het vizier gericht op intensivering van de samenwerking met de natuur- en landschapsparken om ons heen.

Hoe gaan we dat officieel regelen?

De officiële grenzen van een Nationaal Park zijn vastgesteld door het Rijk. Ook de bescherming en versterking van het merk en het Stelsel van Nationale Parken is een rijksverantwoordelijkheid. Een officiële grenswijziging moet bij het Rijk worden aangevraagd door de provincie. Het Rijk stelt minimumeisen aan het kunnen dragen van de titel Nationaal Park. Op dit moment voldoet het huidige Nationale Park nog aan die eisen, zoals het hebben van een aaneengesloten natuurgebied van minimaal 1000 hectare. Wel wil het Rijk dat het Park daadwerkelijke stappen zet met de transitie tot 'Topstuk' van de Nederlandse natuur en landschap om in aanmerking te blijven komen voor de status als Nationaal Park en een financiële bijdrage. Ook wil het Rijk dat het park samenwerkt en verbindingen legt met het omliggend agrarisch landschap om de natuurkernen heen. Zo levert het park een bijdrage aan de transitie van het landelijk gebied. Dat alles staat los van eventuele officiële grenswijzigingen.

Uit gesprekken met vertegenwoordigers van agrariërs in 2022 en 2023 kwam naar voren dat sommigen van hen een officiële uitbreiding van het Nationaal Park als een bedreiging zien. Om de samenwerking in het gebied niet onder druk te zetten heeft het bestuur van het Nationaal Park De Meinweg in het voorjaar van 2024 besloten om geen officiële grenswijziging aan te vragen, zolang er hiervoor onvoldoende draagvlak is. Maar de partners van het Nationaal Park gaan wel door met de samenwerking en met projecten in het grotere gebied van vijf gemeenten. Daarom voeren wij, zoals gezegd, voortaan de naam 'Nationaal Park De Meinweg – Samenwerking Limburgse Maasterrassen'.

De boomkikker: een zeldzame amfibie die veel eisen stelt aan zijn omgeving. Natuurgebied De Doort tussen Echt en Susteren. Foto: Pierre Wielders

Onze visie 2030: robuust en beschermd, beter beleefbaar

Wat is onze visie voor 2030? Het Nationaal Park Nieuwe Stijl is in 2030, nog meer dan nu, een schitterend gebied. Het Hart van het Nationaal Park omvat bijna tienduizend hectare in het oosten van Midden-Limburg, met recreatieve en ecologische verbindingen aan alle kanten. Het 'parkhart' ligt in een zone zo groot als de vijf deelnemende gemeenten die ruimtelijk, economisch en maatschappelijk met het park verbonden is.

Ons Nationaal Park is een uniek en bijzonder prachtstuk uit de topcollectie van de Nederlandse Natuur en Landschap – samen de Nederlandse Nationale Parken. Het verbindt bijzondere natuurgebieden en het karakteristieke agrarisch landschap eromheen. Het Hart van het park is ecologisch goed verbonden met de aangrenzende natuurgebieden en landschappen in Duitsland, Nederland en België. De natuur en het kostbare landschap zijn robuust en vitaal. Zij worden goed beschermd en onderhouden. In 2030 zijn zij opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering. Het gebied zit in 2030 middenin de transitie van de landbouw en het watersysteem waardoor het gebied ook na 2030 robuust blijft tegen verder doorzettende klimaatverandering. De overgang naar duurzame energiebronnen krijgt verder vorm zonder de kwaliteit van het landschap en de biodiversiteit aan te tasten. Waar mogelijk wordt deze versterkt.

Tegelijkertijd is de pracht van het landschap en de natuur op een hoog niveau beleefbaar. De verhalen van het gebied worden verteld, het routenetwerk is van uitstekende kwaliteit. Er is een bijzonder educatieprogramma voor jong en oud. De bezoeker wordt gastvrij verwelkomd in de gastvrijheidssector in de vijf gemeenten. Ook zijn er enkele iconische elementen die passen bij de identiteit van het gebied. Het gebied staat goed bekend in Nederland, België en in aangrenzende delen van Duitsland. Het gebied is populair bij recreanten die houden van actief buiten bewegen, rust en bezinning, of zij die alles willen weten wat de natuur en het landschap te vertellen heeft. Je kunt er onder leiding van ervaren onderzoekers zelf natuuronderzoek doen. De hele regio profiteert van het Nationaal Park dankzij de verbetering van het woon- en leefklimaat. Maar ook dankzij de extra bestedingen van bezoekers die zorgen voor een robuuste regionale economie.

Insectenhotel als resultaat van bedrijvenwerkdag, de IJzeren Rijn, Wandelroutenetwerk in Roermond. Foto: Peter van Soest (1) en Jan Oosterman (2 en 3)

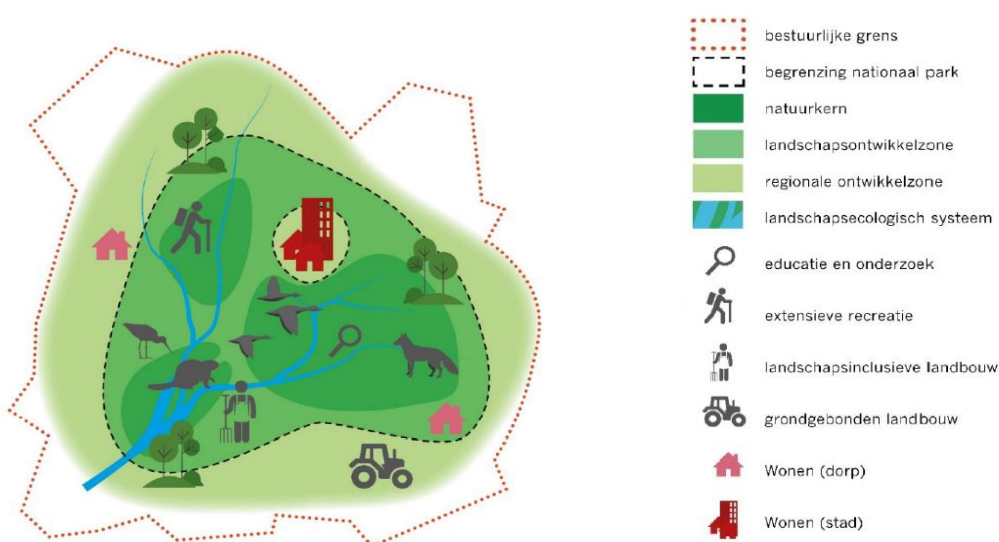
Een groter en sterker gebied, verbonden met andere gebieden

Het oog op de toekomst, met een grenzeloze blik

De beschreven transitie is, - als het aan ons ligt - geen eindhalte, maar een tussenstap in een beweging die rijkt tot ruim na 2030. De vijf gemeenten, de terreinbeheerders en alle andere betrokkenen zien de landschapsecologische en bestuurlijke samenhang voor heel hun grondgebied. Evenzeer zien we vanuit het Nederlandse deel van het Grenspark Maas-Swalm-Nette dat we samen met het Duitse deel één groot natuur- en landschap vormen. Het is een kleinschalig en gaaf cultuur- en natuurlandschap, waar de landsgrens dwars doorheen loopt. We kijken daarom letterlijk en figuurlijk 'grenzeloos' naar de toekomst. We zien de regionale ontwikkelzone van vijf samenwerkende gemeenten, met een NP Hart van een kleine 10.000 hectare agrarisch landschap en natuur als een stap in een beweging op termijn naar een groter gebied waarin we meer verbindingen leggen en steeds nauwer samenwerken met onze 'groene burens'.

Wij passen in het standaardzoneringsmodel van het Rijk

Het Rijk heeft een standaardzoneringsmodel gemaakt dat de Nationale Parken kunnen gebruiken voor de wijze waarop zij naar hun gebied kijken en ermee omgaan¹. Het model beschrijft verschillende zones met hun eigen kenmerken.

De natuurkern omvat de natuurkern(en) van het Nationaal Park. Dit zijn de gebieden met natuurwaarden van nationaal en internationaal belang en waar natuurlijke processen de ruimte krijgen. Daaromheen bevinden zich de zogenaamde **Landschapontwikkelingszones**. Zij omringen of grenzen aan de natuurkern. Het zijn zones met ecologische, aardkundige en/of cultuurhistorisch waardevolle landschappen, zoals bijzondere cultuurlandschappen, landgoederen, recreatiegebieden, weidevogelreservaten en kleine woonkernen. De **regionale ontwikkelzone** behoort volgens het model van het Rijk niet tot het Nationaal Park, maar er zijn onderliggende relaties en er is samenhang met de natuurkern en landschapontwikkelzone. Ook hoort deze zone bij het gebied waar het Nationaal Park, het label en de gebiedsidentiteit worden uitgedragen.

Vergelijken we ons gebied met het standaardzoneringsmodel dan constateren wij dat het grondgebied van de vijf gemeenten gelijk is aan de regionale ontwikkelzone, met daarbinnen de landschapontwikkelingszone

¹ Expertteam Natuur en Ruimtelijke Kwaliteit, Nationale Parkenbureau (2022). Definiëring en uitwerking zoneringsmodel nationale parken.

en de natuurkernen. Er is, met andere woorden geen 'wit' binnen de bestuurlijke grenzen. Het gehele gebied van de vijf gemeenten doet mee.

Nationaal Park – Hart

De hoogwaardige natuur en het landschap in de 5 gemeenten (zoals Natura 2000) ligt verspreid en is sterk verweven met het agrarisch gebied; ook de betreffende natuurgebieden zijn oorspronkelijk cultuurgebieden; Dit maakt dat het gebied in geografisch opzicht en in de beleving minder scherp is af te bakenen in vergelijking met sommige andere Nationale Parken. Daarom denken we in principe grenzeloos.

Omdat het aanduiden van een grens echter een verplichting van het Rijk is, hebben we die grens ook getrokken. Uitgangspunt is de keuze voor één systeem, de ambitie om een groter gebied aan te geven dan het huidige Nationaal Park en het volgen van de regel dat er reeds minimaal 50% hoogwaardig beschermde natuur binnen de begrenzing moet liggen.

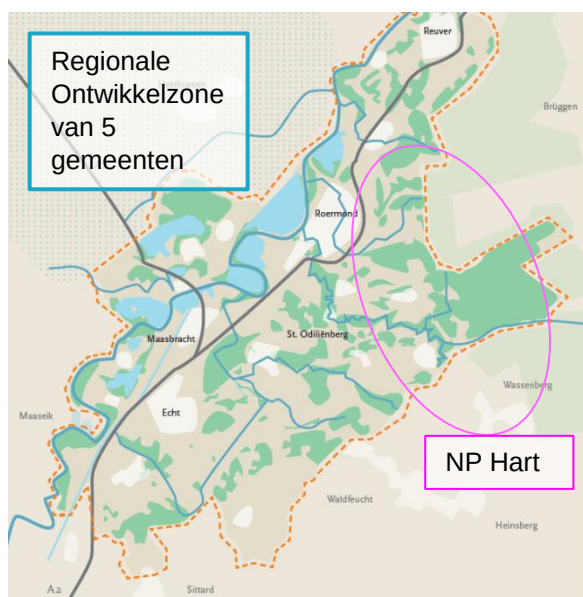
We noemen dit het Nationaal Park - Hart; een gebied van een kleine 10.000 ha met de drie belangrijkste grotere natuurkernen en een groot stuk 'landschapsontwikkelzone'. Het is het gebied waarin de 'terrassen van de Maas, doorsneden door de beekdalen van Roer, Swalm en Vlootbeek' centraal gelegen zijn. Hierin liggen de Natura2000-gebieden Meinweg, Roerdal en Swalmdal en veel andere waardevolle delen van het Natuurnetwerk Nederland. De sterk urbane delen, zoals de bijna doorlopende bebouwing vanaf Reuver, via Swalmen, Roermond, Herten, Linne naar Echt stellen we voor om niet in dit Nationaal Park hart op te nemen. Heel globaal vormt de A73-Zuid de grens tussen het landelijke en het stedelijke karakter.

Op de korte termijn: een regionale ontwikkelzone van 5 gemeenten

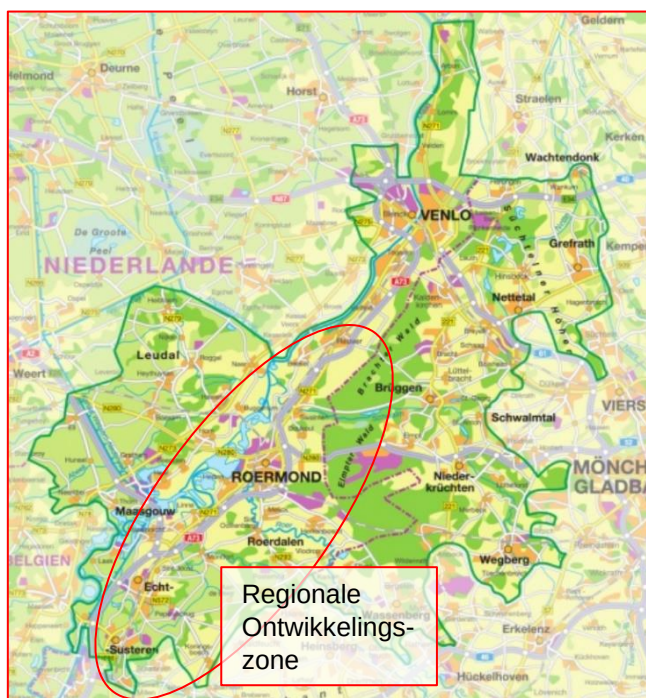
Vanaf 2024 werken wij samen in een Regionale ontwikkelzone die bestaat uit het grondgebied van de gemeente Beesel, Roermond, Roerdalen, Maasgouw en Echt-Susteren. Zij zijn allen betrokken bij het Nationaal Park Nieuwe Stijl (NPNS) en zij zien de meerwaarde om het Nationaal Park niet te bezien als een klein compact afgegrensd hoogwaardig natuurgebied, maar om het park te bezien binnen het kader van alle vijf gemeenten. Vanuit dit gebied en deze samenwerking kan de bescherming en ontwikkeling van de hoogwaardige natuur en het agrarisch landschap beter plaatsvinden. Maar ook kan de gehele streek van vijf gemeenten meeprofiteren van de bekendheid en aantrekkingskracht van het NPNS. Het Nationaal Park kan een belangrijke plaats krijgen in de ontwikkeling van de streek. Het kan bijdragen aan de lokale trots en betrokkenheid en aan de lokale economie.

Streven op de lange termijn: een grensoverschrijdend natuur- en landschapspark

Wanneer we naar de toekomst kijken, dan zien wij een grenzeloos gebied van toekomstbestendig agrarisch landschap en natuur. In het Grenspark Maas-Swalm-Nette ligt centraal aan weerskanten van de grens het grote aaneengesloten bosgebied bestaande uit Meinweg, Elmpeterwald, Grenzwald en Brachterwald. Daaromheen ligt een prachtig cultuurlandschap met veel natuur en een hoge belevingswaarde. Op termijn streven we ernaar om dit Grenspark te zien als één groot landsgrensoverschrijdend landschaps- en natuurpark.

Links: de regionale ontwikkelingszone van 5 gemeenten. Rechts: het Grenspark Maas-Swalm-Nette met daarinbinnen de regionale ontwikkelingszone.

Dit grotere geheel van het Grenspark Maas-Swalm-Nette geeft ook invulling aan de **gewenste verbinding tussen de Limburgse grensoverschrijdende natuurparken**. Dit grotere geheel koppelt het gebied aan Nationaal Park Nieuwe Stijl 'De Maasduinen' aan de noordkant. In het zuiden is er de link met het grensoverschrijdende Rivierpark Maasvallei, waarin de Grensmaas de centrale factor vormt. En aan de westkant kunnen we tot in België de verbinding met Grenspark Kempen-Broek leggen.

De huidige samenwerking binnen het Grenspark Maas Swalm Nette zou kunnen uitgroeien tot een nauwe samenwerking en gezamenlijke profilering. Die ontwikkeling vraagt nog veel overleg met de Duitse partners. Voor het ontwikkelen van een eventueel nieuwe invulling van het Grenspark Maas-Swalm-Nette is natuurlijk steun zowel de Nederlandse als de Duitse partners noodzakelijk.

Onze vijf ambities samengevat

NP is	Ambitie	Beschrijving
Een schitterend gebied	1 Robuuste landschaps- en natuurwaarden	Het Nationaal Park Nieuwe Stijl (NPNS) is in 2030, nog meer dan nu, een schitterend gebied, bestaande uit een Nationaal Park-Hart van bijna tienduizend hectare ruwweg tussen Beesel en Echt in een regionale ontwikkelzone van vijf gemeenten. Het verbindt bijzondere natuurgebieden met het karakteristieke agrarisch landschap ertussen. Het is ook goed verbonden met de aangrenzende natuurgebieden, zoals het Naturpark Schwalm-Nette in Noordrijn-Westfalen, het Rivierpark Maasvallei en het Leudal. De natuur en het landschap zijn in 2030 voldoende opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering. <i>De Nationaal Park-organisatie heeft in deze geen wettelijke verantwoordelijkheid of planologische betekenis, maar werkt met zijn partners van harte mee aan deze ambitie; signaleert kansen en zet projecten bij anderen op de agenda.</i>
	2 Topbeleving met basiskwaliteit	De pracht van landschap en natuur is op een hoog niveau beleefbaar. Het Nationaal Park heeft een duidelijk gezicht met een eigen stijl, zowel in het park als online. Aan de basis is dat overal voelbaar dankzij een uitstekend routenetwerk. De bezoeker voelt zich welkom dankzij activiteiten van gastvrijheids- en andere ondernemers, natuurorganisaties en agrariërs. Mogelijk komt er een gastvrij en beeldbepalend belevingscentrum. Er is sprake van goede duurzame bereikbaarheid. De verhalen van het gebied worden op een aantrekkelijke manier verteld. Er zijn enkele iconische elementen die ver buiten de regio de aandacht trekken en die passen bij de identiteit van het gebied.

NP is	Ambitie	Beschrijving
Een vitale gemeenschap	3 Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap	We maken de resultaten van ons nu al uitgebreide onderzoek beter bekend en zichtbaar, met toegankelijke publicaties, bijeenkomsten, educatie en communicatie. We starten projecten waarbij we inwoners en bezoekers betrekken bij het meten en observeren met projecten met vormen van Citizen Science. We breiden het onderzoek uit naar de gebieden in ons vergrote Nationaal Park die nog niet zijn onderzocht. Om de kwaliteiten van het park goed onder de aandacht te brengen en de betrokkenheid bij de natuur te vergroten zorgen we voor een bijzonder educatie- onderzoeks- en participatieprogramma voor scholieren, bewoners, bezoekers en bedrijven.
	4 Omgeving benut kansen dankzij Nationaal Park	Ons Nationaal Park heeft de mogelijkheid om extra bezoekers te trekken en mogelijk ook bedrijven die zich met het park willen verbinden. De status Nationaal Park biedt ook kansen voor agrariërs die ondernemen met hart voor natuur en landschap. Wij faciliteren de gastvrijheidssector, terreinbeheerders, agrariërs en andere ondernemers om die kansen te benutten. We willen onze eigen inwoners meer laten profiteren van de pracht en de mogelijkheden van het Nationaal Park door hierop in te spelen in onze programma's voor gezondheid en bewegen. We willen wel dat die activiteiten een bijdrage leveren aan de versterking van de natuur en het landschap.
Een sterk merk	5 Nationaal Park met naam en status.	We werken aan een Nationaal Park dat zijn status waardig is en dat zich onderscheidt van andere Nationale Parken door middel van een eigen beleefbare identiteit. Ook zetten we onze nieuwe, aansprekende naam neer die het nieuwe gebied dekt en bijdraagt aan de merkwaarde.

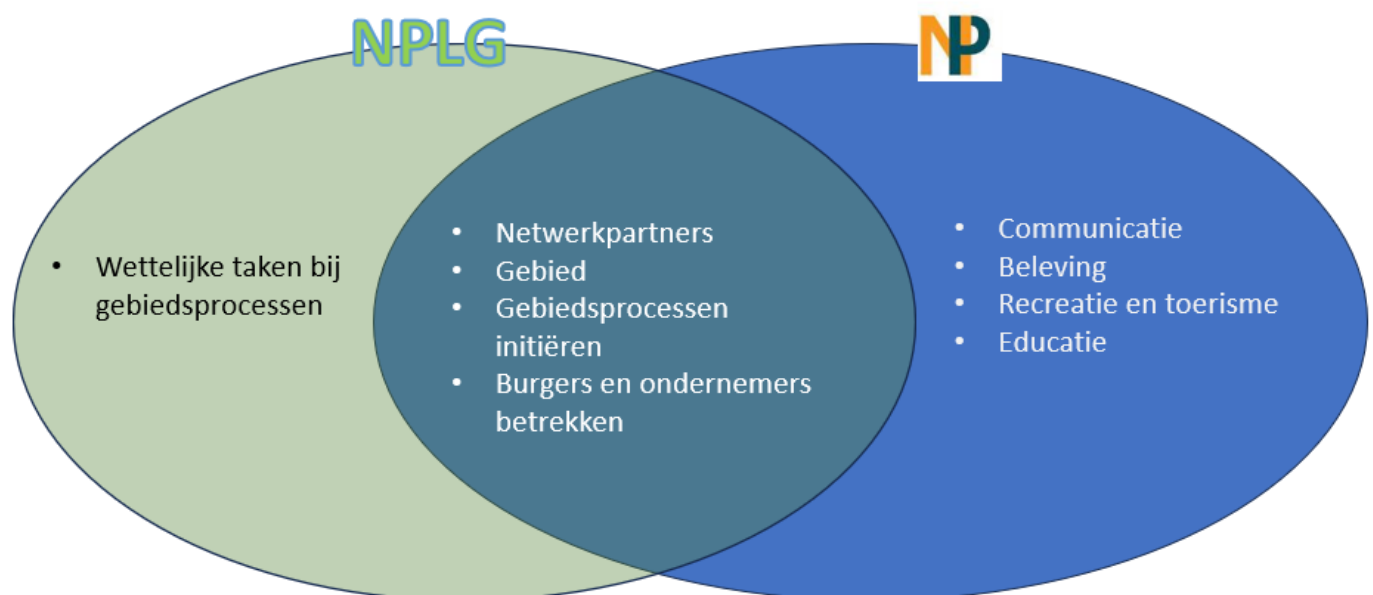
Regionale programma's laten 'landen'

Nationaal Park en de regionale programma's versterken elkaar

Door gebruik te maken van investeringsimpulsen vanuit 'grotere' programma's willen de partners van het NPNS het resultaat van de ingezette ambities en opgaven vanuit het Nationaal Park vergroten en versnellen. We zetten de mogelijkheden en wensen van de partners naast kansrijke programma's en bezien hoe beiden elkaar zouden kunnen versterken. Zo creëren wij 'matches' waarin beiden elkaar daadwerkelijk vinden in projecten en samenwerkingen. Er zijn talrijke programma's met ambities en geld. De twee belangrijkste zijn het LPLG en de Regiodeal Midden Limburg, waarvoor respectievelijk de provincie Limburg en de samenwerkende partijen binnen SML (Samenwerking Midden Limburg) een voorstel hebben ingediend bij het Rijk. Met behulp van regionale programma's kunnen we ons uitvoeringsprogramma voor een deel bekostigen. Tegelijkertijd wil het Nationaal Park deze programma's met zijn gebied, zijn gemeenschap en zijn merk verder helpen.

Het NPLG/LPLG (Nationaal/Limburgs Programma Landelijk Gebied).

Zoals in de inleiding en bij de eerste ambitie al werd aangegeven: het NPLG is het belangrijkste programma voor het landelijk gebied en stuurt de transitieopgaven van landbouw, natuur, klimaat en energie. Binnen het LPLG zijn vijf deelgebieden aangewezen waarbinnen ons gebied van vijf gemeenten er een is.

We hebben dus het voordeel dat bij de uitwerking van het LPLG er samenhang komt met de transitie van het NPNS. Dat maakt het in bestuurlijk opzicht eenvoudiger. En ook bij de uitwerking in projecten ligt, dankzij dezelfde grenzen, synergie voor de hand. Het NPNS werkt nauw samen met de projectorganisatie van het LPLG. We stemmen af en werken samen in projecten en gebiedsprocessen en brengen ons netwerk, de onderzoekresultaten en nieuwe projectideeën in.

Regiodeal Midden Limburg

In de Regiodeals werken Rijk en een bepaalde regio samen om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in een regio te vergroten. Dit noemen we de brede welvaart. Regio's die een Regiodeal willen met het Rijk, kunnen een voorstel indienen met plannen en ideeën om complexe opgaven aan te pakken. In oktober 2023 heeft de regio Midden Limburg een plan ingediend voor een regiodeal in het

kader van de vijfde tranche. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkszaken (BZK) neemt eind februari 2024 een besluit welke regio's in Nederland een deal toegewezen krijgen. Het voorstel van Midden Limburg is opgebouwd langs drie programmaliijnen: Leefbaarheid (1), Landschap en klimaatadaptatie (2) en Economie, onderwijs en arbeidsmarkt (3). Op deelterreinen binnen landschap en klimaat (bv verdroging) en Economie (vitale toeristische regio) zijn er de nodige raakvlakken met onze ambities en projecten en kunnen we, bij toewijzing door het Rijk, waarschijnlijk goede matches maken tussen Nationaal Park en Regiodeal.

Meinweg. Foto: Petra Lenssen

In de volgende vijf hoofdstukken komen de vijf ambities één voor één voorbij. Duidelijk wordt hoe het er nu voor staat, welke kansen er liggen en welke acties we willen uitzetten om deze ambitie werkelijkheid te laten worden. In hoofdstuk 6 beschrijven we onze organisatie (governance) en ons geld, hoe we eraan komen en hoe we het inzetten. Hoofdstuk 7 is het uitvoeringsprogramma dat de acties met mijlpaal, doel, trekker, budget en partners beschrijft.

1 Robuuste natuur- en landschapswaarden

Het Nationaal Park Nieuwe Stijl (NPNS) is in 2030, nog meer dan nu, een schitterend gebied, bestaande uit een Nationaal Park-Hart van bijna tienduizend hectare ruwweg tussen Beesel en Echt in een regionale ontwikkelzone van vijf gemeenten. Het verbindt bijzondere natuurgebieden met het karakteristieke agrarisch landschap ertussen. Het is ook goed verbonden met de aangrenzende natuurgebieden, zoals het Naturpark Schwalm-Nette in Noordrijn-Westfalen, het Rivierpark Maasvallei en het Leudal. De natuur en het landschap zijn in 2030 voldoende opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering.

Het Nationaal Park heeft in deze geen wettelijke verantwoordelijkheid of planologische betekenis,, maar werkt van harte mee aan deze ambitie; signaleert kansen en zet projecten bij anderen op de agenda.

1.1 't Sjtökske Nederlandj det 't sjoonste is

Afwisseling van natuur, -agrarisch- landschap en erfgoed

Ons gebied is de overgang van de Maas over de steilranden naar het hoogterras: het Limburgs Maasterrassenlandschap: een sterk reliëf, dat zich uit in de vorm van terrassen met plaatselijk fraaie vergezichten. Het vormt samen met delen aan de Duitse kant van de grens een natuurlijke eenheid. De afwisseling van drogere en natte gedeelten en de hoogteverschillen zorgen voor een grote variatie aan landschappen en een grote soortenrijkdom. Door het reliëf en de waterlopen is een gebied ontstaan met veel verschillende leefgebieden voor planten en dieren, zoals de oude bossen en heide op de Meinweg, de kwelwatergebieden aan de voet van het hoogterras zoals Blankwater, Meerlebroek en Haeselaarsbroek.

Daarnaast zijn er de beekdalen van de Roode beek, de Boschbeek, de Vlootbeek en de kleine rivieren Swalm en Roer. Deze doorsnijden het terrassenlandschap en vormen de verbindingstroken tussen de verschillende natuurgebieden. Onderin de stroomgebieden bevinden zich de uiterwaarden van de Maas. De natuurkernen zijn ruimtelijk verweven met het agrarisch landschap en dorpen. Het landschap heeft vooral de laatste eeuw grote veranderingen ondergaan. Door grootschalige landbouwontginningen, bosbouw, woningbouw,

1

Ambitie

wegenaanleg en winning van delfstoffen zoals de grindwinning, is het landschap aanzienlijk veranderd. Maar het landschap en de natuur hebben nog altijd een unieke kwaliteit.

1.2 De onderscheidende kwaliteiten van ons vergrote park

Er is veel over het gebied te vertellen (zie hiervoor de landschapsbiografie en de LESA). Zonder recht te doen aan de veelheid aan kenmerken vatten we het gebied als volgt samen:

De breuklijnen en daardoor ontstane terrassen, beken, vennen en poelen

In geologisch opzicht is een uniek gebied in Nederland met zijn drie terrassen met steile overgangen en in totaal 60 meter hoogteverschil vanaf de monding van de Roer tot aan het derde terras. Deze terrassen ontstonden door breuken in de aardkorst en de hierdoor verschuivende ligging van de Maas. De belangrijkste breuk, de Peelrandbreuk, zorgde voor verzakkingen, zogenaamde 'storingen': de Meinwegstoring en de Zandbergstoring. Deze zijn goed zichtbaar in het landschap.

De beken en riviertjes (Roode Beek, Boschbeek, Roer en Swalm) die dwars op de terrassen uitstromen naar de Maas en de stille vennen en poelen, als gevolg van kwel bij de terrassen, in een gevarieerd en bosrijk decor.

De hoge / hoogste soortenrijkdom

Het huidige NP De Meinweg claimt de hoogste soortenrijkdom te hebben van alle Nationale Parken in Nederland. Maar liefst 6.500 soorten dieren en planten zijn er in het oude Nationaal Park beschreven. In het vergrote NPNS zijn naar schatting meer dan 10.000 verschillende soorten. De adder, het wilde zwijn, de boomkikker en bijzondere vlindersoorten spreken in het bijzonder tot de verbeelding. Dat geldt ook voor exotisch uitzijende vogels als hop, bijeneter, ijsvogel en wielewaal.

Een schat aan grensoverschrijdende cultuurhistorie

De omgeving van het NPNS herbergt een groot aanbod aan cultuurhistorisch erfgoed, zoals kerken, kastelen, kloosters, watermolens, de spoorlijn IJzeren Rijn en de, nooit geopende, staatsmijn Beatrix. In combinatie met de dorpen zelf heeft dit een hoge cultuurhistorische waarde. Het grensoverschrijdende karakter tekent een deel van het erfgoed (spoorlijn, militair erfgoed) en de verhalen die over het gebied worden verteld.

De drie onderscheidende kwaliteiten van ons NP: breuklijnen, soortenrijkdom, cultuurhistorie

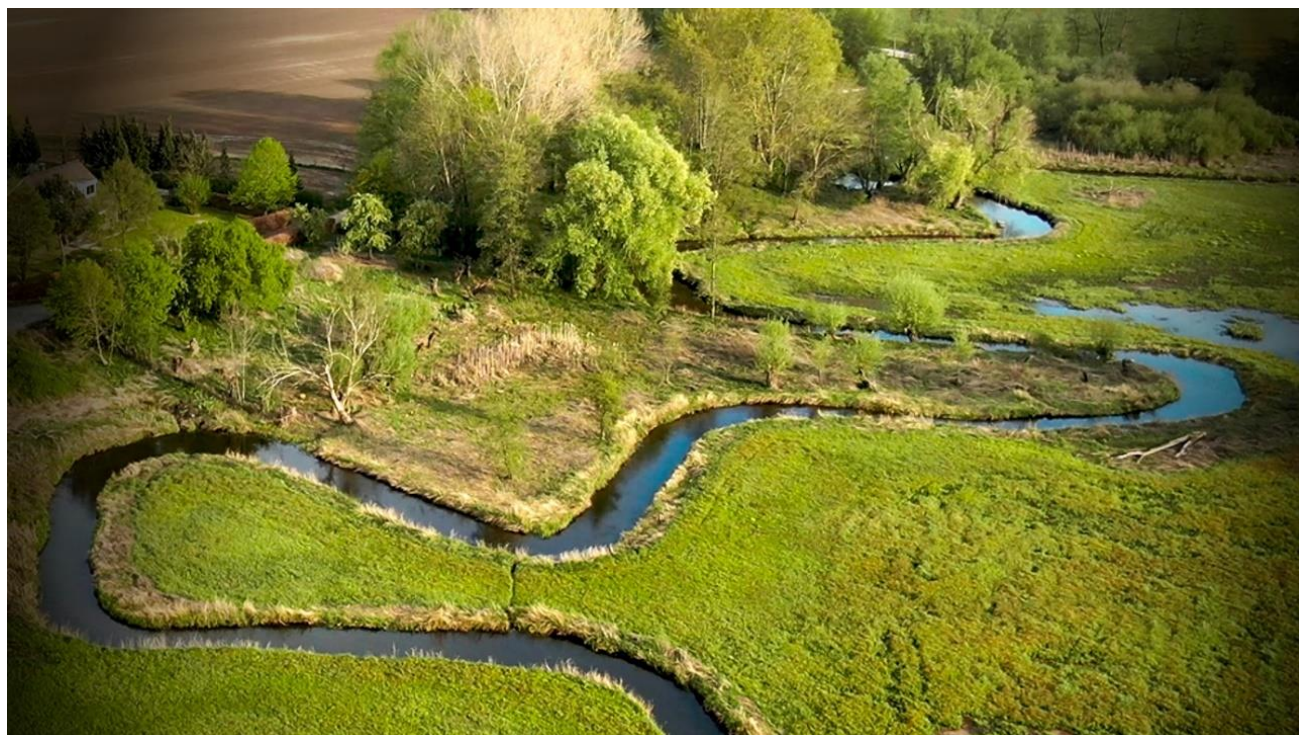
1.3 Landschap en natuur ontleed

Geologie en Watersysteem

Geologisch gezien is het gebied, zoals gezegd, zeer bijzonder. Langs de breuklijnen zijn delen omhoog gedrukt (horsten) en delen omlaag gezakt (slenken). Dat deze beweging nog steeds plaatsvindt werd duidelijk in 1992, toen Limburg en verre omgeving opschrok van een aardbeving met een kracht van 5,5 op de schaal van Richter. Daarnaast is ook de uitschurende en vullende werking van de Maas sterk bepalend voor de geologie. Door de Maas zijn delen van de hierboven genoemde horsten en slenken weggespoeld of juist gevuld met nieuwe afzettingen. In het hele gebied zijn nog unieke rivierterrassen te vinden, waarbij de hogere terrassen zich voor een deel in Duitsland bevinden.

De riviertjes de Roer en de Swalm en de beken (Vlootbeek en Middelsgraaf), komen vanuit Duitsland het gebied binnen en stromen voor een groot deel parallel aan de breuklijnen (van zuidoost naar noordwest) om vervolgens van de steilranden af te dalen richting de Maas. Op andere plaatsen langs de terrasranden treedt kwelwater aan de oppervlakte, bijvoorbeeld in het Meerlebroek, het Beeselsbroek, het Herkenboscher- en Vlodropperbroek en het Haeselaarsbroek. In deze gebieden is vroeger veen gevormd, dat later door de mens is ontgonnen.

Een gezonde waterhuishouding is van groot belang voor de natuurwaarden in het Nationaal Park. Het gebied heeft echter te maken met verdroging waardoor die waarden onder druk staan.

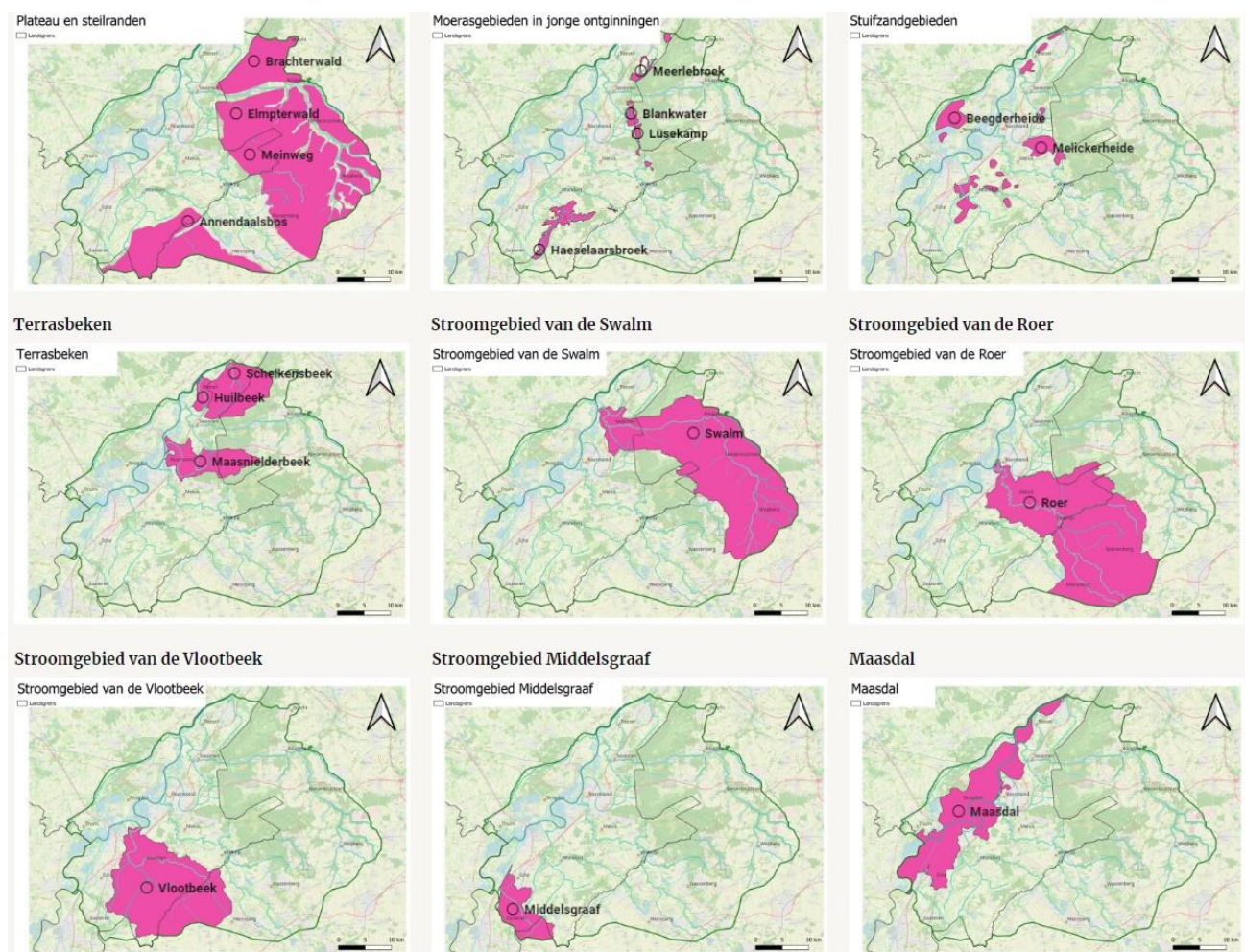
Beeld van het Swalmdal met de sterk meanderende Swalm in het Hoosterbroek (foto: Hans Heijnen).

9 typen landschap

Onze landschapsbiografie onderscheidt in de NP Regio 9 typen landschap. De indeling van deze beschrijvingen is in hoofdlijnen gebaseerd op de geomorfologie, de stroomgebieden en de ontginningsgeschiedenis zoals in onderstaand schema duidelijk wordt. De landschappen die bij elkaar in de buurt liggen zijn zoveel mogelijk gegroepeerd.

Geomorfologie	Stroom- gebieden	Ontginnings- geschiedenis	Gebieden
Hoogterras			Plateau en steilranden
Midden- en Laagterrasen		Jonge cultuurgrond	Moerassen in voormalige ontginningen
Rivier- en stuifduinen			Stuifzandgebieden
Riviergeulen en beekdalen	Stroomgebieden		Terrasbeken
			Swalmdal
			Roerdal
			Vlootbeek
			Middelsgraaf
Riviervlakten			Maasdal

Onze negen landschappen (bron: landschapsbiografie)

Deze indeling ordent de landschappen op basis van gemeenschappelijke kenmerken. Het eerste criterium is gebaseerd op de geomorfologie van het landschap die van invloed is op de flora en fauna die in een gebied voorkomen. Het tweede criterium is gebaseerd op de stroomgebieden van de verschillende rivieren en beken, die elk hun eigen specifieke ecologische kenmerken hebben. Het derde criterium is gebaseerd op de ontginningsgeschiedenis van het gebied, wat kan leiden tot verschillen in bodem, landschap en vegetatie. Ten slotte is het vierde criterium geografisch van aard en dat maakt het mogelijk om gebieden te groeperen die zich dicht bij elkaar bevinden en mogelijk vergelijkbare eigenschappen hebben.

Twee terrasranden: In de verte de overgang naar het Hoogterras met Elmpeterwoud, terwijl op de voorgrond ter hoogte van het Spickerbroek de overgang van de riviervlakte naar het laagterras zichtbaar is. (foto: Hans Heijnen).

Ecologische verbindingen

Behoud en versterking van ecologische verbindingen is essentieel voor onze eerste ambitie. Deze zijn aan de hand van de landschapsbiografie en de LESA uitgewerkt tot een ecologisch raamwerk. Binnen dat ecologische raamwerk, de Limburgse Landschapsecologische Ladder, worden de verbindingen geplaatst en wordt duidelijk waar aan gewerkt moet worden op de ecologische samenhang compleet en succesvol te maken. Er zijn in ons gebied vier verschillende typen ecologische verbindingen:

- **Rivier- en beekzone** met voorbeeldsoorten als Oever, Otter, vissen (Beekprik) en libellen (Gaffellibel, Bronlibel). Grenzend aan dit type wordt veelal ook het type Nat kralensnoer aangetroffen.
- **Robuuste verbindingszone** met voorbeeldsoorten als Ree en Das maar ook als springplank of nestgelegenheid voor bosvogels. Hier worden ook de grote dwarsverbindingen tussen Maas en Duitse grens toegerekend.
- **Nat Kralensnoer**, vochtige gebieden met poelen en landschapselementen gelegen in vochtige graslanden. Voorbeeldsoorten zijn Kamsalamander en Boomkikker de tussenliggende vochtige hooilanden zijn leefgebied voor het Donker pimpernelblauwtje
- **Droog Kralensnoer**: waaronder ook bermen met als voorbeeldsoorten Levendbarende hagedis, dagvlinders en kleine zoogdieren.

1.4 Onze landbouw

Kleinschalig en extensief met verspreid grootschalige bedrijven

De landbouw heeft in het verleden een bepalende rol gespeeld voor het ontstaan van de natuur en het landschap in het gebied. Zo zijn vele beken, waaronder de Vlootbeek, gegraven om de landbouwgronden te kunnen ontwateren. Heidevelden zijn het gevolg van eeuwenlange begrazing met schapen. Boeren legden lanen, struwelen, heggen en poelen aan, waardoor een kleinschalig cultuurlandschap ontstond met een hoge biodiversiteit. Nog altijd is het boerenland een habitat voor een aantal zeldzame dieren en planten, zoals het spiegelklokje en de patrijs.

Het NP-Hart - ruwweg het gebied tussen de Vlootbeek en de Swalm – is een gevarieerd, hoogwaardig landschappelijk gebied met een grote diversiteit aan agrarisch gebruik. Het gebied kent relatief veel versnipperd eigendom met verhoudingsgewijs veel kleine percelen. Dit zorgt voor veel bermen, akkerranden, houtwallen en kent weinig grootschalige akkerbouw. Mede daardoor kent het gebied extensieve teelten die goed passen in de omgeving met zijn hoge landschappelijke kwaliteiten. Ook zijn er verspreid een paar meer grootschalige veehouderijen die deels extensief, deels intensief werken. Er zijn relatief weinig 'stikstof-intensieve' agrarische bedrijven of bedrijven die anderszins een grote milieudruk leggen op het omringende landschap. Veel agrariërs zijn in de afgelopen decennia gestopt en dat heeft ruimte gegeven aan de blijvers om uit te breiden en soms ook te extensiveren. Daarnaast is er nog veel deeltijdlandbouw – van agrariërs die naast de landbouw nog een andere belangrijke bron van inkomsten hebben. Akker- en tuinbouwbedrijven leveren onder andere typische streekeigen producten, zoals asperges, courgettes en bessen².

Een aantal boeren heeft via de Coöperatie “Boeren met natuur” overeenkomsten gesloten voor *agrarisch natuurbeheer*. Ook andere coöperaties houden zich hiermee bezig, allen binnen de koepelorganisatie ‘Natuurrijk Limburg’. Daarnaast ontstaan er steeds meer lokale initiatieven. In het NP Hart springen de volgende clusters er nu al uit:

- Botanisch grasland- en akkerbeheer ten zuidoosten van Herkenbosch. Botanisch graslandbeheer ten zuiden van Posterholt, waar onder andere het zeer zeldzame donker pimperlblauwtje voorkomt. Delen van deze genoemde gebieden zijn inmiddels 'natuurterrein, binnen Natura 2000 Roerdal' of zullen op termijn van functie veranderen.
- Tussen Sint Odiliënberg en Posterholt is sprake van beheer gericht op kamsalamanders en akkervogels.
- In de grotere regionale ontwikkelingszone van 5 gemeenten ligt nog een aantal andere clusters, zoals de hamsterakkers rond Koningsbosch en locaties voor patrijzenbeheer.

Onze grotere regionale ontwikkelingszone kent ook een aantal meer grootschalige bedrijven en clusters van bedrijven. Ook hier wordt gewerkt aan transitie waarbij bijvoorbeeld gewerkt wordt aan beperking van schadelijke uitstoot of duurzaam waterbeheer. Hierbij worden ook moderne technieken ingezet.

² Bronnen: gesprekken, inventarisaties Ons WCL

Duurzame teelten / streekproducten

Onze regionale ontwikkelzone kent enkele voorbeelden van bedrijven op het gebied van duurzame teelten/streekproducten, zoals:

- LIVAR (Limburgs Klooster Varken) (Echt)
- Stichting Vergeten Groenten / Historische Groentenhof (Beesel-Rijkel)
- Limousin Regionaal (Vlodrop)
- Appeven Fruitsappen (Herten)
- Goertz Asperges (Maria Hoop)
- Bessenkwekerij Plantage Blankwater (Boukoul)
- Schapenhouder en wolproducent- Beatrixhoeve (Asenray)
- Schurenhof's Roerdaler Gagelbier (Vlodrop), boerderijwinkel met streekproducten

En net buiten de regio onder andere:

- Suikermais Hermans (Kessel)
- Herefords slagerij (Kessel)

Historische Groentenhof/Stichting Vergeten Groenten in Rijkel

Foto door Romaine - Eigen werk, CC0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=77841054>

1.5 Robuuste natuur- en landschapswaarden in 5 opgaven

Op zoek naar kansen om natuur en landschap sterker te maken

Zoals gezegd is het NPNS niet de aangewezen trekkende partij om ruimtelijke veranderingen in natuur en landschap te creëren. Wel hebben onze partijen hierover ideeën, wij signaleren kansen, we doen onderzoek en delen kennis, we maken projectplannen en we proberen projecten bij anderen op de agenda te zetten. De ambitiekaart die wij in deze paragraaf presenteren is een wensbeeld bedoeld ter inspiratie van alle betrokkenen, inclusief de overheden die de ruimtelijke plannen maken. De daadwerkelijke bescherming van natuur en landschap, en alle besluitvorming daaromheen, vindt, zoals gezegd, plaats in de omgevingsvisies en -plannen en via speciale beschermende status als Natura 2000 en Natuur Netwerk Nederland (NNN).

We benoemen een aantal opgaven die ons inziens sterk bijdragen aan onze ambitie. Opgaven op het gebied van natuurversterking, landbouw en erfgoed.

Opgave 1: Vergroten sponswerking brongebieden

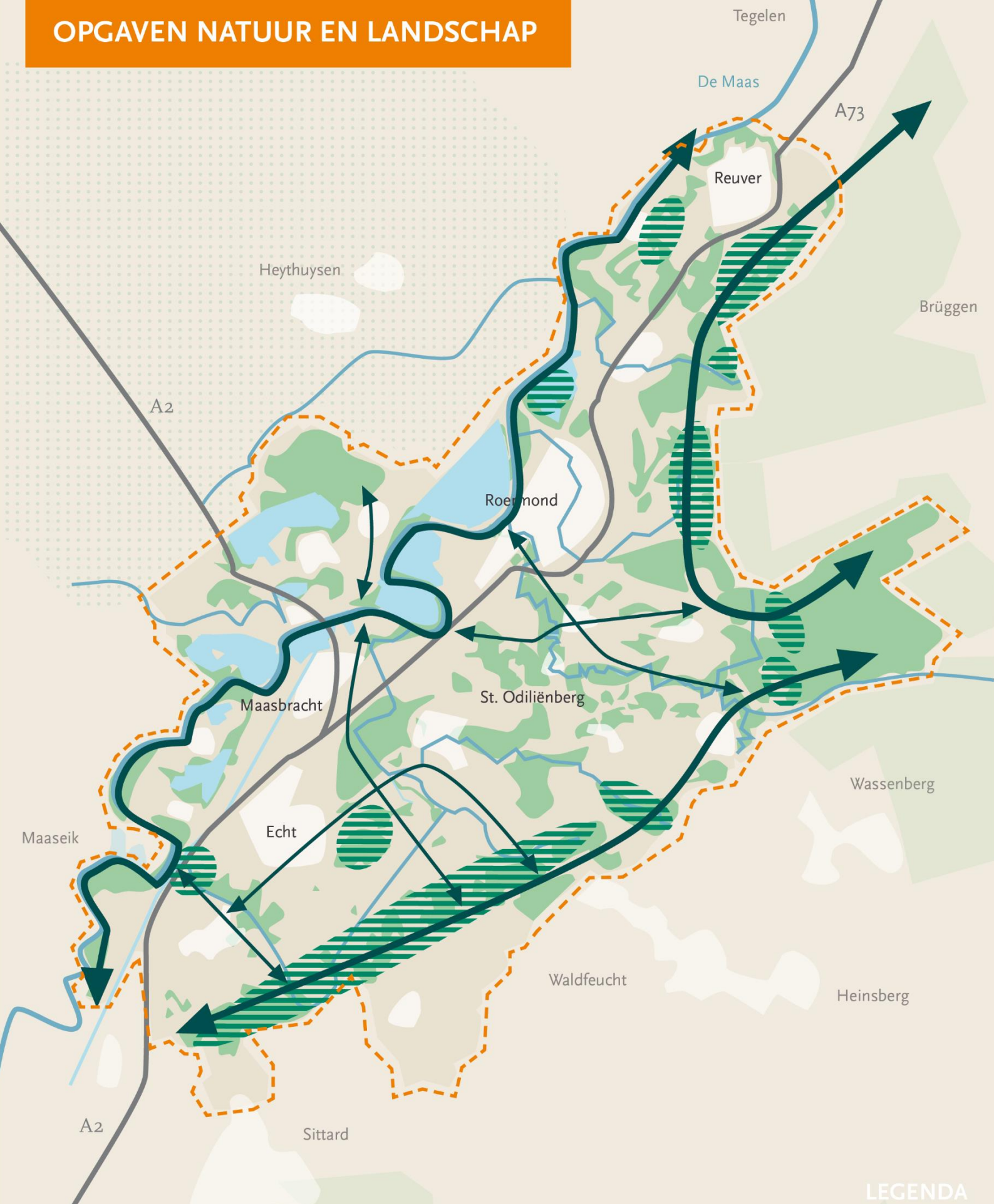
Het terrassenlandschap met de breuken zorgt voor natte gebieden op het middenterras direct onder de randen van het hoogterras. Hier komen grote hoeveelheden schoon en helder water uit of achter de steilrand tevoorschijn. Van oudsher liggen hier de moerassen en brongebieden voor beken en riviertjes. Ook op de overgang van het midden- naar het laagterras vinden we enkele drassige natte zones. Delen van deze brongebieden worden ontwaterd ten behoeve van de landbouw. Vernatting levert tal van kansen op voor natuurherstel. Dergelijke moerassige gronden hebben hoge natuurwaarde en zij vergroten de natuurlijke waterbuffers die dieren en planten helpen om langdurige perioden zonder regen te overbruggen. Natte gebieden zorgen er ook voor dat beken minder snel droog vallen en dat de waterkwaliteit in ons hele gebied verbetert. Ook zijn natte brongebieden met hun waterbuffers een goede aanpassing aan het veranderende klimaat en verdroging in ons gebied.

We blijven alert op toekomstige kansen en eventuele regelingen die zich voordoen om dergelijke brongebieden weer verder te vernatten. Met onze partners onderzoeken we mogelijkheden en brengen we partijen bij elkaar.

Opgave 2: Versterken en verbinden van natuurgebieden

De bestaande natuurgebieden in onze ontwikkelingszone vormen grosso modo een ladderstructuur van noord naar zuid, waarbij de ladderstijlen worden gevormd door de Maas aan de westkant en een grensoverschrijdend doorlopend bos en heidegebied aan de oostkant langs de Duitse grens. Ook liggen er beken en riviertjes die, meanderend van oost naar west van de terrassen richting de Maas stromen. Zij vormen met hun dalen een aantal natuurlijke 'treden' tussen de twee noord-zuidstijlen. Tussen de 'treden' en de 'stijlen' liggen landbouwgebieden, dorpen en bedrijvenszones. Met name aan de oostelijke noord-zuid stijl ontbreken enkele gedeelten, waardoor deze niet helemaal doorloopt van Noord naar Zuid. Ook in Oost-West richting zijn de zones soms smal, zijn vol met hindernissen of ze ontbreken helemaal. Denk aan de Swalm in Swalmen of de smalle verbindingszone van de Linnerheide naar de Lus van Linne die een spoorlijn, de A73 (ecoduct) en de oude Rijksweg passeert omringd door bedrijventerreinen. De natuurlijke noord-zuid stijlen lopen in principe door tot ruim buiten ons studiegebied. Vanzelfsprekend de lange Maas, maar ook het bos- en heidegebied over de Maasterrassen loopt in principe langs vrijwel de hele Limburgs-Duitse grens, van Mook tot Schinveld.

OPGAVEN NATUUR EN LANDSCHAP

LEGENDA

ROBUUSTE NATUUR EN LANDSCHAPSWAARDEN

Opgave 1 en 2

- Vergroten sponswerking brongebieden
- Versterken en verbinden van natuurgebieden

- Bestuurlijke grens
- Natuurkern
- Waterlichamen lijn
- Water
- Snelweg
- Stedelijk

Kaartbeeld: werkgroep
Natuur en Landschap
onder verantwoordelijkheid
van de Stuurgroep
Nationaal Park

De natuurgebieden en de verbindingszones verschillen sterk van karakter, van robuuste droge verbindingszones, waar bijvoorbeeld de bosvleermuis zijn weg vindt, tot natte rivier- en beekzones, waar bever en otter, libellen en vissen doorheen trekken. Door steeds verder gaande versnippering als gevolg van intensivering van de landbouw, verdroging, wegeaanleg en woningbouw raken natuurgebieden echter meer en meer geïsoleerd. Uitwisseling tussen natuurgebieden wordt daardoor steeds moeilijker of is op dit moment onmogelijk. Hierdoor wordt de kans op uitsterven van soorten steeds groter.

De zwakke schakels moeten versterkt worden en mogelijk geheel nieuw worden ingericht zodat er robuustere verbindingen tussen de natuurterreinen ontstaan. Ieder natuurgebied, bos en bosje, landschapselement, watergang, poel en berm vormt een relevante schakel tussen de verschillende deelgebieden. En ook hier geldt: een ketting is zo sterk als de zwakste schakel. Het weghalen van een element kan ervoor zorgen dat gebieden geïsoleerd komen te liggen en op die manier veel waarde verliezen. Bestaande natuurterreinen zullen niet in omvang mogen afnemen maar juist groter en stabiel moeten worden. Opgaves verschillen al naar gelang het karakter van de verbindingszone (droog, nat, bos, agrarisch, et cetera). We benutten mogelijkheden om de natuur en de verbindingszones te versterken door kleinschalige ingrepen, vernatting en verbreding – op vrijwillige basis. Ook het verbinden van de natuurgebieden betekent versterken, doordat soorten kunnen optrekken waardoor de biodiversiteit wordt versterkt. Verbinden kan soms door een doorgang te verbreden of een hek te verplaatsen, of het droogvallen van een beek trachten te voorkomen. Bij cruciale ontbrekende schakels zijn soms grotere ingrepen nodig om natuurgebieden met elkaar te verbinden. Programma's als het Integraal Riviermanagement, de Projectmatige Aanpak Grote Wateren en de Kaderrichtlijn Water bieden mogelijk ondersteuning bij verbetering langs rivier- en beekzones. Mogelijkheden voor ondersteuning op de droge en natte gedeelten worden aangereikt door het Limburgs Programma Landelijk Gebied en het Programma Natuur van de provincie.

Opgave 3: natuurrijk agrarisch beheer

De regionale ontwikkelzone rondom ons NPNS kent een groot aantal kleinschalige agrarische landschappen waar al regelmatig sprake is van landbouw met ruimte voor natuurlijke ontwikkelingen. Ook is er soms sprake van een brede bedrijfsvoering met bijvoorbeeld ruimte voor dagbesteding in de zorg, kinderopvang, overnachting, bijeenkomsten en uitjes. We kennen in ons gebied nu al zeer bijzondere habitats en bijbehorende soorten, zoals de enige in ons land voorkomende populatie van het Donker Pimpernelblauwtje in het Vlootbeekdal bij Posterholt.

De coöperatie Natuurrijk Limburg beheert met haar leden veel verschillende landschapselementen. De leden zorgen voor steeds meer samenhang tussen alle elementen. Soorten vinden dan én voedsel én schuil- en nestgelegenheid. Dit beheer voor extra natuurresultaat wordt steeds meer toegepast. Het zorgt voor een rijkere biodiversiteit in het Limburgse landschap. De deelnemers aan het programma Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (2023) hebben op hun terreinen resultaat geboekt met de uitbreiding van kruidenrijk grasland, van het aantal poelen, van de hoeveelheid knip- en scheerheggen en struweelhagen en hoogstamboomgaarden (bron: Coöperatie Natuurrijk Limburg, 2023. Magazine).

Wij willen meer mogelijkheden creëren voor - op vrijwillige basis - extensivering van agrarisch grondgebruik, agrarisch natuurbeheer en toename van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Zo ontstaat ruimte voor verschillende insecten en akkerplanten zoals het spiegelklokje en bolderik, maar ook akkervogels zoals de veldleeuwerik en de patrijs. Of misschien ontstaat er ruimte voor de wilde kat. Vergroting van de mogelijkheden voor recreatieve functies die passen in het natuurlijk beheer zien wij als interessante optie. Denk aan kleinschalige verblijfsrecreatie, horeca, of thematische routes. Ook zijn deze zones geschikt voor 'agroforestry'.

Vanuit het LPLG kan worden aangesloten op de ambitie voor 10 procent groenblauwe dooradering. Aanvullende instrumenten zijn het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. Via de gebiedsgerichte aanpak voor het LPLG kunnen deze en wellicht nog andere instrumenten worden ingezet.

Een nieuwe haag als onderdeel van de gebiedsontwikkeling rondom Asenray

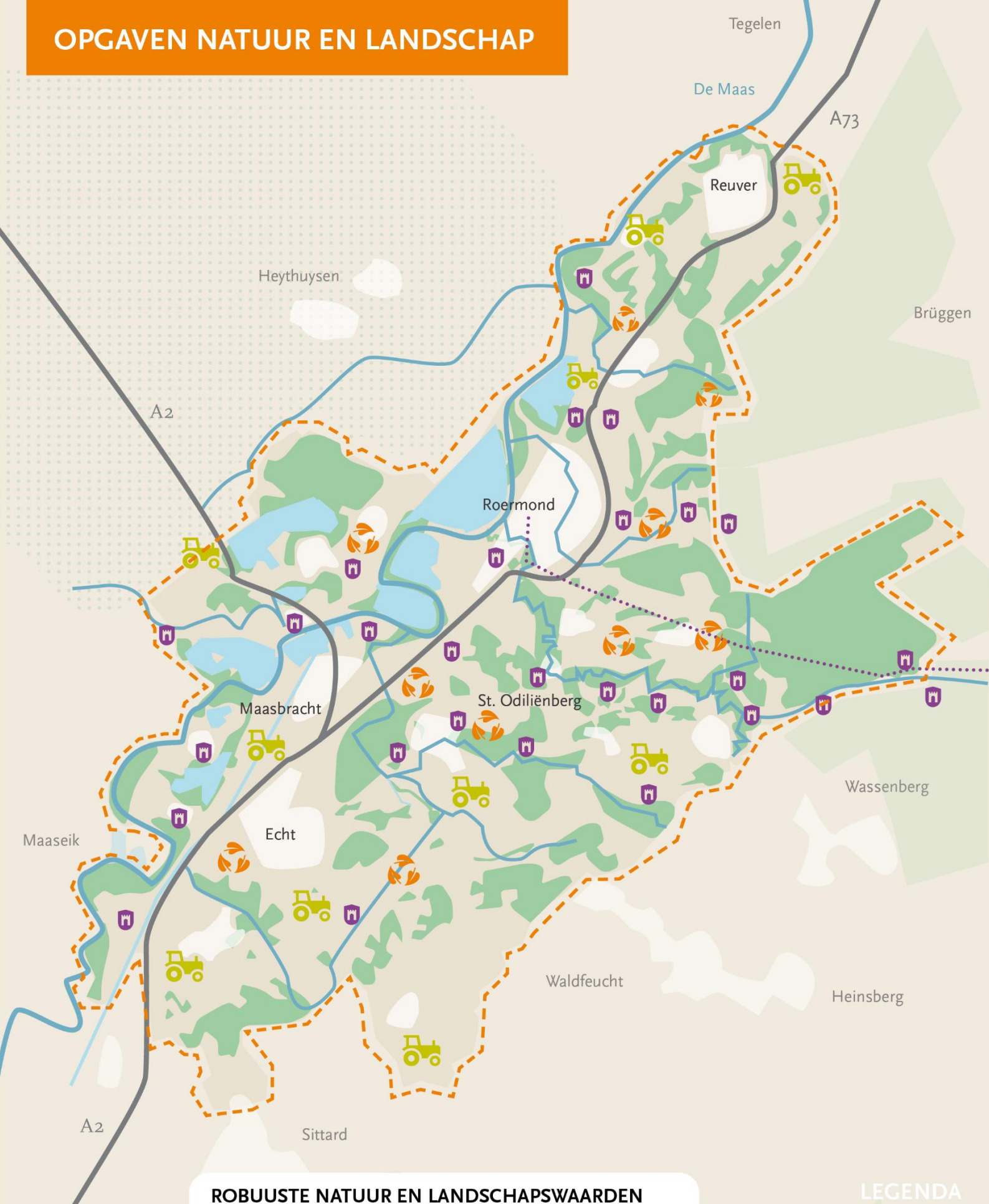
Opgave 4: perspectief voor toekomstgerichte landbouw

Ons gebied kent diverse productieve en soms intensief beheerde landbouwgebieden. Ze bevinden zich veelal op de 'jonge ontginningen': de zones die in de laatste eeuw zijn gecreëerd voor de landbouw. Ook dit soort landbouw die grootschaliger en soms intensiever is dan het hiervoor beschreven natuurrijk agrarisch beheer, hoort bij ons gebied.

We willen een duurzaam toekomstperspectief voor de agrarische productie. De landbouw heeft een belangrijke rol gespeeld in het ontstaan van het huidige landschap en is ook belangrijk voor het beheer in de toekomst. Wat ons betreft blijft de landbouw een essentiële rol spelen in het beheer van het buitengebied en de schil om de kwetsbare natuurgebieden heen. Het NP wil agrariërs ondersteunen bij het mooier en veelzijdiger maken van het landschap en de verbreding van hun bedrijfsmodel.

Ook technische innovaties die bijdragen aan de transitie en waarbij bijvoorbeeld gewerkt wordt aan beperking van schadelijke uitstoot of duurzaam waterbeheer kunnen bijdragen. Uitgangspunt voor het NP is het ondersteunen van bestaande bedrijven en toekomstperspectief voor ondernemers. Hierin wil het NP samen optrekken met bestaande organisaties die die rol al vervullen.

OPGAVEN NATUUR EN LANDSCHAP

ROBUUSTE NATUUR EN LANDSCHAPSWAARDEN

Opgave 3,4 en 5

Herstel Kleinschalig cultuurlandschap

Perpectief voor toekomstgerichte landbouw

Behoud en beleefbaar erfgoed, Cultuurhistorie:
 - kastelen en kloosters, (water)molens, monumentale hoevens,
 bijzondere dorpsgezichten, militair erfgoed
 - IJzeren Rijn spoorlijn

LEGENDA

Bestuurlijke grens

Natuurkern

Waterlichamen lijn

Water

Snelweg

Stedelijk

Kaartbeeld: werkgroep
 Natuur en Landschap
 onder verantwoordelijkheid
 van de Stuurgroep
 Nationaal Park

Opgave 5: behouden en beleefbaar erfgoed en cultuurhistorie

Ons gebied kent talrijke bijzondere karakteristieke historische elementen; kastelen en kloosters, (water)molens, boerenhoeves en militair erfgoed uit verschillende eeuwen, van de vesting Stevensweert tot en met tankgrachten uit de Tweede Wereldoorlog. Ook het karakteristieke oude spoor van de IJzeren Rijn doorkruist ons gebied. Als strooigoed is dit bijzonder erfgoed over ons gebied verspreid, zonder duidelijke clustering, en zonder dat haar onderdelen in een samenbindend verhaal gepresenteerd worden. Daarnaast is erfgoed beperkt toegankelijk, soms moeilijk vindbaar en zijn van de toegankelijke objecten de openingstijden niet op elkaar afgestemd. Daardoor mist ons cultuurhistorisch erfgoed aan beleefbaarheid, zeggingskracht en aantrekkingskracht.

We onderzoeken kansen om ons erfgoed en de cultuurhistorie niet alleen te behouden, maar ook om het beleefbaar te maken en met elkaar te verbinden. Indien zich wisselingen voordoen in gebruik en eigendom en de eigenaar is geïnteresseerd, dan bezien we met onze partners of we de eigenaar in contact kunnen brengen met kansen en initiatieven voor nieuwe functies die passen bij het Nationaal Park. Dat kan een invulling zijn in horeca of gastvrijheid. Vaste en gecoördineerde openingstijden van kloosters, kastelen en horeca die open zijn biedt houvast en trekt extra bezoek. Vanzelfsprekend laten we eigenaren die gesteld zijn op hun privacy en geen bezoek op hun erf willen met rust.

Dorpsgezicht Asselt. Foto: Jan Oosterman

Opgave 6 (niet op de kaart): zorgvuldige inpassing en harmonie met stedelijke ontwikkelingen

De regionale ontwikkelingszone van het Nationaal Park kent steden, dorpen en bedrijventerreinen die soms zorgen voor harde overgangen tussen landschap en industrie. Onze regionale ontwikkelingszone heeft te maken met een zoektocht naar ruimte voor nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen en een ruimtevraag vanuit de energietransitie (windturbines en zonnepanelen). Nu al heeft de aanleg van de A73, inclusief een flink aantal bedrijfshallen langs die weg, hele woongedeelten van Roermond, Herten, Merum, Linne, Brachterbeek/Maasbracht en Echt afgesneden van hun landschappelijk achterland. In Elmt, net over de grens, zijn vergevorderde plannen voor een grootschalig bedrijventerrein met windturbines, midden tussen diverse kwetsbare natuurgebieden.

Ruine Ouborg, Swalmen

We zetten ons in om nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk in harmonie met onze natuur- en landschapswaarden te laten plaatsvinden. Dat betekent dat ecologische verbindingen, maar ook belangrijke langzaam verkeersverbindingen niet verder verstoord mogen raken. Ook onderzoeken we wat we kunnen doen tegen nachtelijke lichtvervuiling.

Tegelijkertijd wijzen we op het belang van natuur en landschap in de nabijheid van verstedelijking: waterbuffer, verkoeling, aantrekkelijkheid van de omgeving voor medewerkers en bewoners.

Bedrijventerrein Roerstreek, grenzend aan De Meinweg. Foto: Jan Oosterman

Ambitie 1: Robuuste natuur- en landschapswaarden

1.6 Actielijnen

Aanhaking LPLG

Het Limburgs Programma Landelijk Gebied is het belangrijkste vehikel om de noodzakelijke transformatie van het landelijk gebied vorm te geven. De doelen van het NPLG komen nauw overeen met de doelen van het NPNS. Ook heeft het ministerie van LNV in een eerste reactie op het concept NPLG in oktober 2023 de provincie gevraagd de Nationale Parken optimaal bij het LPLG te betrekken. Het deelgebied 'Meinweg-Swalm-Roer' van het NPLG komt overeen met onze regionale Ontwikkelingszone, wat het in bestuurlijk opzicht eenvoudig maakt. Wij enthousiasmeren en benoemen kansen. We leveren een breed netwerk aan brengen partijen bij elkaar. Ook brengen we het positieve verhaal over de versterking en verduurzaming van het landelijk gebied bij een groot publiek onder de aandacht.

Kansen benutten vanuit de Transitieopgaven

Ons Nationaal Park heeft in zijn gebied te maken met (nationale) transitieopgaven op het gebied van klimaat, duurzame energie en landbouw. Onze partners werken aan een klimaatbestendig Nationaal Park dat hittestress reduceert, een park dat wateropslagcapaciteit biedt in tijden van zware regenval, maar ook reserves in tijden van droogte. Wij leveren vanuit onze kennis van het gebied een bijdrage aan de mix van maatregelen die het waterschap en de gebiedseigenaren nemen. Mogelijk ontstaan er ook vanuit ons netwerk initiatieven voor nieuwe ingrepen.

Duurzame energievoorziening is, vanzelfsprekend een belangrijk thema, waarbij we erop gericht zijn de kwaliteit en de beleefbaarheid van het landschap, erfgoed en natuur per saldo te verbeteren als er ergens sprake is van aanleg van windmolens en zonnepanelen, bijvoorbeeld door compensatie, door zorgvuldige inpassing en aandacht voor de verbetering van de biodiversiteit.

We blijven in gesprek met de dossierhouders van de 'grote' transitieopgaven bij de provincie, het rijk, gemeenten en waterschap Limburg om kansrijke matches te identificeren tussen de opgaven van het Nationaal Park en die van de programma's, zoals de bossenstrategie en een regiodeal. We zoeken matches op het gebied van klimaatadaptatie, robuust watersysteem, bossenstrategie, verduurzaming van de landbouw, duurzame energie, et cetera. We identificeren potentiële win-winsituaties en gaan op zoek naar concrete acties en projecten in ons gebied. Vanzelfsprekend leggen we daarbij, waar nodig, het verband met de projecten van het LPLG.

Steun aan Particuliere initiatieven

Wij stimuleren en ondersteunen particulieren (agrariërs, bedrijven, inwoners of andere particuliere eigenaren) die zijn gericht op versterking van de natuur- en landschapswaarden. Dat kan een initiatief zijn van een aantal eigenaren om een gebied natuurlijker, sterker en mooier te maken (zoals het project Gebiedsontwikkeling Roermond Oost). Het kan ook gaan om initiatieven waarbij eigenaren de handen ineen slaan om lichtvervuiling tegen te gaan. Of initiatieven van agrariërs hun bedrijfsvoering aan te passen naar een toekomstbestendige en natuurinclusieve bedrijfsvoering.

We versterken onze contacten met (netwerken van) particuliere eigenaren, zoals het NOB-overleg 'boeren met natuur', de stichting 'Natuurlijk mijn Meinweg' of het Limburgs Particulier Grondbezit. We staan open voor nieuwe samenwerkingen, bijvoorbeeld met bedrijventerreinen of culturele instellingen.

2 Topbeleving met basiskwaliteit

De pracht van landschap en natuur is op een hoog niveau beleefbaar. Het Nationaal Park heeft een duidelijk gezicht met een eigen stijl, zowel in het park als online. Aan de basis is dat overal voelbaar dankzij een uitstekend routenetwerk. De bezoeker voelt zich welkom dankzij activiteiten van gastvrijheids- en andere ondernemers, natuurorganisaties en agrariërs. Mogelijk komt er een gastvrij en beeldbepalend belevingscentrum. Er is sprake van goede duurzame bereikbaarheid. De verhalen van het gebied worden op een aantrekkelijke manier verteld. Er zijn enkele iconische elementen die ver buiten de regio de aandacht trekken en die passen bij de identiteit van het gebied.

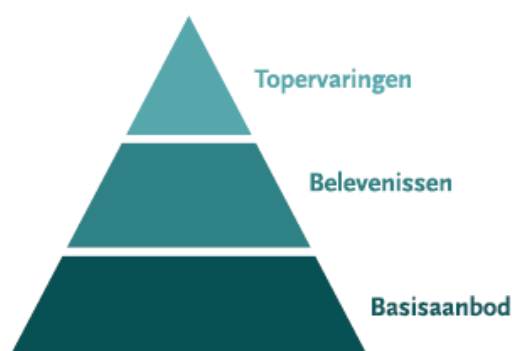
2.1 Een topcollectie biedt ook een topbeleving

De Nationale Parken moeten samen de topcollectie van natuur en landschap in Nederland gaan vormen. Onze 'Rembrandts van natuur en landschap' horen niet in het depot, maar moeten ook beleefbaar zijn, op een hoog niveau – vanzelfsprekend zonder dat hun natuurwaarden eronder leiden. Daarover gaat de tweede ambitie. Het park bezit nu al een aantal bijzondere plekken en mogelijkheden, zoals een ritje met de Geluksexpres en het ruiternetwerk. Ook is er een nieuwe tentoonstellingstoren van de Maharishi European Research University (MERU) in voorbereiding, waarmee 'bezinningstoerisme' een impuls krijgt. Toch is de beleving in ons NPNS nog niet overal op het gewenste niveau. Er is weliswaar sprake van een goed onderhouden systeem van wandel- en fietsknooppunten en een ruiternetwerk met daarbij behorend meubilair, schuilhutten en uitkijkpunten. Tegelijkertijd is er sprake van een wirwar aan bordjes en routes; al helemaal als we het hele NPNS gebied in beschouwing nemen. De horeca heeft soms een eenzijdig aanbod; de variatie in overnachtingsmogelijkheden is beperkt; er is geen bezoekers- educatie- of belevingscentrum; er is geen bijzondere infrastructuur als een boomkronenpad en de bereikbaarheid van het gebied vanuit de omliggende steden per fiets en openbaar vervoer is matig. Er zijn wel streekproducten, maar ze hebben nog weinig bekendheid.

Er zijn talrijke ideeën, kansen en aanknopingspunten om die beleving te verbeteren, juist ook in de zones die net buiten de beschermde Natura 2000 – natuurgebieden vallen. Dat zijn gebieden waar de meeste opgaven liggen om meer bezoekers te ontvangen en ook daar zou de beleving moeten worden verbeterd – daar kan het zonder dat de kwetsbare natuur eronder lijdt.

2

Ambitie

We maken onderscheid tussen drie niveaus van beleving van het park: basisaanbod, belevenissen en topaanbod, volgens de zogenaamde Belevingspiramide.

De nationale parken zijn de mooiste natuur- en landschapsgebieden van Nederland. Het is belangrijk dat deze unieke en bijzondere natuur waar mogelijk toegankelijk is voor bezoekers. De recreatievoorzieningen en het aanbod van natuurbelevingen passen bij de waarden en de identiteit van het nationaal park. Nationale parken bieden unieke en kleinschalige natuurbelevingen in de natuurkernen, die hen van andere natuurgebieden onderscheiden. De overige recreatieve activiteiten vinden zoveel mogelijk plaats in de gebieden om de natuurkern heen. Dat zorgt ervoor dat de ontwikkeling van duurzame recreatie en toerisme in balans is met de aanwezige natuur en het landschap. Recreatie kan leiden tot meer bewustwording van het belang van natuur; het beleven van de natuur creëert draagvlak voor behoud van diezelfde natuur. *Ministerie van LNV, Beleidskader Nationale Parken 2023-2030, januari 2023.*

2.2 Opgave in basisaanbod, belevenissen en topervaringen

Opgave 1: versterken basisaanbod

Het basisaanbod bestaat uit een goede en actuele informatievoorziening, zowel online als offline (bordjes), een goede routestructuur, met een goede kwaliteit paden, bankjes en rustplekken. Het zijn zaken die zeer goed op orde moeten zijn; zoals in ieder Nationaal Park dat pretendeert tot de topcollectie van de Nederlandse natuur en landschap te behoren. Het meeste aanbod bevindt zich in deze categorie, onderaan de piramide. In diverse Nationale Parken ligt al een huisstijl waarbij het NP-merk een koepelmerk is dat op alle borden wordt vermeld, aangevuld met logo van de terreinbeheerder of andere achterliggende partij. Dit gebruiken we als inspiratiebron voor onze eigen toekomstige huisstijl met de nieuwe naam.

Het basisaanbod in ons gebied is op dit moment maar gedeeltelijk op orde. Er is een goed onderhouden knooppuntennetwerk voor paardrijden, fietsen en wandelen en er lopen enkele lange afstandsroutes door het gebied, waarvan het Pieterpad de bekendste is. Tegelijkertijd is er een wirwar van borden en stijlen. De uitbreiding, naamsverandering en logoverandering van ons Nationaal Park is dan ook een mooie aanleiding voor een geïntegreerde make-over en aanpassing van dit hele systeem, dat vanzelfsprekend naadloos moet aansluiten op het routenetwerk voor heel Limburg en het routenetwerk aan de Duitse kant.

Daarbij gaan we ook aan de slag met de zogenaamde TOP's: toeristische overstappunten. Goed bereikbare plekken waar je je recreatieve route kunt starten. Waar je goed geïnformeerd wordt over de route en waar je iets kunt eten en drinken en naar de WC kunt gaan.

Huidige entree van de Meinweg voor wandelaars bij de Parkeerplaats Herkenbosch / IJzeren Rijn: een wirwar van bordjes en stijlen.

Belevenissen (plusaanbod)

Het **tweede niveau van beleving** bestaat uit belevenissen (het plusaanbod). Dit is aanbod dat onderscheidend is en past bij de unieke kenmerken van ons park. Bijzondere elementen die dus iets vertellen over de drie genoemde elementen van onze merkidentiteit: de breuklijnen, de biodiversiteit en het grensoverschrijdend erfgoed. Voorbeelden van belevenissen zijn een uitkijktoren, een horecagelegenheid met een thema van het Nationaal Park, een unieke observatieplek, een ronde op een biologische boerderij of

een speciale tuin. Zaken die we naar verhouding niet veel aantreffen. Er zijn er maar enkele en ze zijn maar kleinschalig, zijn voor een kleine 'nichemarkt', of worden niet zo vaak gehouden, waardoor er weinig mensen van kunnen genieten. Het zijn.

- Belevissen op het gebied van **paardrijden**. Er zijn initiatieven voor speciale vormen van paardensport, zoals mannen en military en de zogenaamde slipjacht, een traditie uit Engeland.
- De Geluksexpres. Een elektrisch aangedreven voertuig op rubberbanden waarmee een groep bezoekers het gebied in kan.
- De uitkijktoren

Ook op dit tweede niveau laat ons huidige gebied dus nog flink te wensen over en kent zij een aantal opgaven.

De Geluksexpres: een bestaande belevenis in het 'plusaanbod'

Met de toevoeging van belevissen werken we ook aan de educatieve component (zie bij ambitie 3) en versterken we onze merkidentiteit (zie bij ambitie 5). Bij ons eerste kenmerk 'breuklijnen en terrassen' zouden we bijvoorbeeld de volgende belevissen op het tweede niveau kunnen toevoegen:

- **Educatief aanbod ontwikkeld.** We ontwikkelen educatief aanbod, waar er op aantrekkelijke wijze aandacht gegeven wordt aan de geologie met de breuklijnen. Te denken valt aan een interactieve kaart of interactieve excursies of onopvallende fysieke verwijzingen.
- **Waanzinnige Wandelingen: van kronkelend water tot een uitzicht van 50 m hoger**
In ons NPNS kun je deze top ervaring opdoen van prachtig water tot een flinke hoogte in no time en het is er nog rustig ook! Bekende routes willen we benutten en versterken om de unieke kant van het NPNS bij een groter publiek bekend te maken.
- We liften mee op **bestaande bekende hoogwaardige routes** en bouwen deze verder uit. We maken gebruik van de gecertificeerde **Water Wandel Wereld**-wandelingen van het Grenspark, het **Pieterpad** en andere bijzondere bekende routes die door de NP Regio lopen. In al deze routes willen we aandacht voor de beleving van de unieke geologie van de Meinweg en mensen uitdagen deze te beleven en/of beklimmen, rekening houdend met het ontzien van kwetsbare natuur. Er kunnen nieuwe 'aanvullende' routes en excursies worden ontwikkeld die meer gericht zijn op bedrijven en bewoners of andere lokale bezoekers en die mensen aanvullend op hun bestaande route kunnen lopen.
- **Versterking van de gastvrijheidssector** met horeca en onderscheidende overnachtingsmogelijkheden waarin het bijzondere verhaal wordt verteld en waar streekeigen producten worden geserveerd.

En zo werken we dit ook uit voor de andere twee elementen van onze merkidentiteit.

Topervaringen

Het **derde niveau van beleving** bestaat uit de topervaringen. Dat zijn ervaringen die je niet vergeet, die je een 'magisch moment' bezorgen. Voor een topbeleving zijn mensen bereid grotere afstanden af te leggen. Binnen onze National Park regio kun je nu al denken aan een betoverende wandeling langs een prachtig slingerend beekje. Golfen op een van de mooiste golfbanen van Nederland, midden in de natuur. Een magisch moment met je paard. Een yogasessie in de ochtendstilte met uitzicht over de terrassen. Het warme lijf van de koe terwijl je haar knuffelt.

Een topervaring moet soms klein en exclusief worden gehouden, met het oog op de kwetsbare natuur. Daarbij denken we aan begeleid kanoën tussen ijsvogels met arrangement, een excursie 'geheimen van de nacht' met de boswachter of een vuurvliegjeswandeling bij avond.

Een topervaring kan wat ons betreft ook op grotere schaal, voor meer bezoekers worden gecreëerd, en hoeft zeker niet middenin in de kwetsbare natuur te liggen. Een topervaring kan ook een iconisch vormgegeven bezoekers- of belevingscentrum zijn dat een WOW-effect geeft. Zo'n centrum is dan een attractie en heeft meteen ook een functie voor de educatie en de bezoekersbegeleiding. Andere Nationale en natuurparken kunnen hierbij als inspiratie dienen, zoals het Museumeland in de Biesbosch of het Zwin Natuurparkcentrum.

Bezoekerscentrum Skamlingsbanken; in Denemarken, ontworpen door CEBRA. Foto: CEBRA Architecture

Het kan een spectaculaire uitkijktoren zijn of een speciaal belevingspad, een fascinerende kunstinstallatie, of een belevingscentrum dat anders is dan het gemiddelde bezoekerscentrum en een wow-effect veroorzaakt. Wij streven ernaar om in ons NPNS ook enkele iconische topbelevingen te realiseren die passen bij onze merkidentiteit (terrassen, soortenrijkdom, grensoverschrijdend erfgoed). Dit is niet van de ene op de andere dag voor elkaar; we starten daarom een haalbaarheidsonderzoek waarin we kijken naar inspiratie, locatie, partners en haalbaarheid. Midden-Limburg heeft met het Designer Outlet Center en de Maasplassen al enkele topbelevingen waar bezoekers van ver op af komen. Door het creëren van topbelevingen op het gebied van natuur en landschap wordt het toeristisch profiel van Midden Limburg verbreed en versterkt.

Ambitie 2: Topbeleving met basiskwaliteit

2.3 Actielijnen

Basisaanbod

Opwaardering en uniformering routes en bebording, waarbij ingespeeld wordt op de nieuwe naam, het nieuwe logo en het grotere gebied. Het NPNS kent nu al een aantal informatiepunten en borden van de verschillende terreinbeheerders, maar deze missen soms nog onderlinge samenhang, uitstraling en stijlkenmerken van het Nationaal Park. We streven naar een intentieovereenkomst tussen de grote spelers (Terreinbeherende organisaties, gemeenten) zodat we binnen een aantal jaren een geüniformeerd voorzieningenniveau te hebben, rekening houdend met afschrijving en vervanging. Dat betekent niet dat de identiteit van de terreinbeheerders niet meer zichtbaar mag zijn. Wel dat het merk Nationaal Park ook op een uniforme wijze zichtbaar is. Andere Nationale Parken hebben al oplossingen voor dit spanningsveld.

Duurzame bereikbaarheid. We streven naar een verduurzaming van de verplaatsingen naar de entrees en attractiepunten van het park. Dat doen we door het stimuleren van verplaatsingen per (elektrische) fiets en openbaar vervoer. We maken een samenhangend plan voor de Toeristische Overstappunten (TOP's), al dan niet gebouwde entrees met bijvoorbeeld horeca) en waarvan tenminste een aantal goed met het openbaar vervoer bereikbaar is. Verwelcoming op station Roermond is daarvan een onderdeel. Onze ontvangstpunten dragen bij aan de zonering van ons NPNS: een opdeling van het gebied in drukke, minder drukke en zeer rustige delen. Door de bezoekers op enkele punten te ontvangen ontstaan hier relatief drukkere delen en komen er minder bezoekers op de beoogde rustige delen.

Belevenissen (plusaanbod)

In ons aanbod zorgen we voor locaties, wandelingen, excursies en kleinschalige evenementen die de unieke kenmerken van ons park: de breuklijnen, de soortenrijkdom en het grensoverschrijdend erfgoed uitlichten en beleefbaar maken. Daarbij denken wij aan speciale arrangementen met bv streekproducten, een speciale rondleiding achter de schermen bij agrariërs met een culinaire afsluiting

Topervaringen

Iconisch 'Belevingscentrum'. Ons Nationaal Park heeft geen ontvangstcentrum waar bezoekers worden ontvangen, waar zij informatie ontvangen en mogelijk een fiets kunnen huren. Daarom is een bezoekerscentrum of belevingscentrum het onderzoeken waard. Het is goed voor duurzame mobiliteit en als locatie voor bijeenkomst van vrijwilligers en educatieprojecten. Een standaard bezoekerscentrum wordt over het algemeen tot de basis gerekend. Maar hoe mooi zou het zijn als we er een iconisch gebouw van kunnen maken dat op zichzelf al een topervaring biedt. Wij stellen voor een studie te verrichten naar de haalbaarheid van een dergelijk centrum.

Plan van aanpak Iconische elementen. Bij een Nationaal Park horen ook iconische elementen die de beleving naar een topniveau brengen. Iets wat je gezien moet hebben en waarvoor je bereid bent een zekere afstand af te leggen. Er zijn prachtige voorbeelden van Nationale Parken met iconische elementen, zoals spectaculaire fietspaden, unieke vormen van verblijfsaccommodaties, hangbruggen, boomkroonpaden en uitkijktorens. Ook hiervoor willen we een conceptstudie en haalbaarheidsonderzoek doen.

3 Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap

We maken de resultaten van ons nu al uitgebreide onderzoek beter bekend en zichtbaar, met toegankelijke publicaties, bijeenkomsten, educatie en communicatie. We starten projecten waarbij we inwoners en bezoekers betrekken bij het meten en observeren met projecten met vormen van Citizen Science. We breiden het onderzoek uit naar de gebieden in ons vergrote Nationaal Park die nog niet zijn onderzocht. Om de kwaliteiten van het park goed onder de aandacht te brengen en de betrokkenheid bij de natuur te vergroten zorgen we voor een bijzonder educatie-onderzoeks- en participatieprogramma voor scholieren, bewoners, bezoekers en bedrijven.

3.1 Samenwerking met partners in de regio, zorgen voor draagvlak en betrokkenheid

Nationaal Park De Meinweg heeft een jarenlange onderzoekstraditie met talrijke werkgroepen en vrijwilligers. Er is veel waardevolle informatie en kennis opgebouwd rondom natuur en landschap. Tegelijkertijd constateren wij dat die informatie nog niet wijd verbreid of toegankelijk is. Uit een eerste analyse van studenten van de HAS (2022) blijkt dat er nog weinig bekend is van de unieke waarden. Noch bij de eigen bewoners, noch bij de toeristen die naar ons gebied komen.

We willen een bredere en jongere groep bij het onderzoek betrekken en de kennis over het landschap breed delen. We breiden ons educatie- en participatieprogramma daarom uit. Zo zorgen we voor betrokkenheid en draagvlak in en buiten de NP-gemeenschap.

Het NPNS is ook een gemeenschap/netwerk van mensen en organisaties die samenwerken en de doelen van het Nationaal Park ondersteunen. Wij definiëren die gemeenschap als volgt: 'een kern van terreineigenaren en – beheerders en verschillende overheden, met daaromheen een grote groep van bewoners, ondernemers en recreanten die het park

3

Ambitie

gebruiken en ervan genieten of beheren en mede dankzij het park hun bedrijf kunnen runnen'. Nu al is er sprake van actieve en initiatiefrijke vrijwilligers: inwoners van het park, scholieren, studenten, stedelingen, verenigingen en clubs. Het park verwelkomt en stimuleert initiatieven en brengt de initiatiefnemers in contact met geschikte partners.

Onderzoek en educatie behoren tot de kerntaken van ieder Nationaal Park. Deze taken vinden ook in het huidige NP De Meinweg al jaren plaats. IVN trekt het educatieprogramma en werkt hierin samen met andere partijen. Het onderzoek wordt gecoördineerd door het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL). Er zijn momenteel talrijke onderzoeksgroepen actief. In ons programma realiseren we een sterkere uitwisseling tussen onderzoek, participatie en educatie, waardoor er sprake zal zijn van een grotere kennis en betrokkenheid bij bezoekers en inwoners, een vergroting van de kennis door meer mensen waarnemingen te laten verrichten. Dat kan tevens leiden tot meer vrijwilligers en meer binding met het gebied.

Samen met het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg en mogelijk in samenwerking met de HAS, MSN, Yuverta, Junior Rangers, Ons WCL, en IVN-gidsen willen we het grote publiek kennis laten maken met dit gebied, waar de hoogste biodiversiteit van Nederland is gemeten. Dit doen we via het publieksevenement Van Bezoeker tot Onderzoeker. We willen een programma opzetten waarbij we de bewoners en bezoekers meenemen in het gebruik van de app ObsIdentify, waarmee je flora en fauna in het gebied kunt herkennen. Deze gegevens zijn gekoppeld aan een database, die onderzoekers gebruiken. Tijdens het evenement staat een monitor opgesteld, waarop bezoekers kunnen zien waar welke soorten gezien zijn en hoeveel. Zo worden zij zich meer bewust van de unieke waarden van dit gebied en dragen zij er actief aan bij deze waarden verder te verspreiden. Op deze manier dragen bewoners en bezoekers door middel van citizen science bij aan onderzoek.

3.2 Educatie en participatie

Educatie en participatie: sterker en breder

Educatie is een van de kerntaken van Nationale Parken. In ons park verzorgt IVN die taak al jaren voor groepen in het primair onderwijs (basisscholen) met een groep vrijwilligers die de kinderen door het gebied gidsen. Dit is een taak vanuit een directe opdracht van het Rijk. IVN organiseert met input van de terreinbeherende organisaties unieke programma's voor de onder- midden- en bovenbouw. Deze taak is in de coronajaren onder druk komen te staan. Die lastige jaren hebben ook gezorgd voor permanente uitval van gidsen maar ook tot een terugval van het aantal scholen dat deelneemt. Daarnaast vinden er op kleinere schaal ook voor volwassenen excursies met gidsen en boswachters plaats, georganiseerd door zowel IVN als Limburg Marketing.

Het is de bedoeling het educatieprogramma in ons NPNS de komende jaren flink uit te breiden en te vernieuwen. Centraal staan daarbij de drie onderscheidende kenmerken van het Nationaal Park: de geologie, de natuurwaarden/biodiversiteit en het grensoverschrijdende erfgoed. Die kenmerken bieden een schat aan verhalen en voldoende potentie om een programma uit te rollen voor alle denkbare doelgroepen.

Vanzelfsprekend staat ook het agrarisch landschap en het agrarisch bedrijf op het menu. We zorgen voor informatie op het gebied van (natuurrijk) agrarisch beheer en excursies naar agrarische bedrijven, waarbij jong en oud meer kan leren over deze sector.

We willen ons met het nieuwe participatie- en educatieprogramma richten op de volgende doelgroepen:

1. **Onderwijs.** Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat als kinderen voor hun twaalfde levensjaar een bijzondere natuurervaring hebben meegemaakt, zij als volwassene veel beter voor de natuur zorgen. Daarnaast willen we ook educatie richting jongeren en/of jongvolwassenen kunnen ontwikkelen in dit gebied. Dit vraagt nog verder onderzoek.
2. **Bewoners en bezoekers.** Wij willen dat bewoners zich meer onderdeel gaan voelen van het gebied en mee gaan helpen met het vergroenen ervan. Daarnaast willen we bezoekers laten ervaren hoe biodivers het gebied is. Dat doen we met een publieksevenement 'Van bezoeker tot Onderzoeker', waarbij we het grote publiek kennis laten maken met de biodiversiteit in ons gebied. Ook willen we aan de slag met het elders in Nederland al gestarte initiatief 'levende Nationaal Park-tuinen', waarbij bewoners hun tuin aanpassen aan vegetatie uit de streek en zo bijdragen aan biodiversiteit en meer oversteekgebieden voor diverse soorten. (zie uitvoeringsprogramma voor verdere toelichting).
3. **Bedrijven.** Wij streven ernaar dat zoveel mogelijk bedrijven in het gebied zich onderdeel gaan voelen, zich ontfemen over het gebied en iets terug gaan doen voor de natuur. Nu al doen bedrijven mee, zoals tuincentrum Daniëls en het kunststofproductiebedrijf Sekisui waarvan medewerkers meedoen aan een jaarlijkse natuurwerkdag in het aangrenzende natuurgebied.

Excursie Meinweggidsen. Foto: Leo Kusters

3.3 Onderzoek

Verbreiding in vraagstelling, gebied en mensen

Ook de uitvoering van – ecologisch - onderzoek is een standaardtaak voor Nationale Parken. Deze taak wordt al jaren uitgebreid en met grote toewijding uitgevoerd onder de coördinatie van het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL). De resultaten zijn met regelmaat in wetenschappelijke tijdschriften terug te vinden. De komende jaren wordt het onderzoek uitgebreid naar de ‘nieuwe’ gebieden in het NP Hart en in de regionale ontwikkelingszone. Hiermee wordt de kennis over de verschillende ecosystemen en aanwezige soorten vergroot.

Kevers meten. Foto: Ton Lenders

Fuiken plaatsen. Foto: Ton Lenders

De afgelopen periode is begonnen met een verbreding van het onderzoeksprogramma

1. We verrichten meer onderzoek ten dienste van de transitieopgaven. We benutten de mogelijkheden die zich in het nieuwe Nationaal Park voordoen, waarbij de nadruk ligt op het sonderen van behoeftes bij partijen om mee te werken aan het in beeld brengen van bijzondere natuur- en landschapswaarden.
2. Groter onderzoeksgebied. Lag de kern van het onderzoek tot nu toe vooral binnen de Meinweg, nu wordt ook gekeken naar andere natuurgebieden, naar mogelijke verbindingzones, maar ook naar gebieden met een andere functie, zoals landbouw.
3. Meer personen bij het onderzoek betrekken. Niet alleen ligt de focus op het uitbreiden van het aantal onderzoekers, maar ook in de opleiding daarvan en het naar buiten brengen van de resultaten. Samenwerking met belanghebbende organisaties als Particuliere Eigenaren, Natuurrijk Limburg en Bosgroep heeft hierbij plaatsgevonden.

Ambities voor de komende jaren

1. Het natuuronderzoek ten behoeve van de belanghebbende partners in het Nationaal Park wordt verder uitgebreid naar meer gebieden en soorten. Voor het nieuwe Nationaal Park wordt een meerjarige onderzoekagenda opgesteld waarin de wensen van alle partners op elkaar worden afgestemd. Mede op basis hiervan wordt jaarlijks een onderzoeksplan gemaakt. Ook de behoefte aan natuuronderzoek vanuit de agrarische sector wordt geïnventariseerd.
2. We houden de werkgroep NOB (Natuuronderzoek en Beheer) in stand en breiden deze naar behoefte uit vanwege de gebiedsuitbreiding, of we vinden een andere structuur. In deze Werkgroep zijn alle beheer- en onderzoeksorganisaties vertegenwoordigd. In de Werkgroep stemmen terrein- en wildbeheerders (Staatsbosbeheer, Stichting Limburgs Landschap, Bosgroep, Particuliere terreineigenaren, Wildbeheereenheid, Natuurrijk Limburg, gemeenten) onderling af. Ook stemmen zij af met de onderzoekers uit verschillende organisaties om zo effectief en efficiënt mogelijk te kunnen werken. Een nieuw Ecologieoverleg richt zich vooral op de inhoudelijke kwaliteit van het natuuronderzoek.
3. Er komt voor het verzamelen van basisgegevens een netwerk van weerstations, verspreid over het nieuwe Nationaal Park in samenwerking met Meteo Roerstreek.
4. We continueren de jaarlijkse Ecotop (hét evenement voor ontmoeting- en kennisuitwisseling op het gebied van natuuronderzoek in ons gebied) maar wel afgestemd op een groter gebied en met mogelijk andere onderwerpen. Dit doen we op wisselende locaties in Midden-Limburg en aangrenzend Duitsland. We brengen het symposium beter onder de aandacht van de media en zorgen voor meer publiciteit. De lezingen zijn te raadplegen via de websites van het NHGL en SK.
5. De samenwerking met Duitsland op onderzoeksgebied wordt geïntensiveerd en met name opgepakt in het gevoerde soortenbeleid. Er zijn via de Ecotop al contacten gelegd met de Biologische Stations in Wassenberg en Krickenbeck.
6. Het natuuronderzoek wordt breed en veelzijdig ingestoken. Daarbij neemt participatie van bedrijven, burgers en studenten/scholieren een belangrijke positie in.
 - Streekbewoners worden middels lokale media opgeroepen om mee te doen.
 - We wekken interesse voor natuuronderzoek door het deelproject Van Bezoeker tot Onderzoeker, maar ook door meer communicatie via websites en sociale media. Het project wordt verder (internationaal) uitgerold en krijgt een prominente en permanente plek in de natuureducatie.
 - Ondernemers in de gastvrijheidssector krijgen de gelegenheid om zich aan te sluiten bij het project.
7. Met nieuwe (semi-)wetenschappelijke publicaties worden de natuurwaarden van het nieuwe Nationaal Park vastgelegd voor beheer en beleid. De nieuwe Nationaal Parkorganisatie zal zorgen voor ondersteuning en meer communicatie met de buitenwereld.
8. Zowel fundamenteel als toegepast onderzoek wordt gestimuleerd zodat het nieuwe Nationaal Park ook internationaal met name op het gebied van biodiversiteit meer bekendheid krijgt. Daartoe worden de bestaande contacten met onderwijsinstellingen (zoals Yuverta en de HAS Green Academy) en andere (buitenlandse) partners geïntensiveerd. Bij lopende en nieuwe onderzoeken worden stagiaires betrokken op het bij hun passende niveau.

Adderonderzoek. Foto: Victor van Schaijk.

foto: IVN

Ambitie 3: Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap

3.4 Actielijnen

Educatie- en participatieprogramma

- De komende jaren **versterken we ons educatieprogramma**, waar mogelijk in combinatie met participatie. We ontwikkelen programma's rond de drie unieke thema's van ons NPNS: geologie, biodiversiteit en grensoverschrijdend erfgoed. Daarbij ontwikkelen we een doorlopende leerlijn volgens de 'Magische Momenten' uit de leidraad Nationale Parken.
- We **breiden de doelgroepen uit** van het primair onderwijs naar het beroepsonderwijs. En naar bezoekers, bewoners en bedrijven in de regio.
- Door middel van een nieuwe training '**Levende tuinen**' willen we inwoners stimuleren de vegetatie van hun tuin biodiverser te maken en daarmee het gebied rondom het Nationaal Park helpen te vergroenen. Zo maken we een eigen versie van het project 'Nationaal Park-tuinen' dat ook elders in Nederland al wordt toegepast. We onderzoeken of dit kan worden gekoppeld aan vormen van citizen science.

Onderzoeksprogramma

- **Citizen Science.** Van bezoeker tot onderzoeker. Samen met bedrijven en bewoners wordt het programma van bezoeker tot onderzoeker uitgerold aan beide kanten van de landsgrens. Bezoekers, scholieren en inwoners helpen mee soorten te spotten met een speciale app, op een interactieve digitale zuil is de stand van zaken waarneembaar en de waarnemingen worden opgeslagen in een databank.
- We **verbreden ons onderzoeksprogramma** met nieuwe vraagstellingen die horen bij de transitieopgaven; we doen onderzoek in een groter gebied en we betrekken nieuwe mensen bij ons onderzoek: bedrijven, inwoners, vrijwilligers en stagiaires.
- Het onderzoeksprogramma wordt gekoppeld aan vraagstukken vanuit de **grotere diversiteit aan landschapstypen** en de daarmee samenhangende bredere groep terreineigenaren. Zij worden desgewenst structureel toegevoegd aan overleg.
- Resultaten van het onderzoeksprogramma worden nadrukkelijker gekoppeld **aan beheer of herstelmaatregelen** in de terreinen.
- We willen meer bekendheid geven aan ons onderzoek. Daartoe nemen we het initiatief voor een 2-jaarlijkse '**Maasterrassenmonitor**' met infographics over de stand van de natuur en het erfgoed, recreatief aanbod, tevredenheid, en bezoekers in ons NPNS. Het moet een robuuste monitor worden die uiteindelijke meerjarige reeksen gaat opleveren en langdurig ontwikkelingen in beeld brengt. Een combinatie van onderzoek naar de stand van de natuur en het landschap maar ook over de bezoekers en andere gebruikers. Onderdeel van de monitor is een online Dashboard met informatie over bijvoorbeeld droogte, waterkwaliteit en plaatselijke drukte van bezoekers. Waar mogelijk zoeken we de samenwerking met Duitse partners binnen het Grenspark MSN.

4 Omgeving benut kansen dankzij Nationaal Park

Ons Nationaal Park heeft de mogelijkheid om extra bezoekers te trekken en mogelijk ook bedrijven die zich met het park willen verbinden. De status Nationaal Park biedt ook kansen voor agrariërs die ondernemen met hart voor natuur en landschap. Wij faciliteren de gastvrijheidssector, terreinbeheerders, agrariërs en andere ondernemers om die kansen te benutten.

We willen onze eigen inwoners meer laten profiteren van de pracht en de mogelijkheden van het Nationaal Park door hierop in te spelen in onze programma's voor gezondheid en bewegen.

We willen wel dat die activiteiten een bijdrage leveren aan de versterking van de natuur en het landschap.

4.1 Economie, landschap en natuur versterken elkaar

Een economie rondom natuur en landschap

Als partners van het Nationaal Park Nieuwe Stijl streven wij naar een Nationale Park Regio waarin natuur en landschap worden gekoesterd en beschermd. Wij werken aan een economie die daarbij past, of het nu om de gastvrijheidssector of om de agrarische sector gaat. Een economie die beter wordt van en bijdraagt aan de kwaliteit van het landschap en de natuur met een grote diversiteit aan dieren en planten. Ondernemers die vanuit eigenbelang zorgen dat er geen zwerfafval te vinden is. Natuur en landschap waar we nog generaties lang van profiteren, niet alleen door ervan te genieten, maar ook doordat we er ons brood verdienen.

De status van Nationaal Park helpt daarbij. Ze trekt extra bezoekers die speciaal afkomen op de bijzondere natuur en het landschap, volop willen genieten en leren, en daar ook voor willen betalen. Dat zorgt voor bestaanszekerheid van bestaande bedrijven en voorzieningen in de regio, maar ook voor nieuwe werkgelegenheid. Ook willen we een type bezoekers aantrekken dat geneigd is het landschap en de natuur te respecteren of er zelfs aan bij te dragen.

Het Nationaal Park legt bestaande agrariërs niets in de weg. En agrariërs die hun bedrijfsmodel willen vernieuwen en verbreden binnen onze ambities vinden mogelijk voordeel dankzij het Nationaal Park. Al naar

4

Ambitie

gelang de behoefte kunnen we kennis delen over vergroening en bijbehorende regelingen. Maar ook kunnen agrariërs die dat willen profiteren door onze gasten te ontvangen, toekomstige streekproducten van het Nationaal Park te verkopen of mee te doen in een onderzoeksprogramma.

Natuur, erfgoed en landschap die profiteren van de economie

In ons NPNS willen wij dat de economie bijdraagt aan de versterking van ons mooie natuurlijke landschap. Dat kan op allerlei manieren. Door een gebied natuurinclusief te beheren, door sponsor of vriend van het Nationaal Park te worden, door bezoekers goed te informeren en voor te lichten, door te streven naar geluidsarme en milieuvriendelijke mobiliteit of door deel te nemen aan een onderzoeksprogramma. Als partners van het Nationaal Park zetten wij ons in om die win-win combinaties voor economie, landschap en natuur te creëren.

St Odiliënberg. Foto: Jan Oosterman

Kasteeltuinen bij Montfort. foto: Jan Oosterman

4.2 Kansen voor toerisme, inwoners en agrariërs

Kansen voor gastvrijheidsondernemers

Boscafé de Grens, Reuver, Foto; Jan Oosterman

Ons Nationaal Park heeft een groot potentieel voor de gastvrijheidssector. Ondernemers in horeca en toerisme trekken bezoekers met de nabijheid van een Nationaal Park met mogelijkheden om op hoog niveau de natuur en het landschap te kunnen beleven, met routes en paden, iconen en goede voorzieningen. Wij streven naar groei van de gastvrijheidssector, in kwaliteit maar ook in kwantiteit, maar dan alleen buiten de kwetsbare natuurgebieden. Ook streven wij ernaar dat de gastvrijheidsondernemers de natuur en het landschap koesteren en dit uitstralen.

Vakantiepark Huttopia. Foto: Jan Oosterman

Wij stellen voor om, naar het model van andere Nationale Parken in binnen en buitenland, gastvrijheidsondernemers de mogelijkheid te geven **vriend van het Nationaal Park** te worden. Dat betekent dat men voldoet aan een aantal eisen voldoet die passen bij onze doelstellingen en dat men daar een aantal voordelen voor terugkrijgt (vermelding op de website, et cetera) In overleg met de sector, zoals Gastvrij Roerdalen en Wassenberg en in afstemming met gemeenten komen wij tot een handleiding /

kennisbijeenkomst / excursie naar inspirerende locaties die gastvrijheidsondernemers steunt om met hun activiteiten aan te haken op het Nationaal Park Nieuwe Stijl.

Kansen voor de inwoners

Het NPNS zorgt voor werkgelegenheid, aantoonbaar hogere vastgoedwaarden en een aantrekkelijke woonomgeving. Meer bezoekers en verblijfstoeristen houden het voorzieningenniveau op peil. Ook zij bezoeken de lokale bakker en het dorpscafé, waardoor meer van dit soort voorzieningen open blijven. Soms ook zien we dat voorzieningen worden gedeeld, zoals een zwembad op een verblijfsaccommodatie. Kortom: meer bezoek, mits goed geleid naar de juiste locaties - dus zonder parkeer- en verkeersoverlast – is goed voor het voorzieningenniveau van de regio en draagt bij aan de duurzaamheid van de regio.

Ons NPNS draagt bij aan een gezonde leefomgeving voor de bevolking in en om ons NPNS. Het NPNS is de mooiste achtertuin die je je als bewoner kunt wensen. We zoeken de samenwerking met initiatieven op het gebied van gezondheid, bewegen, coaching et cetera.

Mogelijk zijn ook zorgverleners geïnteresseerd om meer gebruik te maken van het Nationaal Park. Zij zouden hun cliënten kunnen informeren over de kansen die natuur en landschap biedt om gezond te blijven. Het verwijzen naar natuur wordt ook wel 'natuur op recept' genoemd. Er zijn al voorbeelden vanuit andere Nationale Parken, zoals de BioWalks in NP Maasduinen. Vanuit ons NPNS willen we deze samenwerking opzoeken en met partners een nieuw aanbod ontwikkelen.

Het Nationaal Park als achtertuin voor een gezonde levensstijl. Bron: www.sportdrenthe.nl

Kansen voor agrariërs

Agrariërs zijn, samen met de natuurbeherende organisaties, de belangrijkste beheerders van de regionale ontwikkelingszone van het Nationaal Park. Ook voor agrariërs wil het NPNS kansen bieden en ontwikkelingen faciliteren die zowel goed zijn voor agrariërs als voor natuur en landschap. Bij ambitie 1 hebben we al aangegeven welke kansen wij zien om de agrarische gebieden robuuster en natuurlijker te maken, vanzelfsprekend op vrijwillige basis. Behoud van de agrarische functie in de regionale ontwikkelingszone is van groot belang voor het behoud en de versterking van het landschap.

We willen de haalbaarheid en wenselijkheid van een vriend/partnerschapsprogramma van het Nationaal Park onderzoeken. Agrariërs, maar ook andere ondernemers en instellingen zouden dan vriend/partner van het Nationaal Park kunnen worden en een bijdrage aan onze doelen leveren. Het levert een vermelding op de website op met de vermelding van diensten en (streek)producten.

Boerderij De Kloosterhof; Rijksmonument, ten oosten van Roermond. Foto: Jan Oosterman

Het onderstaande overzicht bevat een **SWOT-voor de landbouw**, vanuit het perspectief van de doelen en ambities van het Nationaal Park. Deze SWOT betreft het 'NP Hart', op basis van een quick scan.

De landbouwsector gezien vanuit de ambities van het Nationaal Park Nieuwe Stijl	
Sterkten	Zwakten
• Gevarieerd hoogwaardig landschappelijk gebied • Landbouw is onderdeel is van de gebiedsidentiteit en bron van verhalen • Cultuurlandschap is habitat voor zeldzame soorten • Bescherming van soorten via agrarisch natuurbeheer • Veel deeltijdlandbouw waardoor deze agrariërs hun inkomsten niet volledig afhankelijk zijn van hun – soms beperkte - grondoppervlak. • Cultuurhistorisch agrarisch erfgoed, zoals de carréboerderijen • Grote diversiteit aan teelten. • Diverse vormen van verbrede landbouw – zorg, recreatie, educatie, zakelijke evenementen, et cetera. • Sommige bedrijven doen aan voorlichting en educatie of worden bezocht met een gids	• Leeftijdsopbouw agrarische ondernemers / relatief weinig jonge ondernemers • Weinig verwerkende industrie / lokale producten, weinig lokale/regionale productieketens. • Een deel van de bedrijven heeft door externe emissies een negatieve impact op natuur en water • Weinig onderscheidend en natuurinclusief aanbod voor de toerist/bezoeker
Ontwikkelingen met Kansen	Bedreigingen
• Groeiende vraag naar biologische producten • Bedrijfsovernames (ook bedreiging) • Groeiende vraag naar streekproducten en groei korte ketens / boerderijverkoop • Toenemende zorgvraag (kans voor zorgboerderijen) • Toenemende vraag naar biograndstoffen vanuit de industrie • Opgave vergroening vanuit Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). • Opkomst van nieuwe concepten zoals voedselbossen • Opkomst van maatschappelijke participatie in de landbouw, zoals Herenboeren • Plattelandstoerisme is een groeiende markt met behoefte aan unieke overnachtingsmogelijkheden • Stijging prijzen van voedsel • Nieuw Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid met vergroeningsopgave • Energietransitie biedt kansen voor natuurinclusieve inrichtingen • Technische innovaties gericht op verduurzaming	• Klimaatverandering (verdroging en overstromingen) • Bedrijfsovernames (ook kans) • Energietransitie (ook kans) en stijgende energiekosten • Toename 'burgervraag' / opkoop boerderijen door burgers (verpaarding, verrommeling, verhekkings) • Problemen met beschikbaarheid en betaalbaarheid van arbeid • Schaalvergroting en specialisatie van bedrijven hebben als risico dat er soms grote oppervlakten met monoculturen ontstaan • Teeltondersteunende voorzieningen rukken op en hebben effect op landschap • Stijging voedselprijzen • (Beleids)kaders zijn onduidelijk voor agrarische ondernemers en sterk wisselend

Ambitie 4: Omgeving benut kansen Nationaal Park

4.3 Actielijnen

Ondersteuning en stimulering gastvrijheidsondernemers

- Streekproducten. We verkennen de mogelijkheden voor het beter vermarkten van (duurzaam geproduceerde) streekproducten en het koppelen aan het merk van het nieuwe Nationaal Park. Daarbij maken we zo mogelijk gebruik van bestaande distributieketens.
- Kennis delen en inspiratie op doen. In overleg met de sector gaan we op zoek naar inspirerende voorbeelden van gastvrijheidsbedrijven die een sterke verbinding leggen met Natuur en Landschap

Partner/vriendenprogramma met duurzame producenten en retail / horeca

We willen aan de slag met een vrienden/partnerprogramma van en voor duurzame agrariërs, horeca, retail en andere bedrijven. Deze vrienden/partners krijgen extra promotie en aandacht via onze kanalen.

Ondernemers dragen daadwerkelijk bij aan de ambities van het nationaal park. Park helpt ondernemers, ondernemers helpen park. Op die manier wordt ook de natuur en landschap in/rond het park versterkt en draagt het bij aan de kwaliteit van het park. Natuur en economie gaan zo hand in hand.

Stimuleren Gezondheid en beweging eigen inwoners

We zoeken de samenwerking met initiatieven op het gebied van gezondheid, bewegen, coaching et cetera.

Ondersteuning agrariërs

Het NPNS wil agrariërs ondersteunen bij het mooier en veelzijdiger maken van het landschap en de verbreding van hun bedrijfsmodel, vanzelfsprekend op vrijwillige basis. Uitgangspunt daarbij is het ondersteunen van bestaande bedrijven en toekomstperspectief voor ondernemers. Hierin wil het NP samen optrekken met bestaande organisaties die die rol al vervullen.

Samenwerking met Particuliere Eigenaren

Ook de samenwerking met onze niet agrarische particuliere eigenaren - een belangrijke partij in het NPNS onderhouden en versterken. Wij ondersteunen initiatieven van deze eigenaren voor het behouden, beheren en bevorderen van (natuur)kwaliteit en (bio)diversiteit. Datzelfde geldt voor behoud en herstel historische natuur- en landschapselementen. Sommige eigenaren hebben zelf ook een stichting met dit doel opgericht: 'Natuurlijk mijn Meinweg'

5 Nationaal Park met naam en status

5.1 Merk met een internationale en een regionale component

We werken aan een Nationaal Park dat zijn status waardig is en dat zich onderscheidt van andere Nationale Parken door middel van een eigen beleefbare identiteit. Ook zetten we onze nieuwe, aansprekende naam neer die het nieuwe gebied dekt en bijdraagt aan de vergroting van de merkwaarde.

Ons NPNS is naast een gebied en een gemeenschap ook een merk. Dat merk bestaat uit enerzijds de naam Nationaal Park, dat mensen over de hele wereld associëren met de hoogste kwaliteit natuur en landschap die er bestaat: in dit geval de topcollectie van Nederland. Anderzijds bestaat het uit onze nieuwe naam, die ervoor moet zorgen dat bezoekers, bedrijven en inwoners een binding opbouwen met ons specifieke Nationaal Park.

Die nieuwe naam willen we versterken en 'laden' met de juiste associaties. Een sterk merk dat het gewenste beeld en gevoel oproept is goud waard. Beeld en gevoel bij het gebied, maar ook bij de organisatie. Een sterk merk is er niet in de eerste plaats op gericht dat er het aantal mensen dat naar het NPNS komt, moet groeien. Wel dat we de juiste verwachtingen en associaties wekken en dat we loyaliteit bij onze doelgroepen creëren, of het nu begunstigers, bezoekers, bewoners of agrariërs zijn. Maar er is wat ons betreft ook ruimte voor groei van het aantal bezoekers, waarbij we de focus leggen op de landschappelijke gebieden buiten de Natura 2000 gebieden.

Met het bouwen van het merk, gekoppeld aan de nieuwe naam, gebruiken we de huidige identiteit en specifieke kenmerken van het gebied.

5

Ambitie

5.2 Van Unique Selling Points naar merkidentiteit

Unique Selling Points (USP's)

Het gebied van het Nationaal Park Nieuwe Stijl is een mengeling van beschermde natuurgebieden en waardevolle agrarische cultuurlandschappen ten oosten van de Maas en Roermond, tot aan de Duitse grens, in de lengte grofweg gelegen tussen Beesel en Susteren. Er is veel over het gebied te vertellen (zie hiervoor de landschapsbiografie en de Landschapsecologische systeemanalyse - LESA). Zonder recht te doen aan de veelheid aan kenmerken vatten de unieke onderscheidende kwaliteit van het gebied als volgt samen (zie H2 voor toelichting) :

- De breuklijnen en daardoor ontstane terrassen, beken, vennen en poelen
- De hoge / hoogste soortenrijkdom
- Een schat aan grensoverschrijdende cultuurhistorie

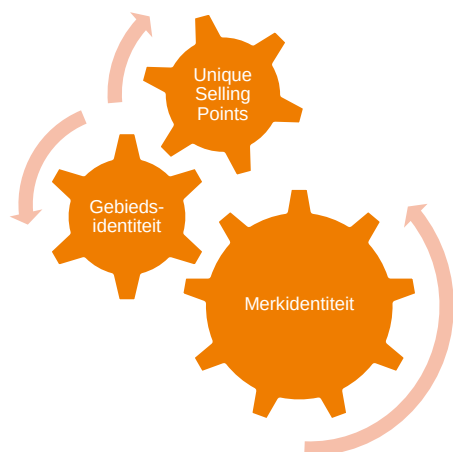
Merkidentiteit

Onze merkidentiteit legt de koppeling naar het gevoel en de associatie die dit oproept en de belofte die je (als aanbieder) daarover doet.

Een sterke merkidentiteit die op een consistente manier wordt vertaald, maakt een sterk merk. En een sterk merk maakt dat je weet wat je van een gebied kunt verwachten. Gebieden of parken die die verwachtingen waarmaken, hebben aantrekkingskracht en zorgen voor betrokkenheid.

Als onze merkidentiteit klopt en we gaan die uitdragen, dan werkt het verbindend. De identiteit en de waarden van het landschap worden immers voor een groot deel bepaald door de betekenis die de bewoners ervan aan dit landschap geven, en andersom versterkt de identiteit van het gebied de betrokkenheid van de bewoners.

De merkidentiteit komt uiteindelijk tot uiting in de naam, het logo en de huisstijl van het gebied, maar is meer dan dat. Aan de voorkant is het de algemene indruk die je achterlaat bij de consument, de associaties die je oproept en de belofte die je hierover doet. De merkidentiteit komt in belangrijke mate voort uit de gebiedsidentiteit, die op haar beurt gevormd wordt vanuit unieke, bijzondere of onderscheidende kenmerken van het gebied, zogenaamd Unique Selling Points (USP's). Belangrijk is dat de USP's in grote mate onderscheidend zijn van andere gebieden. Met andere woorden: "als morgen het NPNS niet zou bestaan, wat moet men dan missen?"

Een eerste voorzet:

USP	Breuklijnen	Soortenrijkdom	Grensoverschrijdende Cultuurhistorie
Fysiek	Terrassen, breuktrappen, beken, vennen, kwelgebieden	Planten en dieren	spoorlijn, grens, militair erfgoed, kastelen, kloosters, molens, oude dorpen
Associatie	Niveaus, rust en stilte, betovering, contrast, hoogte, stroming, verandering	Leven, natuur, milieu, gezondheid, biologie, wetenschap	Algemeen: historie Spoorlijn: reizen (door tijd of land), transport Grenzen overschrijden, bewaken en verplaatsen

Deze associaties kunnen ook verder verwerkt worden bij de versterking van het aanbod - onmisbaar voor een goede gebiedsmarketing.

Voorwaarde is altijd het behoud van kwetsbare natuur; daar waar de spoorlijn door adders wordt gebruikt gaan we hem niet verstoren. We streven naar duurzame mobiliteit, dus geen toename van het autoverkeer tot in het Natura 2000 gebied. Daarom zijn juist de landschappelijke zones buiten de Natura 2000 gebieden interessant voor groei van het publieksaanbod.

Bezinnen, beleven, bestuderen

Vanuit de USP's en associaties kun je grofweg drie redenen destilleren waarom mensen naar het NPNS zouden willen / moeten komen:

- **Bezinnen:** onthaasten, rust en stilte zoeken, onderdompeling, mentale gezondheid en welzijn;
- **Beleven:** actief recreëren, iets willen zien of doen, buiten bewegen;
- **Bestuderen:** kennis vergaren, onderzoek doen, gegevens verzamelen, citizen science.

Dit kan in het NPNS allemaal en ook op verschillende niveaus (in verschillende mate van intensiteit).

De associaties en het bijbehorende aanbod kunnen voor de verschillende 'doeleinden' / 'bestemmingen' worden gekoppeld aan een belofte en daarmee verwerkt worden tot een marketingboodschap die de merkidentiteit concreet verwoordt.

Aansluiting in de regio

Met onze toeristische marketing van het NPNS maken we vanzelfsprekend gebruik van de andere toeristische topbelevissen in de regio en de combinaties in bezoek die onze verschillende doelgroepen aanspreken. Daarin is niet iedere doelgroep hetzelfde. De ene bezoeker legt misschien combinaties met de andere natuurparken in de regio – De Big Five. De andere bezoeker legt een combinatie met het winkelen of de actieve buitenrecreatie in de Maasplassen.

5.3 Merkversterking

Een nieuwe naam

Ten opzichte van het oude park is ons NPNS groter en krijgt het een andere invulling. Daarmee is het nieuwe Nationaal Park straks veel meer dan een klein en kostbaar beschermd stukje Natura 2000. Het is een integraal landschaps- en natuurpark met meer aandacht voor agrarisch landschap, erfgoed en beleving. Ook is onze ambitie met het park hoger. Het park krijgt de zorg en de belevingswaarde die een Nationaal Park waardig is.

De oude naam Nationaal Park de Meinweg dekt niet langer de nieuwe lading. En daar komt bij dat het niet mogelijk is om de oude naam te koppelen aan de nieuwe lading, met name vanwege het grotere gebied. De Meinweg is nu eenmaal de naam van het afgegrensde huidige kleinere gebied, waar de Roer en de Swalm, maar ook de rest van ons Maasterrassengebied niet bij horen. De beoogde nieuwe partners zien de oude naam daarom niet zitten voor de nieuw toe te voegen uitbreidingsgebieden. Daarom kiezen we voor een nieuwe naam. Dat doen we nu, als onderdeel van de transitie. De merkwaarde van het NP de Meinweg is buiten Midden-Limburg erg klein. Met andere woorden: vrijwel niemand van buiten de regio Midden-Limburg kent De Meinweg of weet waar dit ligt. We gooien dus geen naamsbekendheid weg. Ook is er nog geen huisstijl ontwikkeld, is er nog geen nieuwe website en zijn de bordjes nog niet vervangen. Kortom, er gaat relatief weinig verloren aan merkwaarde en investeringen als we de naam van ons Nationaal Park veranderen.

Zodra we in 2024 groen licht hebben voor een werkbudget kunnen we gaan starten met crossmediale promotie, nieuwe folders en kunnen we een nieuwe website vullen we het nieuwe merk met een nieuwe betekenis en een groter gebied. De nieuwe naam markeert de doorstart.

De naam De Meinweg blijft natuurlijk wel bestaan als gebiedsaanduiding van een gedeelte van het nieuwe Nationaal Park, net als het dal van de Roer en de Swalm en andere gebiedsaanduidingen.

Paraplumerk

Het merk en de naam van ons NPNS krijgt een functie als 'paraplumerk' voor de deelgebieden, zoals Roerdal, Swalmdal, Meinweg en de diverse organisaties met een eigen sterk merk, zoals Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap, een aantal landgoederen en erfgoed, en de recreatiebedrijven met landelijke namen. Het draagt bij aan de nationale status en bekendheid van de bestaande merken zonder ermee te concurreren.

Merkversterking is een zaak van lange adem. Ons NPNS zal de komende 5 tot 10 jaar langzaam maar zeker steeds meer voelbaar worden in de communicatie en de verhalen, in de evenementen en activiteiten. Zo hebben we tevens de potentie om bekend en gewaardeerd te worden bij buitenlandse doelgroepen - zoals Duitsers en Belgen – maar ook liefhebbers van actieve recreatie, bezinning of onderzoek van de natuur.

Het merk Nationaal Park Nieuw Stijl maken we ook fysiek zichtbaar, met borden langs de doorgaande wegen (waar die nu nog niet staan) en bij de toeristische overstappunten waar men het gebied binnenkomt. Zo slaan we twee vliegen in één klap; deze 'fysieke branding' zorgt niet alleen voor bekendheid met het merk, maar draagt tegelijkertijd bij aan de zonering van de recreatiedruk in het gebied (op sommige plekken ruimte voor de recreant en op andere plekken juist alle ruimte voor rust en natuur).

5.4 Communicatie

Kerntaak

Communicatie is een basistaak voor het Nationaal Park en onderdeel van de merkstrategie. Goede interne communicatie houdt de partners geïnformeerd en betrokken. Externe communicatie (tussen de organisatie en de gebruikers) zorgt dat gebruikers betrokken blijven, dat zij op de goede plekken het park bezoeken en dat zij geattendeerd worden op activiteiten.

Ons Nationaal Park kan en wil een spilfunctie vervullen waar het gaat om die communicatie. Tussen de partners, de overheden en degenen die profijt hebben en genieten. Een goede en actuele website met een uitstraling die past bij het merk, is daarbij onmisbaar.

Maar ook het directe contact is van groot belang. Daarom komen de verschillende partners in het Nationaal Park regelmatig bijeen om ervaringen uit te wisselen, elkaar kritisch te bevragen en te inspireren, afspraken te maken over nieuwe initiatieven en om resultaten te vieren. Daarnaast is een grote variëteit van (communicatie) middelen denkbaar om de bredere gemeenschap te informeren en te betrekken, variërend van gedrukte middelen, social media en free publicity tot en met een serie streekproducten waarmee we aandacht geven aan onze kostbare natuur en landschap.

Marketingcommunicatiestrategie: beleven en beschermen in balans

De doelstelling van de transitie is dat het Nationaal Park een robuust park wordt met topbeleving, waar natuur, landschap, erfgoed en mensen zich met elkaar verbinden.

We willen de beleving verbeteren (zie ambitie 2) en brengen mensen in aanraking met het gebied. Tegelijkertijd is het essentieel om de natuur, het landschap en het erfgoed te beschermen, zodat ze behouden blijven of zelfs verder versterkt kunnen worden. Beide aspecten, beleven en beschermen, moeten onderdeel zijn van de communicatiedoelstelling en met elkaar in balans zijn. Dit bereiken we door met de marketingcommunicatie niet alleen in te zetten op communicatie over beleving van het gebied en het aanbod, maar hierbij ook de denkwijze en het gedrag van de (potentiële) bezoeker te beïnvloeden om het gebied te beschermen. Dit kan heel concreet door mensen bewust te maken van de waarde en de kwetsbaarheid van het gebied. De educatiestrategie van is hieraan ook ondersteunend. Maar ook het onbewuste gedrag van de bezoeker kan worden beïnvloed door met de communicatie de mensen te sturen of te verleiden.

De communicatiedoelstelling is opgebouwd uit 3 componenten:

- *(Naams)bekendheid*: Inhoudelijke communicatie over het gebied zelf en het (toeristisch-recreatieve) aanbod. Dit moet verder worden uitgewerkt in combinatie met de nieuwe naam, en het grotere gebied.
- *Bewustwording*: Mensen informeren en laten ervaren hoe waardevol de natuur, het landschap en het erfgoed zijn en wat er (van hen) nodig is om het te behouden.
- *Spreiding en geleiding*: Mensen 'de weg wijzen'. Sturen op en verleiden tot spreiding over tijd (inzet op de schouderseizoenen en laagseizoen) en geleiding door het gebied (duurzame mobiliteit), ontzien van de kwetsbaarste natuur (zonering).

Bewustwording stimuleren

Bij bewustwording gaat het erom mensen te informeren en laten ervaren hoe waardevol de natuur, het landschap en het erfgoed zijn en wat er (van hen) nodig is om het te behouden. Dit kan uiteraard heel primair door gericht te 'onderwijzen' en in je boodschap uit te leggen wat de gevolgen zijn van bepaald gedrag en waarom men iets dus juist wel of niet moet doen in het gebied. Dit kan in het gebied toepasbaar zijn als het gaat om bebording, zoals 'gebruik van prullenbakken', 'blijf op de paden', etc.

In je marketingboodschap werkt het echter voor de massa beter als je indirect de mensen verleidt tot het gewenste gedrag i.p.v. ze dit op te leggen. Bijvoorbeeld door ze te laten 'ervaren' hoe bijzonder het gebied is, of ze de ervaringen van anderen te laten horen. Met name de ambassadeursstrategie i.c.m. de mond-tot-mond strategie zal hiervoor ingezet worden. Uiteraard zal ook het educatieve programma hieraan bijdragen door kinderen op de basisschool al in aanraking te brengen met het gebied en hen hierover te laten leren, of door bezoekers educatieve tochten aan te bieden.

Spreiding stimuleren

Spreiding over de tijd. Dit zullen we vanuit de marketing bevorderen door extra aandacht te vestigen op de schouderseizoenen en laagseizoen. Gerichtte communicatie, waarbij het moment van en de inhoud van de communicatie goed is afgestemd is hierbij essentieel. Per seizoen of per maand kun je andere aspecten van het NPNS aantrekkelijk uitlichten. Denk hierbij aan: verschillen in de zonsopgang / zonsondergang, de hei die bloeit, etc. Uiteraard is het dan wel noodzakelijk dat er in deze perioden ook aanbod is. Activiteiten van ondernemers en bijvoorbeeld IVN moeten dus niet alleen in hoogseizoen plaatsvinden. Aanbod en promotie moet met elkaar in balans zijn en dat lijkt een beetje een kip en ei verhaal. Geen aanbod, geen bezoekers, en andersom. Deze verbinding kan met goede marketing gelegd worden.

Spreiding en geleiding door het gebied. Om spreiding in het gebied te bevorderen en te reguleren, kun je met je marketingcommunicatie en zeker ook met je communicatie-uitingen ter plaatse (o.a. bewegwijzering en informatieborden) veel sturen. Hierbij willen we inzetten op zonering, waarbij de meest kwetsbare gebieden op een vanzelfsprekende manier worden ontzien, zonder ze tot verboden gebied te verklaren. Een behoefte bij een bepaalde verblijfsreden kan in verschillende mate bestaan: van heel intens (diepgaand) tot oppervlakkig (basisbehoefte). We weten dat de groep die op zoek is naar invulling van de basisbehoefte veel groter is dan de groep met diepgaande behoeften. Op plekken waar de basisbehoeften worden aangeboden, zal het dus drukker zijn dan op plekken waar specifiek diepgaand aanbod is. Voor elke verblijfsreden (beleven, bezinnen en bestuderen) streven we ernaar om de drukke vormen van gebruik zoveel mogelijk buiten de kwetsbare delen te laten plaatsvinden. Kleinschalige activiteiten voor de fijnproevers die niet verstorend zijn kunnen wel daar plaatsvinden.

Ambitie 5: Nationaal Park met naam en status

5.5 Actielijnen

Merkversterking

We zorgen dat we onze unieke selling points die geleid hebben tot onze merkidentiteit en onze nieuwe naam gebruiken in de ontwikkeling van ons aanbod, onze communicatie en onze educatiestrategie.

Communicatiestrategie

Zonder communicatie geen sterke gemeenschap. Communicatie is dan ook een centrale activiteit van ons park.

- Interne communicatie in ons netwerk. Dat doen we binnen ons netwerk van partners uit overheid, bedrijfsleven, terreinbeherende organisaties en onderzoek en onderwijs.
- Marketingcommunicatie. Dat doen we ook buiten ons netwerk met het aantrekken van potentiële bezoekers. Die communicatie is gericht op bekendheid, spreiden en bewustwording.

Participeren in Landelijk netwerk van Nationale Parken

We gebruiken ons lidmaatschap van het netwerk van Nederlandse en Europese Nationale Parken optimaal om zo onze landelijke en internationale bekendheid te vergroten en om gebruik te maken van de kennis die daar beschikbaar zijn en te leren van succesvolle initiatieven in andere Nationale Parken

6 Organisatie en geld

6.1 Drie uitgangspunten voor de organisatie

Stabiel en ontwikkelend in ons vaste takenpakket

Stabiel. We willen vanaf 2024 een duurzame bekostiging van de kernactiviteiten en de kernorganisatie van ons Nationaal Park. We willen voor ons voortbestaan niet langer afhankelijk zijn van ad hoc subsidies, noodverbanden en brandbrieven.

Ontwikkend. We willen ook ruimte hebben om nieuwe projecten op de agenda te zetten en ontwikkelingen te initiëren. Daarom is het nodig om een kleine vaste werkorganisatie te hebben, waar wordt gecoördineerd, gefaciliteerd en centraal gecommuniceerd. De werkorganisatie kan naar behoeven worden uitgebreid als de ambitie omhoog gaat.

We maken een scheiding tussen de stabiele vaste werkorganisatie en de projectbegrotingen van het uitvoeringsprogramma die bij de uitvoering mogelijk moeten beschikken over eigen budget en menskracht.

Aanvullend en initiërend in onze activiteiten

Aanvullend. Wij focussen ons op nieuwe en aanvullende taken die nodig zijn om de ambitie waar te maken. Wij ambiëren geen taken die andere (coördinerende), organisaties al goed doen, zoals Grenspark MSN, Limburg Marketing, of SML. We richten daarom, als het even kan, geen nieuwe stichting op naast de nu bestaande coördinerende stichtingen. Stichting Ons WCL kan voorlopig optreden als juridisch vehikel voor het beheer van de organisatie (financiën, opdrachtverlening, aanvrager van subsidies). We laten specifieke taken in het Nationaal Park zoveel mogelijk bij de organisaties die ervan zijn, zoals routes en knooppunten, waterbeheer, terreinbeheer, en ondernemerschap. Daarbij gaan we ervan uit dat zij ons NP-netwerk op de hoogte houden en dat zij dit netwerk inzetten waar dit meerwaarde oplevert.

Initiërend. Wij brengen partijen bij elkaar die anders niet zouden samenwerken of elkaar niet eens ontmoeten. We zijn een multidisciplinair netwerk van overheid, onderwijs en ondernemers. Wij bieden ruimte om te reflecteren en signaleren, en ruimte voor experimenten. We zijn een plek waar ideeën worden uitgewerkt en waar goede initiatieven vleugels krijgen. Bij succes dragen wij het over aan anderen, de aangewezen partijen.

Organisatie
Geld

Breed en inclusief en tegelijkertijd slagvaardig

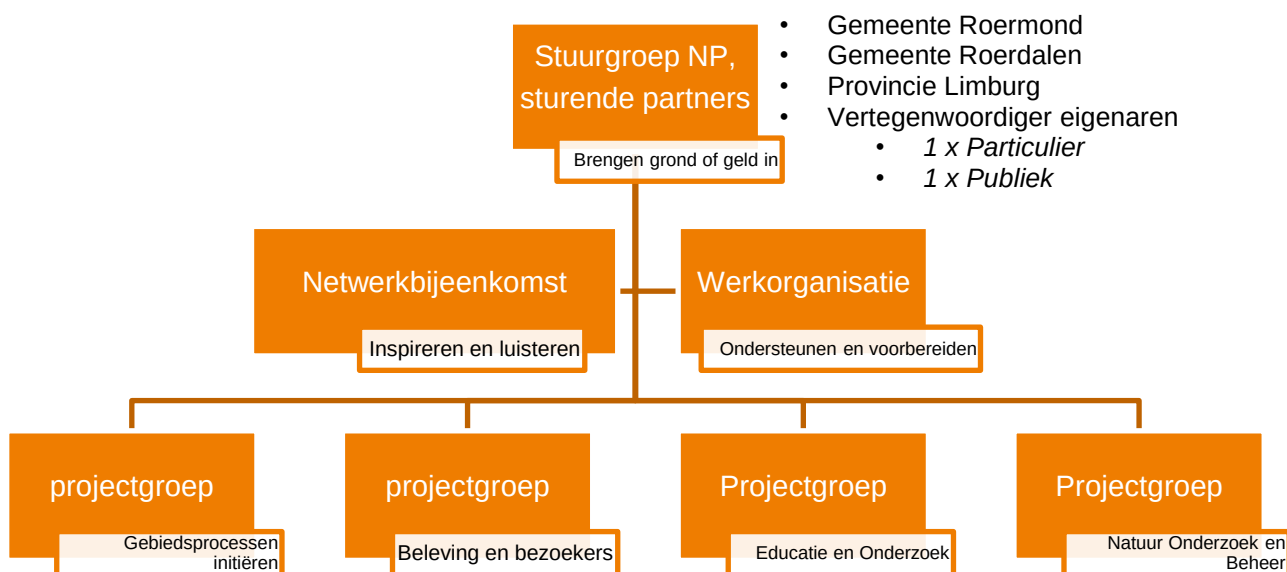
Breed en inclusief. We zijn een breed en inclusief Nationaal Park met ruimte voor alle partijen die zich aangetrokken voelen tot onze missie en onze ambities. Dat zijn al gauw 10-20 organisaties. Daarnaast onderhouden wij ook relaties met naar verwachting 10-20 organisaties die – nog – niet deelnemen (Duitse partners, andere Nationale Parken in Limburg en België, GeoPark Peelhorst en Maasvallei, buurgemeenten, agrariërs). We creëren ruimte en gelegenheid voor samenwerking en uitwisseling tussen deze partijen. Daarnaast willen we ons ontwikkelen tot een platform voor kennisuitwisseling en verdieping op thema's voor iedereen die zich tot die thema's aangetrokken voelt.

Slagvaardig. Tegelijkertijd willen we ook een slagvaardige organisatie zijn. Dat lukt niet door alle besluiten voor te leggen aan het volledige platform. Er is behoefte aan een kleine slagvaardige stuurgroep van eigenaren en bestuurlijke opdrachtgevers.

6.2 Onze organisatie

Organogram

Op basis van bovenstaande uitgangspunten komende we tot de volgende opbouw van de organisatie - schematisch weergegeven:

Stuurgroep nieuwe stijl

De stuurgroep bestaat uit **sturende partners**: de organisaties die grond en geld/menskracht inbrengen. De stuurgroep stuurt op het bereiken van de vijf ambities, en bepaalt de middelen en projecten die worden ingezet en uitgerold om deze ambities te bereiken. Deze stuurgroep bestaat uit 2 wethouders (één vanuit de gemeente Roermond en één vanuit de gemeente Roerdalen), 2 vertegenwoordigers van de eigenaren (1 publieke en 1 private eigenaar), en 1 vertegenwoordiger namens het provinciebestuur (waarbij we ervan uitgaan dat deze participeert). De stuurgroep opereert transparant, legt verantwoording af en vraagt jaarlijks advies aan het brede netwerk over de verrichte activiteiten en de besteding van de middelen via het concept-jaarplan.

De hoofdrol vanuit de lokale overheden binnen het Nationaal Park ligt bij de gemeenten **Roermond en Roerdalen**. Zij hebben een groot deel van het beoogde Hart van het nieuwe Nationaal Park op hun grondgebied en zullen naar verwachting het meest profiteren van het Nationaal Park. Zij zijn daarom sturend partner en dragen van hen ook financieel het meeste bij aan het Nationaal Park.

Ook de **provincie** is uitgenodigd bij de stuurgroep. Vanaf 2021 zijn de provincies nauw betrokken geweest bij de transitie van de Nationale Parken. In het provinciale Programma Landschap, 25 november 2022 sonderend besproken in de Statencommissie RLN - en vastgesteld door GS, lezen we dat de provincie regionale gebiedsprocessen, waaronder ook de Nationale Parken worden gerekend, wil ondersteunen. Dat gebeurt in programmalijn 4, onder het motto 'De regio in zijn kracht'. Woorden van dezelfde strekking vinden we terug in het Coalitieakkoord (2023) van het nieuwe college van GS: "We steunen de organisatiestructuur van de vier nationale parken in Limburg" (blz. 27). Ook het provinciaal Beleidskader 'Perspectief voor het landelijk gebied 2024-2027' (dec 2023) geeft aan "We ondersteunen Nationale Parken en Grensparken" en "Wij vinden participatie van de parken met de omgeving belangrijk en zien kansen in verbinding met het LPLG".

Ook al zal **het Rijk** via het beleidsprogramma Nationale Parken meedoen in de bekostiging van het Nationaal Park (zie verderop paragraaf geld), verwachten wij niet dat hij een plaats in de stuurgroep ambieert. Tenslotte is er in de stuurgroep plaats voor twee vertegenwoordigers van de **gebiedseigenaren**: een namens betrokken private en een namens betrokken publieke eigenaren. Wij gaan ervan uit dat deze twee vertegenwoordigers een goed contact onderhouden met hun 'achterbannen' en de geluiden van de partijen die zich hebben gecommitteerd aan het park, vertegenwoordigen.

Operationele partners

De gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Beesel zijn gevraagd **als operationeel partner** te participeren buiten de stuurgroep. Zij liggen volledig in de regionale ontwikkelingszone maar hebben nauwelijks of geen grondgebied binnen de beoogde grenzen van het Nationaal Park-Hart. Ook in deze gemeenten is sprake van profijt voor inwoners en ondernemers. Denk daarbij alleen al aan het belang dat de diverse vakantieparken in deze gemeenten hebben bij de nabijheid van een goed functionerend Nationaal Park met naam en status. In de landschapsbiografie wordt uitgebreid stilgestaan bij het landschap, de natuurgebieden en cultuurhistorische elementen binnen hun gemeentegrenzen. Ook voor draagvlak bij provincie en rijk is de betrokkenheid en aanhaking van deze drie gemeenten zeer gewenst. Operationeel partnerschap betekent dat deze gemeenten via het netwerk op de hoogte worden gebracht van de ontwikkelingen. Ook geeft het operationeel lidmaatschap de mogelijkheid om op projectbasis mee te liften met projecten van het Nationaal Park en gebruik te maken van eventuele subsidies die met die projecten zijn gemoeid. Deze drie gemeenten worden uitgenodigd voor de grotere netwerkbijeenkomsten en voor bijeenkomsten (bv. van werkgroepen) waar zij met een project of onderwerp participeren.

Met onze Duitse evenknie aan de andere kant van de grens (**Naturpark Schwalm Nette**) werken wij in het verband van het Grenspark Maas Swalm Nette nu al samen. We zoeken via het Grenspark de samenwerking en eventuele (Europese) subsidie op grensoverschrijdende onderwerpen en projecten, als brandpreventie, onderzoek, aanleg MTB-routes, watersysteem, en grensoverschrijdende routesystemen. Ook de ondernemersvereniging Gastvrij Roerdalen-Wassenberg is grensoverschrijdend. Ook met andere Duitse partners onderhouden we contacten, zoals Duitse gemeenten, landbouworganisaties en Niederrhein Tourismus.

We onderzoeken de komende jaren, binnen het bestaande samenwerkingsverband van Grenspark Maas Swalm Nette of er een volgende fase van samenwerking met het Naturpark Schwalm Nette – of met andere partijen binnen dat gebied - denkbaar is, waarbij we steeds meer gaan opereren als één grensoverschrijdend natuur- en landschapspark.

Uitvoerende partners

Uitvoerende partners werken, net als de sturende en operationele partners, ook aan de ambities van het Nationaal Park, echter zonder financieel bij te dragen in de structurele bekostiging van de werkorganisatie. Soms past de uitvoering binnen hun reguliere takenpakket. Soms ook zijn ze opdrachtnemer van het Nationaal Park en voeren tegen betaling projecten van het uitvoeringsprogramma en de hieruit volgende jaarplannen uit. Uitvoerende partners zijn ondernemers-, marketing-, en educatieorganisaties, ondernemersverbanden, vertegenwoordigers / coöperaties van (agrarische) terreineigenaren, vrijwilligersgroepen en onderwijs- en onderzoeksinstituten. Zij nemen deel in de projectgroepen. Al naar gelang het onderwerp dat wordt behandeld kunnen zij worden uitgenodigd om de stuurgroep van het NPNS te adviseren.

Kleine vaste werkorganisatie

Ons Nationaal Park heeft een hoge ambitie. Het realiseren van die ambitie ligt grotendeels in handen van de betrokken partners: de eigenaren, beheerders, de overheden, de ondernemers en andere initiatiefnemers. Samen vormen ze de dragers van het Nationaal Park. Uitvoeringstaken worden zoveel mogelijk door de betrokken partners zelf gedaan of zij worden in opdracht uitgevoerd door organisaties zoals Bosgroep Zuid-Nederland, het Instituut voor Natuureducatie (IVN) en Limburg Marketing.

Dat neemt niet weg dat het Nationaal Park zelf ook een werkorganisatie nodig heeft voor de taken die niet door de individuele organisaties worden uitgevoerd. De organisatie is slank en slim. Slank omdat ze niets overneemt van het werk van de partners tenzij dit besparingen oplevert. Slim, omdat ze gebruik maakt van kennis en capaciteit van de deelnemende partners. De bemensing van de werkorganisatie vloeit voort uit de taken die er op dat moment zijn, waarbij tegelijkertijd continuïteit, aanspreekbaarheid en herkenbaarheid worden gegarandeerd. In nader overleg met de participerende organisaties kijken wij hoe deze functies worden gecreëerd:

- In dienst bij de stichting Ons WCL (de juridische entiteit die het NP voorlopig onder zijn hoede heeft)
- In dienst bij een partner (gemeente, provincie, organisatie)
- Als inhuurkracht / ZZP'er in opdracht van de stichting ons WCL of een deelnemende partner (gemeente, provincie, organisatie).

We pakken de zaken **die in meerdere Limburgse natuur- en landschapsparken spelen**, gezamenlijk met deze parken op. Afhankelijk van de ontwikkelingen bij de beide andere Limburgse nationale parken onderzoeken we of een gezamenlijke werkorganisatie – eventueel op onderdelen - gewenst is en meer efficiëntie oplevert.

Wat gaat de werkorganisatie van ons NPNS doen?

De werkorganisatie...

- bewaakt de voortgang in de realisatie van het gezamenlijke uitvoeringsprogramma, initieert projecten die voortkomen uit de ambitie, zorgt zo nodig voor een lobby richting gemeenten, provincie, Rijk, Europa, Duitsland en België;
- is aanjager van vernieuwing, signaleert kansen en werkt als verbinder;
- verzorgt de relatie met andere belangrijke netwerkpartners in het gebied zoals de Samenwerking Midden Limburg (SML) en het Grenspark Maas Swalm Nette.
- zoekt actief naar mogelijkheden en kansen om initiatieven en projecten gerealiseerd te krijgen;
- gaat op zoek naar aanvullende financiering voor realisatie van de ambities zonder daarbij trajecten en relaties van bestaande partijen voor de voeten te lopen;
- beheert het merk van ons “Nationaal Park Nieuwe Stijl”
- is kennisloket voor fondsenwerving en serviceloket voor vragen van (particuliere) eigenaren, gemeenten en gebruikers;
- werkt samen met de andere Limburgse Natuurparken en de Nationale Parken in Nederland aan overstijgende ambities en thema's;
- verzorgt alle administratieve zaken die samenhangen met de organisatie van het Nationaal Park.

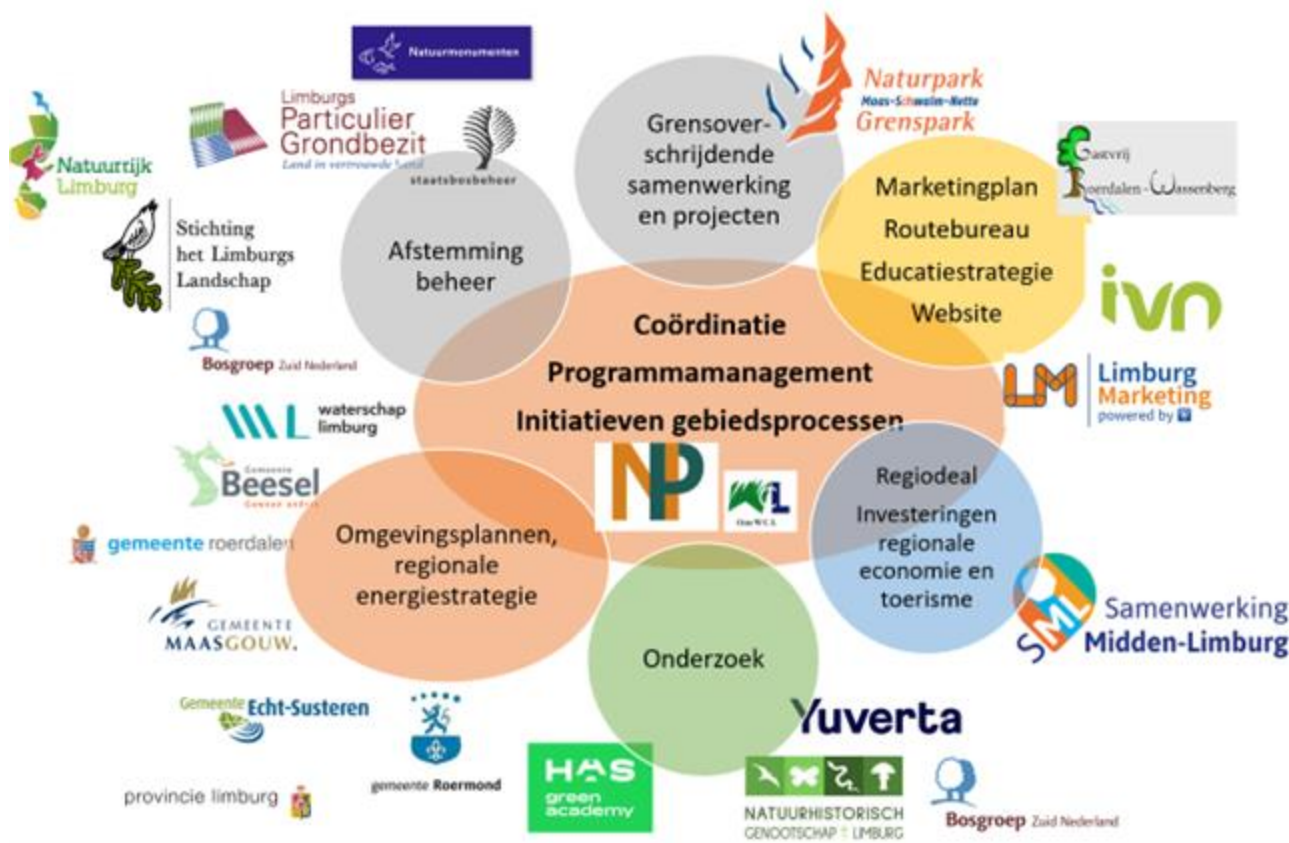
Sommige taken van de werkorganisatie zijn blijvend omdat ze de essentie van het Nationaal Park dienen (bijvoorbeeld de communicatie en marketing, het genereren van aanvullende middelen en menskracht voor natuurbeheer en -ontwikkeling, het initiëren van initiatieven, educatie en onderzoek en het bewaken van het merk). Andere taken zijn incidenteel, zoals het opzetten van een nieuw project uit het uitvoeringsprogramma.

Netwerkbijeenkomsten

Drie keer per jaar organiseert het Nationaal Park een netwerkbijeenkomst waar alle -potentiële - partners en van het Nationaal Park welkom zijn.

Het doel van deze bijeenkomsten is

- klankbord voor het bestuur en de werkorganisatie
- Input voor het volgende jaarplan
- informeren over nieuwe ontwikkelingen en thema's
- presentatie van de stand van zaken van nieuwe uitvoeringsprojecten
- kennisbijeenkomst over de nieuwste ontwikkelingen op een bepaald onderwerp, zoals bezoekersmanagement, zonering, fondsenwerving
- Netwerkbijeenkomsten kunnen ook de vorm krijgen van bezoeken op interessante locaties en excursies naar andere natuur- en landschapsparken.

Netwerk van partijen waarmee het Nationaal Park overlegt en samenwerkt

Projectgroepen

Projectgroepen zijn georganiseerd rond vaste taken vaak ook met vaste partners, zoals

- Natuur, onderzoek en beheer (Werkgroep NOB); een werkgroep die ook al voor 2024 functioneert
- Beleving en bezoekers, marketing, gastheerschap
- Onderzoek en educatie
- Gebiedsgerichte initiatieven, zoals de Gebiedsontwikkeling Roermond Oost (zie uitvoeringsprogramma)

6.3 De juridische verankering van onze organisatie

We gaan uit van een brede en inclusieve Nationaal Parkorganisatie met private en publieke partners en taken. Daarom gaan we uit van een privaatrechtelijke organisatie waarbinnen we samenwerken, verplichtingen kunnen aangaan en opdrachten kunnen verstrekken. Dat kan dus een stichting of een vereniging zijn.

We willen aanvullend zijn en aansluiten op wat er al is. Omdat er al een stichting is met dezelfde doelstellingen en hetzelfde werkgebied richten wij voorlopig geen eigen stichting of vereniging op. Het is de 'Stichting Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg (Ons WCL)', een stichting van de vijf gemeenten die samen de regionale ontwikkelingszone vormen. Deze stichting zet zich in voor de versterking van de economie, landschap en behoud van de cultuurhistorie van het landelijk gebied in deze vijf gemeenten. We stellen voor om de stichting Ons WCL te gebruiken als juridisch vehikel voor het Nationaal Park Nieuwe Stijl.

De keuze voor Ons WCL is louter als juridisch vehikel en houdt bijvoorbeeld nog geen keuze in voor het in te zetten personeel. Het NPNS heeft als organisatie een eigen identiteit, met een eigen website, een eigen logo en huisstijl, een eigen besluitvormingsstructuur en een aparte financiële administratie. Dat organiseren we door middel van een samenwerkingsovereenkomst (SOK), tussen de deelnemende partijen en de stichting ONS WCL waarin de governance van het park, zoals in dit hoofdstuk beschreven, voor alle partijen verder is uitgewerkt en bindend is vastgelegd³.

6.4 De jaarcyclus

Het Nationaal Park Nieuwe Stijl kent een jaarcyclus met een jaarplan dat ieder jaar wordt opgesteld, vastgesteld, uitgevoerd, geëvalueerd en afgerond met een accountantsverklaring.

De basis van de jaarcyclus is het – meerjarig – uitvoeringsprogramma waarin alle ambities, mogelijke projecten en acties van het Nationaal Park worden benoemd.

maand	activiteit	Wie verantwoordelijk
September oktober	Concept jaarplan voor het volgende kalenderjaar op basis van input van de verschillende werkgroepen op de verschillende onderdelen en ambities	Werkorganisatie in afstemming met de projectgroepen
Oktober of november	In een netwerkbijeenkomst krijgt iedereen de kans om input te leveren en te reageren op de plannen voor het volgend jaar	Brede netwerk
November	Bijstelling jaarplan	werkorganisatie
December	Vaststelling jaarplan met projecten en budgetten	stuurgroep
Januari	Uitvoering van de verschillende projecten	Werkorganisatie, projectgroepen en opdrachtnemers
Juni - juli	Monitoring voortgang en goedkeuring tussentijdse projectplannen	stuurgroep
Oktober	Monitoring voortgang en goedkeuring tussentijdse projectplannen	stuurgroep
Januari – februari	Evaluatie, verantwoording, jaarverslag en financieel jaarverslag met accountantsverklaring	Werkgroep en stuurgroep

³ In de samenwerkingsovereenkomst wordt bijvoorbeeld vastgelegd: doel van de samenwerking; verdeling van de kosten, verdeling van de inkomsten; rolverdeling, taakverdeling, aansprakelijkheid, geheimhouding, wat er gebeurt bij langdurige ziekte; wat er gebeurt bij onenigheid en conflicten; wanneer en hoe men de samenwerking kan beëindigen.

6.5 Structurele kosten en hun dekking

Structurele en incidentele kosten en uitgaven

De geldstromen in de NPNS-werkorganisatie zijn deels structureel en deels incidenteel.

De **structurele kosten** zijn jaarlijks terugkerende lasten, waar structurele inkomsten tegenover horen te staan. Voor dit moment gaan we uit van de periode 2024 tot en met 2027. Deze kosten betreffen de kosten van de werkorganisatie en de uitvoeringsprojecten die de werkorganisatie ontwikkelt of gedeeltelijk trekt. Deze structurele kosten hebben een structurele dekking nodig.

Daarnaast zijn **er incidentele inkomsten en uitgaven**. Deze zijn gekoppeld aan uitvoeringsprojecten waarvoor per project een dekking (subsidie, opdracht en/of gift) is geregeld.

De terreineigenaren dragen de kosten voor het beheer en eigendom van de terreinen en krijgen daar een vergoeding voor. Deze kosten en bijbehorende financiering lopen niet via het Nationaal Park en maken derhalve geen deel uit van de financieringsstromen van het Nationaal Park.

Onze structurele dekking

We gaan op zoek naar een structurele dekking voor een structureel takenpakket van € 450.000 voor de actielijnen die hierboven zijn beschreven en het bijbehorend uitvoeringsprogramma (H7).

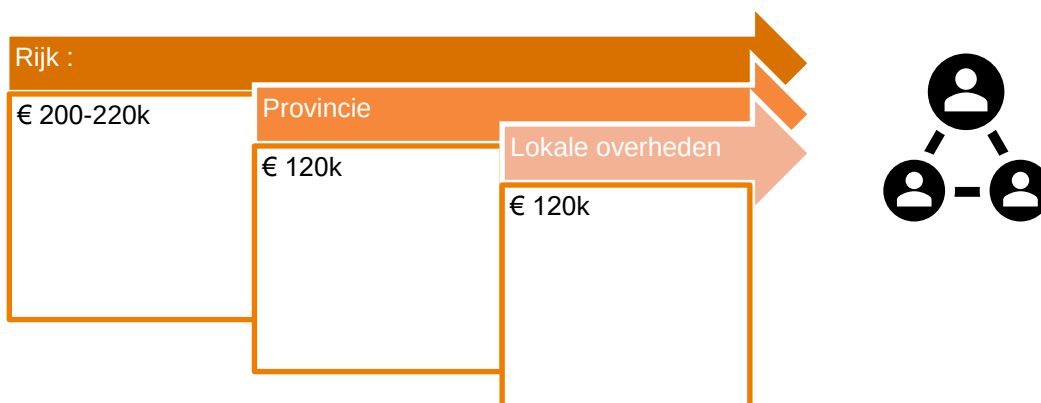
De bijdrage van de lokale partners is begroot op € 120.000 en bestaat uit € 48.000 bijdrage van de sturende partners gemeente Roermond en Roerdalen; Echt-Susteren, Beesel en Maasgouw is ieder € 8.000 gevraagd; Waterschap Limburg heeft aangegeven vooralsnog alleen incidenteel en projectgebonden te willen bijdragen.

Daarnaast vragen wij, zodra de positie van de provincies in het Beleidsprogramma Nationale Parken min of meer duidelijk is, een bijdrage aan de provincie Limburg. De provinciale bijdrage is afhankelijk van de wijze waarop de provincie invulling geeft aan haar Programma Landschap en welke afspraken er in IPO-verband over de Nationale Parken worden gemaakt met het Rijk. Vooralsnog rekenen wij in dit ambitiedocument met een structurele provinciale bijdrage van € 120.000,- dit is dus een verdubbeling van de bijdrage van de lokale partners.

Tenslotte gaan wij, met onze ambitie uit van een jaarlijkse rijksbijdrage voor ons park in het kader van het Beleidsprogramma Nationale Parken⁴ van ongeveer 200 duizend euro. Het kabinet heeft, met goedkeuring van de Tweede Kamer, 35 miljoen euro beschikbaar gesteld voor alle Nationale Parken en de landelijke organisatie ervan, voor een periode van 7 jaar (de jaren 2024 t/m 2030).

Al met al komen we op ongeveer 450 duizend euro als dekking voor onze ambities en onze organisatie. We rekenen op een structurele dekking van vier jaar. Als deze bijdragen lager worden zullen de ambities en de benoemde resultaten hierop moeten worden aangepast.

⁴ Nog niet vastgesteld in de Eerste Kamer maar zonder wijzigingen behandeld in de Tweede Kamer op 7 september 2023.

Uitvoeringsprogramma

Een belangrijke activiteit van de NP-organisatie is het ontwikkelen en managen van een **Uitvoeringsprogramma**; een uitwerking van de actielijnen. Naarmate er meer middelen zijn kunnen we meer projecten in de steigers zetten. Met de NP-organisatie kunnen we de projectplannen uitwerken, partners en geld zoeken, planningen maken, et cetera.

Voor de **uitvoering** van de projecten (fysieke investeringen) zoeken we de middelen buiten de organisatie van het Nationaal Park (zoals Interreg-subsidies, middelen uit het NPLG, de bossenstrategie, projecten uit een Regiodeal, et cetera).

Historische tuin Montfort. Foto: Jan Oosterman

Onze structurele kosten

Bijdrage		Wat doen we daarvoor
€ 40.000 Geormerkte bijdrage Ons WCL van 5 gemeenten à € 8.000 per gemeente	Secretariaat	• 4x jaar Bijeenkomsten organiseren • Contacten landelijk • Signaleren, informeren • Lidmaatschap SNP (landelijke organisatie nationale parken) en Europarcs (Europese Organisatie van NP).
€ 80.000 Bijdrage sturende partners Roerdalen en Roermond	Ambitie Nationaal Park Nieuwe Stijl BASIS	• Informatie op orde: Website, social media, brochure en folders • Twee jaarlijkse grotere netwerkevenementen • Programmamanagement: Uitvoeringsprogramma waarbinnen projecten worden voorbereid, partners gezocht, subsidie aangevraagd, obstakels getackeld, lobby gevoerd. • Vrijwilligersvergoedingen en overige onkosten • Basis onderzoeksprogramma • Educatie vanuit LNV-bijdrage aan IVN
Bijdrage provincie € 120.000 (is ong. 1 fte plus vrije bestedingsmiddelen Verdubbeling Rijk € 200-300k is ongeveer 2 fte plus vrije bestedingsmiddelen)	Ambitie Nationaal Park Nieuwe Stijl	• Initiëren 2 gebiedsprocessen, natuurinclusief, agrarisch recreatief; partners betrekken (uitvoering via NPLG) • Onderzoeksprogramma gericht op het hele gebied en betrekken bezoekers en inwoners (Citizen Science) • Uitbouw educatiestrategie voor meerdere doelgroepen: • Participatieprogramma (bewoners, bezoekers, bedrijven, bv. vrijwilligersdagen: opruimacties, snoeien. • Na drie jaar minimaal 5 aansprekende NP projecten van ons uitvoeringsprogramma met eerste resultaten, bijvoorbeeld ○ Streekproducten met opbrengst voor de natuur ○ MTB netwerk met vignet (opbrengst voor de natuur) ○ Grensoverschrijdend ruiters en mensen inclusief vignet, ○ Uniforme bebording/huisstijl ○ Plan voor duurzame bereikbaarheid ○ Entreepoort/belevingscentrum ○ Integrale ontwikkeling BIG FIVE Midden-Limburg ○ Grootste NP-Citizen Science onderzoek in Nederland ○ Iconische landschapskunst

7 Uitvoeringsprogramma

7.1 Van ambitie naar uitvoering

Verschillende ambities, verschillende verantwoordelijkheden

De ambities en projecten vormen de kern van de afspraken waar we ons als partners in ons NP aan committeren. Voor sommige ambities weten we al wat we daarbinnen gezamenlijk de komende jaren willen realiseren, voor andere is de eerste stap om te concretiseren wat we hier precies mee willen. En voor lang niet alle projecten is financiële dekking, dus daarvoor zullen we eerst bekostiging moeten organiseren.

De werkorganisatie van ons Nationaal Park speelt daarin soms een trekkende rol, soms doet ze niet meer dan monitoring. Van sommige projecten is de organisatie de initiator, met als doel ze over te dragen of te verzelfstandigen als dat kan. Van andere projecten is en blijft de Nationaal Park organisatie de trekker en eindverantwoordelijke.

Verderop in dit hoofdstuk staat een projectenlijst volgens een vast format dat, waar mogelijk, is ingevuld.

Dynamisch programma

Het uitvoeringsprogramma is een dynamisch programma. Er kunnen projecten afvallen en bijkomen. Sommige projecten worden ook nog verder uitgewerkt. Ieder jaar wordt in het jaarprogramma vastgesteld hoe er dat jaar aan welke projecten zal worden gewerkt en hoe dit wordt bekostigd.

Uitvoerings-
programma

	Ambitie	Rol Nationaal Park organisatie	Succes afhankelijk van
1	Robuuste Landschaps- en natuurwaarden	Op de agenda zetten, draagvlak organiseren, partijen bij elkaar brengen, signaleren van mogelijkheden voor bekostiging	Beleidsruimte van gemeente en provincie Samenwerking gebiedspartijen Financiële dekking
2	Topbeleving met basiskwaliteit	Digitale Informatieverstrekking Coördinatie Limburg Marketing, IVN, ondernemers en andere initiatiefnemers. Initiëren en aanjagen van fysieke projecten	Samenwerking ondernemers overheden en eigenaren Structurele en incidentele bekostiging
3	Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap	Digitale informatieverstrekking Ondersteuning bij subsidieaanvragen van specifieke onderzoeksprojecten Coördinatie NHGL, IVN, gebiedseigenaren en onderwijsinstellingen	Voldoende vrijwilligers Aansprekende vorm
4	Omgeving benut kansen dankzij NP	Signaleren kansen, inspireren, verbinding en samenwerking ondernemers stimuleren Signaleren en kennis delen.	Samenwerking, meerwaarde
5	Nationaal Park met naam en status	Trekker en eindverantwoordelijk Merkbewaking Afstemming met andere Nationale Parken, provincie en ministerie.	Onderscheidend vermogen, investeren in publiciteit, jarenlang volhouden en doorgaan met het merk en de naam

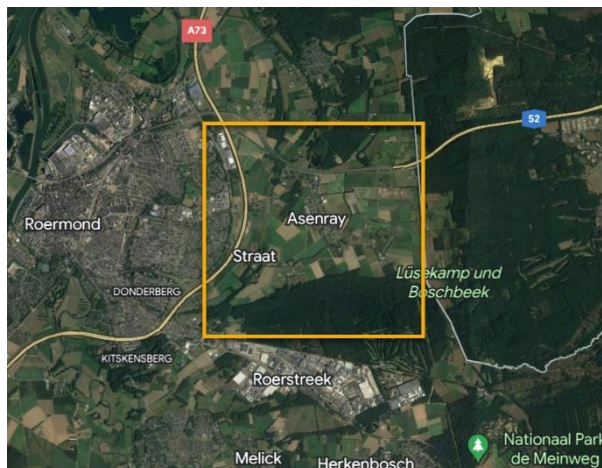
7.2 Projecten Ambitie 1

Project 1.1: Water vasthouden op de hogere plateaus	
Ambitie	1: Robuuste Natuur en Landschapswaarden
Omschrijving	Om voor de toekomst een robuuste structuur te behouden en verder te ontwikkelen is water een belangrijk sturend principe. Water ligt aan de basis van natuurwaarden, de landschappelijke structuren, de ligging van landgoederen en kernen. Met de vitalisering van geohydrologische systemen gaan we verdroging tegen, komen natuurwaarden tot ontwikkeling en ontstaat er meer biodiversiteit. Water op de hogere plateaus en bij de hogere breuklijnen is over het algemeen van goede kwaliteit. Door het water langer vast te houden ontstaan natte gebieden met schoon water die de beken en stromen langdurig voeden. Het veen kan zich herstellen. Er ontstaan lokaal en buiten de natuurgebieden kansen voor andere teelten, zoals helofyten en de lisdodde. Ons gebied bevat meerdere deelgebieden die zich lenen voor een dergelijke aanpak, zoals • Echterbroek en Reigersbroek bij Montfort, waar nu de Pepinusbeek en de Putbeek regelmatig droog vallen • Middelsgraaf / IJzerenbos • Kleigronden van de Vlootbeek • Boukoul/Asenray, de bronnen van de Maasnielderbeek en de Swalm • Beegderheide en omgeving We onderzoeken kansen voor een pilot om een gebied te vernatten. Kan zo'n gebied anders worden ingericht en gebruikt, met winst voor alle betrokkenen (agrariërs, natuurbescherming, recreanten, waterveiligheid)? Hoe bedrijven we natuurinclusieve landbouw, hoe houden we het water in het gebied langer vast, wat doen we met vrijkomend agrarisch vastgoed?
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Werkorganisatie NPNS
Rol NP	Agenderen, partijen bij elkaar brengen, Adviseur
Betrokkenen	Waterschap Limburg eigenaren, agrarische ondernemers, provincie, gemeenten
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	NPLG

Project 1.2: Bos en natuurontwikkeling	
Ambitie	1: Robuuste Natuur en Landschapswaarden
Omschrijving	Versterking van natuurareaal, maar ook het vergroten van de biodiversiteit zijn belangrijke ambities op het gebied van natuur en landschap. Ons Nationaal Park is niet de partij die landbouwgrond omvormt tot natuur, maar denkt wel mee in opgaven en gebiedsprocessen die erop gericht zijn de natuur- en landschapswaarden te versterken. Thema's die hierbij een rol spelen zijn stikstofdepositie, verdroging, CO₂-vastlegging en circulaire economie. Maar ook het verbinden van inwoners met natuur en landschap, door het landschap en de routes aantrekkelijker te maken. De komende jaren zullen door de partners projecten op dit gebied worden gerealiseerd. Voor dit moment zet het Nationaal Park de eerste stappen: • Het vergroten van de bekendheid van deze ambities en de noodzaak van werkzaamheden die daarvoor nodig zijn (bomenkap en herplanten), het informeren bewoners en recreanten en daarmee het vergroten van het draagvlak voor deze projecten. • Meedenken over de landschapsecologische inpassing. Bossen verdampen meer dan korte vegetaties dus op de verkeerde plek kunnen ze er voor zorgen dat kwelgebieden droogvallen. Goed om bossen aan te leggen op gradiëntrijke terreinen om ook verschillende bostypen naast elkaar te laten bestaan (droog-nat, zuur-kalkrijk etc.)
Link met andere ambities/projecten	Water vasthouden Kleinschalige landschapselementen
Trekker	NPNS
Rol NP	Agenderen, partijen bij elkaar brengen, Adviseur
Betrokkenen	Overheden, coöperaties van (agrarische) terreineigenaren, agrariërs, natuurbeheerorganisaties, onderzoek
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	LPLG, Bossenstrategie Provincie Limburg, Provinciaal Programma Natuur

Project 1.3: Kleine landschapselementen: heggen en poelen	
Ambitie	1: Robuuste Natuur en Landschapswaarden
Omschrijving	
Link met andere ambities/projecten	Bos- en natuurontwikkeling, routes en paden
Trekker	Coöperatie Natuurrijk Limburg / Boeren met Natuur
Rol NP	Agenderen, partijen bij elkaar brengen, Adviseur
Betrokkenen	Waterschap Limburg, eigenaren, agrarische ondernemers
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	
Financiering	Subsidie Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer

Project 1.4: Gebiedsontwikkeling Roermond Oost (GORO)	
Ambitie	1: Robuuste Natuur en Landschapswaarden
Omschrijving	Roermond-Oost moet het dynamische toneel gaan vormen van allerlei ontwikkelingen in de transitie naar een landelijk gebied met nieuwe mogelijkheden. Hoewel er genoeg losse initiatieven en mogelijkheden zijn voor uitvoering op korte termijn, wil de werkgroep GORO aan de slag met een integrale gebiedsbenadering met een langere tijdshorizon. De juiste activiteiten moeten plaats gaan vinden op de juiste plek, met bodem en water als leidende principes. Toewerken naar 'het grotere plaatje', maar wél van onderop. Het enthousiasme en slagkracht van de lokale gemeenschap gesteund door overheden en instanties. De ideeën zijn samengevoegd in een projectenlijst: op dit moment benoemen de initiatiefnemers 32 projecten! Deze zijn onderverdeeld naar de volgende thema's: A. Natuur & Landschap B. Water & Klimaat C. Landbouw D. Recreatie & Toerisme E. Infrastructuur F. Economie G. Participatie & Educatie H. Energie Belangrijke projecten behelzen een voedselbos, klimaatbuffer, routes en paden een gedeelte bosaanleg, en de aanpak van de Maasnielderbeek. Sommige projecten zijn al in uitvoering, andere staan op de langere termijn gepland.
Link met andere ambities/projecten	Gezondheid en bewegen; routes en paden, wateropgave, et cetera
Trekker	NPNS
Rol NP	Agenderen, partijen bij elkaar brengen, Adviseur
Betrokkenen	Werkgroep GORO, met initiatiefnemers uit de regio zelf, Provincie Limburg (NPLG), Gemeente Roermond
Uitvoeringsperiode	2024 - 2026
Kosten	Variërend per deelproject.
Financiering	Eigenaren, Gemeente, Waterschap, NPLG

Project 1.5 Duisternis in het Nationaal Park	
Ambitie	1: Robuuste natuur- en landschapswaarden
Omschrijving	Nachtelijke duisternis is belangrijk voor het dag- en nachtritme van de natuur, Het is ook belangrijk voor de gezondheid van de mens. En het is een belangrijk aspect van de natuurbeleving. Duisternis is een basiskwaliteit van een Nationaal Park. Maar in de drukke omgeving van ons Nationaal Park is veel activiteit, en daarmee veel verlichting. Goed gedoseerde verlichting is geen probleem. Maar een deel van de verlichting straalt omhoog de lucht in of wordt sterk gereflecteerd vanaf wanden van bedrijfshallen, soms de hele nacht door. Dat is schadelijk omdat het de duisternis(beleving) aantast en het leven in verwarring brengt. In dit project gaan we de huidige stand van verlichting inventariseren. Waar is veel verlichting, in hoeverre straalt deze omhoog/opzij en waar liggen de kansen om te verbeteren? We leiden vrijwilligers op die de experts ondersteunen bij de inventarisatie. We stellen doelen ter versterking van de duisternis vast. Een bewustwordingscampagne informeert bewoners, bedrijven, beheerders van openbare verlichting en andere stakeholders over de nadelen van lichtvervuiling, de schade die dit veroorzaakt en de mogelijkheden om deze lichtvervuiling aan te pakken. We gaan met eigenaren/beheerders van verlichting in gesprek over concrete aanpassingen. Op deze manier wordt de overvloedige verlichting daadwerkelijk aangepast. Na uitvoering van de maatregelen en de campagne wordt het resultaat van het project geëvalueerd. Dit project wordt zowel in NL als in het aangrenzende deel van Duitsland uitgevoerd. Net als de natuur kent ook verlichting geen grenzen.
Link met andere ambities/projecten	Ambities: 2. Topbeleving met basiskwaliteit
Trekker	Grenspark Maas-Swalm-Nette/ André Claassen
Rol NP werkorganisatie	Coördineren / Publiciteit /Netwerk
Betrokkenen	Gemeenten NL en D, Limburg Marketing, Niederrhein Tourismus, Staatsbosbeheer, ondernemers, provincie Limburg, Rijkswaterstaat, NPSN
Uitvoeringsperiode	2025 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	Bevordering economie, interreg VI, LPLG, etc.

7.3 Projecten Ambitie 2

Project 2.1. Verbetering routesystemen fietsen, wandelen, paardrijden; gebruik huisstijl nieuwe naam	
Ambitie	2: Topbeleving met basiskwaliteit
Omschrijving	Een goed routesysteem met duidelijke entrees en informatievoorziening is zowel goed voor de bezoeker als ook voor de natuur. Het zorgt ervoor dat recreanten niet overal komen en dat er rustige plekken blijven waar de natuur zijn gang kan gaan. We willen graag bevorderen dat recreatief gebruik aansluit op de zonering van ons NPNS in drukke en minder drukke delen. Op dit moment heeft het gebied te maken met een 'overkill' aan borden en routepaaltjes. Ook is er een veelheid aan grote overzichtsbornen: eentje van het Nationaal Park, eentje van Staatsbosbeheer, eentje voor de fietsroutes, en nog een groot bord van de Water Wandel Wereld routes, met allemaal verschillende stijlen. Met het Routebureau werken we aan de voortdurende verbetering van de routes, de borden, en de aansluiting op horeca en attractieve punten. De instelling van het Nationaal Park Nieuwe Stijl met een nieuwe naam, een nieuw logo en een groter gebied is een goede aanleiding om dit ingewikkelde systeem de komende jaren te herzien en een make-over te geven. Een punt van aandacht vormen de grensoverschrijdende routes die ook in het Naturpark Schwalm Nette liggen, en een geheel eigen stijl volgens het WWW – logo, ook hier is misschien een aanpassing denkbaar. Er is een regionaal ruitenetwerk gerealiseerd. Grenspark MSN gaat dit nu koppelen aan de ontwikkeling van een ruiternetwerk in Duitsland
Link met andere ambities/projecten	NP met naam en status
Trekker	NP organisatie
Rol NP	Agenderen, partijen bij elkaar brengen, Adviseur
Betrokkenen	Limburg Marketing, Routebureau, Staatsbosbeheer Grenspark MSN.
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm

Project 2.2. Duurzame bereikbaarheid	
Ambitie	2: Topbeleving met basiskwaliteit
Omschrijving	Door de bereikbaarheid van de NPNS per fiets vanuit Roermond aantrekkelijk en uitnodigend vorm te geven zullen er meer bezoekers met de fiets naar ons park komen. Inwoners van Roermond, maar ook bezoekers die per trein komen en op het station een fiets huren. Ontwikkeling van het tracé van de IJzeren Rijn door Roermond biedt hiertoe een uitgelezen kans. We zoeken de samenwerking met de ontwikkelaars van de snelfietsroute van Roermond naar Mönchengladbach om deze zoveel mogelijk ook aantrekkelijk te maken voor recreatief fietsen. Ook onderzoeken we hoe de bereikbaarheid per fiets vanuit Roermond-Oost via Asenray verbeterd kan worden. We onderzoeken of de bereikbaarheid met de bus en trein (Arriva) van het gebied kan worden verbeterd. Mogelijk biedt het concept van een groene halte hierbij soelaas.
Link met andere ambities/projecten	Verbetering routesystemen
Trekker	Gemeente Roermond
Rol NP	Agenderen, partijen bij elkaar brengen, Adviseur
Betrokkenen	Eigenaren, agrarische ondernemers, Limburg Marketing
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	NPLG

Project 2.3. Haalbaarheidsonderzoek belevingscentrum	
Ambitie	2: Topbeleving met basiskwaliteit
Omschrijving	Ons Nationaal Park heeft geen ontvangstcentrum waar bezoekers worden ontvangen, waar zij informatie ontvangen en mogelijk een fiets kunnen huren. Op dit moment is er verspreid een enkel ontvangstpunt, zoals het voormalige bezoekerscentrum bij Herkenbosch - nu een aangenaam ingerichte horeca-inrichting met een folderwand. Of het Grenscafé Reuver dat een aantal routes aanbiedt. Ook is er een gedeelte van Tuincentrum Daniëls in Vlodrop ingericht met informatie over het Nationaal Park. Tenslotte zijn er enkele VVV inspiratiepunten – zoals in Reuver op het vakantiepark, in Echt, in Thorn, Stevensweert en Roermond. Echter, bij een Nationaal Park dat zich rekent tot de topcollectie van de Nederlandse natuur en landschap hoort een fysieke ontvangstplek waar de bezoeker informatie krijgt over het park en zijn unieke kenmerken, waar zij/hij een rondwandeling of fietstocht kan beginnen of waar hij/zij een presentatie kan bijwonen. Waar schoolklassen worden ontvangen en waar ruimte is voor exposities. Het liefst komt deze ontvangstplek op een goed bereikbare plek aan de rand van het park, buiten de kwetsbare natuur en vanwaar bezoekers mogelijk verder te voet van het park kunnen genieten te voet of met een stil vervoermiddel dat men ter plekke kan huren. Een dergelijk belevingscentrum is kostbaar en een duurzame exploitatie is vaak lastig. Niet voor niets is menig bezoekerscentrum gesloten of geëindigd als een horecaonderneming met een folderrek. Wij starten een haalbaarheidsonderzoek naar het concept, de bekostiging en de locatie van een dergelijk belevingscentrum. Daarbij spelen onderzoeksvragen als: • Welke potentiële locaties zijn er en wat zijn de voor- en nadelen en kansen voor deze locaties? • Welk concept past er op de voorkeurslocatie van een belevingscentrum? Wat is de haalbaarheid van dit concept? • Welke mogelijke stakeholders willen participeren in de realisatie van de bezoekersentree? Op welke manier willen zij betrokken zijn en wat zijn de wensen van verschillende stakeholders? • Hoe kan deze bezoekersentree zich onderscheiden ten opzichte van andere bezoekerscentra en entreepoorten? • Wat zijn de kosten en hoe worden deze gedekt? Het beantwoorden van deze vragen en het uitvoeren van de analyses moet leiden tot concrete aanbevelingen en acties in de vorm van een plan van aanpak waarmee de betrokkenen na afronding van de haalbaarheidsstudie aan de slag kunnen.

Link met andere ambities/projecten	Bezoekersinformatie
Trekker	Werkorganisatie Nationaal Park / Particuliere eigenaren / werkgroep GORO
Rol NP	Trekker haalbaarheidsonderzoek
Betrokkenen	Limburg Marketing, IVN, mogelijk een interessante stageopdracht voor universiteit of hogeschool
Uitvoeringsperiode	2024
Kosten	Ongeveer € 30.000
Financiering	PM

Project 2.4. Haalbaarheid beeldbepalend iconisch element

Ambitie	2: Topbeleving met basiskwaliteit
Omschrijving	Ons NPNS onderzoekt de mogelijkheden voor een iconisch element dat bijdraagt aan de topbeleving. Dit kan iets zijn in de sfeer van belevingsinfrastructuur (uitkijktoren, brug, verdiept pad of boomkronenpad), een kunstwerk of een attractie.
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Werkorganisatie NPNS
Rol NP	Trekker
Betrokkenen	vrijtijdsondernemers, IVN en Limburg Marketing
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	Nader uit te zoeken, regiodeal? Euregio?

Project 2.5. Bezoekersinformatie in eenvormige stijl	
Ambitie	2. Topbeleving met basiskwaliteit
Omschrijving	Een Nationaal Park met een topbeleving verdient een heldere, actuele, eenduidige en herkenbare informatievoorziening voor de bezoekers, zowel online als offline (brochures, informatieborden, kaarten). In de huisstijl van het nieuwe NP ontwikkelen wij een brochure (de huidige brochure is uitverkocht) van het Nationaal Park. Deze brochure komt ook online te staan. Online komt ook een kaart van het gebied (doorklikbare pdf) met alle informatie van attracties en horeca en link naar reserveringen en boekingen
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Limburg Marketing
Rol NP	Agenderen, partijen bij elkaar brengen, Adviseur
Betrokkenen	
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	

Project 2.6. Mountainbikeroutes	
Ambitie	2. Topbeleving met basiskwaliteit
Omschrijving	Mountainbike is nog steeds een groeiende sport. De hoogteverschillen en de landschappelijke en natuurlijke setting van ons Nationaal Park maken het gebied zeer interessant voor deze groep. Door uitdagende en minder uitdagende routes aan te bieden buiten de meest kwetsbare natuurgebieden verhogen wij de beleving van het Nationaal Park voor deze groep en voorkomen dat de kwetsbare natuur al teveel lijdt door MTB-ers die buiten de paden gaan in het Natura 2000 gebied. Op dit moment hebben grafheufels, breuklijnen en tankgrachten te lijden van MTB'ers die op zoek zijn naar uitdagende hoogteverschillen. Recent is rond Montfort ('t Sweeltje) een mountainbikeroute ingericht, maar daarnaast ligt alleen in Echt-Susteren een ouder MTB netwerk, maar dit is kwalitatief niet uitdagend / niet uitnodigend genoeg, ook al zijn er gesprekken gaande om de bestaande MTB routes van Echt-Susteren (Het Smalste Stukje Nederland) aantrekkelijker te maken. Wij willen aan de slag met een uitgedacht routenetwerk. Zo mogelijk pakken we dit project samen op met onze collega's in het Naturpark Schwalm Nette met behulp van Europese subsidies. Er is enkele jaren geleden een plan van aanpak opgesteld voor een grensoverschrijdend MTB netwerk. Nu de urgentie voor het scheiden van doelgroepen en het ontlasten van kwetsbare natuur en cultuurhistorische relictten van groter belang is, kan een uitdagend en weldoordacht MTB routenetwerk hieraan een bijdrage leveren.
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Werkorganisatie Nationaal Park
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland, terreineigenaren (Staatsbosbeheer, gemeenten, Routebureau Noord- en Midden-Limburg), Limburg Cycling
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	

7.4 Projecten ambitie 3

Project 3.1. Van bezoeker tot onderzoeker	
Ambitie	3: Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap
Omschrijving	Onze ambitie voor ons NP nieuwe stijl is onder andere dat bewoners zich meer onderdeel gaan voelen van het gebied en mee gaan helpen met het vergroenen ervan. Daarnaast willen we bezoekers laten ervaren hoe biodivers het gebied is. Dat doen we door een publieksevenement 'Bezoeker tot Onderzoeker' te organiseren. Hierin nemen we de bewoners en bezoekers mee in het gebruik van de app ObsIdentify, waarmee je flora en fauna in het gebied kunt herkennen en vastleggen. Deze gegevens zijn gekoppeld aan een database, die onderzoekers gebruiken. We streven ernaar dat er ergens in het gebied een monitoringsysteem komt, waarop bezoekers kunnen zien waar welke soorten gezien zijn en hoeveel. Zo worden zij zich meer bewust van de unieke waarden van dit gebied en dragen zij er actief aan bij deze waarden verder te verspreiden.
Link met andere ambities/projecten	Biodiversiteitsstresstest
Trekker	werkorganisatie NP / nader te bepalen
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	Natuurhistorisch Genootschap Limburg / Grenspark Maas Swalm Nette / IVN / Staatsbosbeheer
Uitvoeringsperiode	2024 – 2028
Kosten	Pm
Financiering	PM

Project 3.2. Biodiversiteitsstresstest	
Ambitie	3: Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap
Omschrijving	De biodiversiteitstresstest (BDST) is ontwikkeld door de Bosgroep en Yuverta en is beschikbaar voor meerdere gebieden in Nederland. Ook voor het gebied van ons Nationaal Park Nieuwe Stijl. Zie www.biodiversiteitstresstest.nl. Het is een instrument/tool om meer inzicht te krijgen in de kansen en knelpunten voor meer biodiversiteit in de eigen omgeving. Daarnaast biedt het een handvat om samen met elkaar de dialoog aan te gaan. Dat kan in samenwerking met bedrijven, particuliere eigenaren en terreinbeherende organisaties. De BDST wordt de komende jaren gebruikt en uitgerold en doorontwikkeld. Mogelijk wordt de BDST verder ontwikkeld naar een aanpak die ook geschikt is om op wijkniveau toe te passen, waardoor buurtbewoners ermee aan de slag kunnen. De biodiversiteitstresstest, ontwikkeld door de Bosgroep en Yuverta en nu nog vooral geschikt voor professionals, is een instrument/tool om meer inzicht te krijgen in de kansen en knelpunten voor meer biodiversiteit in de omgeving. Daarnaast biedt het een handvat om samen met elkaar de dialoog aan te gaan. In dit project wordt de BDST doorontwikkeld tot een beter en vaker gebruikt instrument
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Nader te bepalen
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	IVN, Bosgroep, Yuverta
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	PM

Project 3.3. Levende NP-tuinen	
Ambitie	3: Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap
Omschrijving	We bieden mogelijkheden aan onze bewoners om zich meer onderdeel te gaan voelen van het gebied en mee gaan helpen met de vergroening ervan. Steeds meer mensen willen een bijdrage leveren aan de biodiversiteit in eigen buurt, maar weten soms niet hoe. Daarom willen we inwoners uitnodigen bij te dragen aan biodiversiteit en klimaatadaptatie door deel te nemen aan een 'levende tuinen-training', met het doel dat er Nationale Park-tuinen ontstaan: tuinen die bijdragen aan de biodiversiteit van het Nationale Park. Dit kan versterkt worden met initiatieven in woonwijken in de regionale ontwikkelingszone. Naast een training, bijvoorbeeld ook een wijkwedstrijd. Bewoners en bedrijven worden uitgedaagd samen met hun straat of wijk het Nationaal Park letterlijk in hun voor of achtertuin te realiseren. Via prijsvraag en communicatieplan wordt iedereen uitgedaagd een levende tuin / straat/ wijk/bedrijf te realiseren die bijdraagt aan het Nationale Park nieuwe stijl. Via minimaal één prijsvraag en/of campagne worden bewoners en/of bedrijven uitgedaagd mee te doen om hun tuinen zo in te richten met water en groen dat ze bijdragen aan de 5 V's (vocht, voedsel, veiligheid, voortplanting en variatie) voor meerdere soorten flora en fauna.
Link met andere ambities/projecten	Inzet instrumenten 3.1. en 3.2. • Samen met Yuverta en de Bosgroep ontsluiten we de informatie van de website biodiversiteitsstresstest.nl – nu nog niet geschikt voor particuliere bewoners - zodat teksten en toepassingen beschikbaar en beter toepasbaar worden voor deze doelgroep en een bruikbare handvatten worden bij de realisatie van meer levende tuinen (zie project 3.2) en waarbij bewoners aan de hand van deze stresstest kunnen zien hoe zij bepaalde soorten kunnen ondersteunen. Door deze levende tuinen training, geven we bewoners praktische handvatten. • Ook zetten we mogelijk het instrument 'Van Bezoeker tot Onderzoeker' in (zie project 3.1), opdat mensen zelf met hun app ObsIdentify kunnen meten hoe het ervoor staat met de biodiversiteit in hun wijk.
Trekker	Nader te bepalen
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	IVN, Bosgroep, Yuverta
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	PM

Project 3.4. Hernieuwing onderwijsprogramma	
Ambitie	3: Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap
Omschrijving	De komende jaren versterken we ons educatieprogramma, waar mogelijk in combinatie met participatie. We ontwikkelen programma's rond de drie unieke thema's van ons NPNS: geologie, biodiversiteit en grensoverschrijdend erfgoed. We integreren de drie unieke thema's door middel van verhaallijnen in het aanbod voor het primair onderwijs en maken hiervan een doorlopende leerlijn aan de hand van de 'Magische Momenten', zoals opgesteld in de landelijke Leidraad de Nationale Parken Nieuwe Stijl. Hiervoor is het volgende nodig: • Huidige aanbod herzien voor groep 1 t/m 8. Hierbij volgen we de negen stappen van de Educatiestrategie, uitgewerkt in Magische Momenten. • Huidige gidsen bijscholen zodat zij de drie verhaallijnen van NP Meinweg nieuwe stijl in hun aanbod integreren op een wijze die aansluit bij het huidige onderwijs. Hiervoor gaan we 4x een dagdeel per jaar bijscholing regelen op het gebied van pedagogiek/didactiek, biodiversiteit, geologie en cultuurhistorie. • Nieuwe gidsen opleiden vanwege veel uitval na corona. De eerste nieuwe lichter is opgeleid in het najaar van 2023 en in de jaren erna geven we om de twee jaar een opleiding van 6 dagdelen. • We benaderen actief schoolbesturen om het klassenbezoek na corona weer op peil te brengen. • Monitoringssysteem opzetten zodat we feedback van scholen meenemen in verdere ontwikkelingen. Zo wordt bijvoorbeeld het schoolprogramma 'Natuurlijk buiten leren!' geëvalueerd door middel van een vragenlijst. Daarbij wordt uitgevraagd of de activiteit voldoende aansluit op de doelgroep, hoe de begeleiding was en hoe de kwaliteit van eventuele materialen werd ervaren. • Ook willen we de leerlingen van het middelbaar beroepsonderwijs (Yuverta) betrekken bij het NPNS. Zij gaan onder andere bezig met het meten van biodiversiteit en de toepassing van de biodiversiteitsstresstest • We organiseren minimaal 1x per jaar een activiteit waarbij jongeren en/of jongvolwassenen actief betrokken zijn bij het Nationaal Park Nieuwe Stijl
Link met andere ambities/projecten	2.3 Haalbaarheidsonderzoek Belevingscentrum
Trekker	IVN
Rol NP	Coördineren, verbinding leggen met partners in het netwerk.
Betrokkenen	Scholen in de gemeente Roermond en partners zoals Staatsbosbeheer, Natuurhistorisch Genootschap, heemkundevereniging en (school)gidsen
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	Rijksbijdrage vaste taak IVN, aanvullend begroting NPNS

Project 3.5. Maasterrassen Monitor	
Ambitie	3: Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap
Omschrijving	Ook al wordt er veel onderzoek gedaan en zijn er veel publicaties, er ontbreekt een goed en bruikbaar overzicht van de stand van de natuur, landschap, gebruik en beleving. Ook is er geen goed overzicht van de ontwikkelingen door de jaren heen. Daarom nemen we het initiatief voor een 2-jaarlijkse monitor met infographics over de stand van de natuur en het erfgoed, recreatief aanbod, tevredenheid, en bezoekers in ons NPNS. Het moet een robuuste monitor worden die uiteindelijke meerjarige reeksen gaat opleveren en langdurig ontwikkelingen in beeld brengt. Een combinatie van onderzoek naar de stand van de natuur en het landschap maar ook over de bezoekers en andere gebruikers. Onderdeel van de monitor is een online Dashboard met informatie over bijvoorbeeld droogte, waterkwaliteit en plaatselijke drukte van bezoekers. Die online informatie wordt verzameld met meet- en telnstrumenten die direct verbonden zijn met het internet waardoor hun informatie direct of vrijwel direct te raadplegen is. Waar mogelijk zoeken we de samenwerking met Duitse partners binnen het Grenspark MSN. Meerjarig onderzoek naar de stand van de natuur doen we ook om de gezonde en robuuste ontwikkeling van het Nationaal Park Nieuwe Stijl te ondersteunen. We onderzoeken welke maatregelen zinvol zijn (vooraf) en welke maatregelen succesvol bleken te zijn (achteraf) en welke maatregelen kunnen worden bijgestuurd (tijdens). We leggen een basis die naar behoefte kan worden uitgebreid met specifiek onderzoek. We maken gebruik van de provinciale datahub en de datatool van Limburg Marketing. We zoeken, voor wat betreft gegevens van bezoek en beleving, aansluiting op de landelijke Data-Alliantie. De destinationmarketing-organisaties en brancheorganisaties, universiteiten en kenniscentra werken samen in deze alliantie. Binnen de Landelijke Data Alliantie ligt de focus op vier thema's: omvang en profiel van bezoekers, customer journey en bezoekersstromen, impact van toerisme en toeristisch aanbod.
Link met andere ambities/projecten	Toerisme programma Midden Limburg
Trekker	Nader te bepalen.
Rol NP	Coördineren. Publiciteit
Betrokkenen	NHGL, Bosgroep-Zuid Nederland, Limburg Marketing (deze organisatie is via de Samenwerkende VVV's Limburg betrokken en de uitvoerende partij in de verkenning van een datatool op het gebied van bezoekers en bestedingen).
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028

7.5 Projecten ambitie 4

Project 4.1. Streekproducten: uitbreiding en participatie													
Ambitie	4: Omgeving benut kansen dankzij Nationaal Park												
Omschrijving	We onderzoeken de haalbaarheid en wenselijkheid van streekproducten en we onderzoeken hoe we die kunnen koppelen aan het merk en de streek van ons Nationaal Park. Behalve dat streekproducten natuurlijk lekker of mooi zijn, vertellen ze bij uitstek een verhaal over de traditie en eigenheid van de streek, de producenten en het landschap. Streekproducten zijn daarmee geschikt om verbondenheid met het gebied te creëren. De streekproducten zijn onderdeel van de sociale identiteit en versterken het groepsgevoel. Er ontstaat bewustzijn van het unieke van de eigen streek, en de relatie tussen de producten en het landschap. (bron: Wegwijzer Streekproducten Nationale Parken, 2022). <table border="1"> <thead> <tr> <th>DE NATIONALE PARKEN (NON-PROFIT / SEMI-PUBLIEKE ACTIVITEITEN)</th><th>BEDRIJVEN (COMMERCIËLE ACTIVITEITEN)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Netwerkfunctie of platform</td><td>Marktbewerking en afzet</td></tr> <tr> <td>Algemene promotie</td><td>Logistiek en distributie</td></tr> <tr> <td>Ontwikkeling en ondersteuning</td><td>Productontwikkeling</td></tr> <tr> <td>Keurmerk-/streekmerkbeheer</td><td>Handelsmerken</td></tr> <tr> <td>Onafhankelijke certificering en toezicht</td><td>Collectief of individueel ondernemerschap</td></tr> </tbody> </table> Onze regio kent al diverse streekeigen producten, zie hiervoor paragraaf 1.4. Ook waren er in het verleden al initiatieven voor nieuwe streekeigen producten zoals een streekgebonden broodje in samenwerking met jonge boeren, verenigd via de LLTB in “Boeren met natuur”, wind- en watermolens, Gastvrij Roerdalen Wassenberg, en enkele lokale bakkers was er een idee voor een broodje dat gemaakt wordt van regionaal geteelde graanproducten, die gemalen worden door de deelnemende molens”. Mogelijk kan ook dit idee opnieuw leven worden ingeblazen.	DE NATIONALE PARKEN (NON-PROFIT / SEMI-PUBLIEKE ACTIVITEITEN)	BEDRIJVEN (COMMERCIËLE ACTIVITEITEN)	Netwerkfunctie of platform	Marktbewerking en afzet	Algemene promotie	Logistiek en distributie	Ontwikkeling en ondersteuning	Productontwikkeling	Keurmerk-/streekmerkbeheer	Handelsmerken	Onafhankelijke certificering en toezicht	Collectief of individueel ondernemerschap
DE NATIONALE PARKEN (NON-PROFIT / SEMI-PUBLIEKE ACTIVITEITEN)	BEDRIJVEN (COMMERCIËLE ACTIVITEITEN)												
Netwerkfunctie of platform	Marktbewerking en afzet												
Algemene promotie	Logistiek en distributie												
Ontwikkeling en ondersteuning	Productontwikkeling												
Keurmerk-/streekmerkbeheer	Handelsmerken												
Onafhankelijke certificering en toezicht	Collectief of individueel ondernemerschap												
Link met andere ambities/projecten	Vrienden/partnerprogramma												
Trekker	Werkorganisatie NP												
Rol NP	Coördineren.												
Betrokkenen	Gastvrij Roerdalen – Wassenberg, Limburg Marketing, Grenspark MSN, agrariërs.												
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028												
Kosten en financiering	Pm												

Project 4.2. Ondersteuning agrariërs	
Ambitie	4: Omgeving benut kansen dankzij Nationaal Park
Omschrijving	In afstemming met individuele agrariërs en hun organisaties onderzoeken wij hoe we agrariërs kunnen ondersteunen met plannen om gebruik te maken van het Nationaal Park. Een voorbeeld van een collectieve aanpak waarbij alle betrokkenen samenwerken is het gebiedsproces ten oosten van Roermond (zie project 1.4). Maar ook ondersteuning van individuele agrariërs behoort tot de mogelijkheden. Het NP wil agrariërs die aan de slag willen ondersteunen bij het mooier en veelzijdiger maken van het landschap en de verbreding van hun bedrijfsmodel ondersteunen. Uitgangspunt daarbij is het ondersteunen van bestaande bedrijven en toekomstperspectief voor ondernemers. Hierin wil het NP samen optrekken met bestaande organisaties die die rol al vervullen. Indien hieraan behoefte ontstaat, werken we samen met agrariërs en hun organisaties ideeën uit voor agrarische activiteiten die zowel de sector als de natuur kunnen versterken. We willen daarbij geen dubbel werk doen en alleen een aanvulling zijn op wat al bestaat of wat beter elders georganiseerd kan worden. We kunnen partijen bij elkaar brengen en ervaringen delen. Op voorhand denken we aan - Verwerken van biomassa in het gebied / crossovers landbouw en industrie / groene recyclerende bio-producten gebruikende bedrijven - Ondersteunen van de aanleg van voedselbos(sen) en de vestiging van herenboerderij(en) - Bokashi: verwerken van organisch materiaal in de bodem (bijvoorbeeld bermmaaisel en snoeiafval)
Link met andere ambities/projecten	- Limburg Marketing is bezig met een nieuw jaarplan Agrotourisme, met kansen voor de agrarische sector om in te spelen op een groeiende belangstelling vanuit de markt voor deze vorm van toerisme. - IVN is gestart met een Limburgse samenwerking met o.a. de Natuur- en Milieufederatie Limburg om een plek te creëren waar nieuwkomers in deze sector kunnen landen en pioniers op dit gebied hun kennis kunnen delen. - In het voorstel van de samenwerkende gemeenten in Midden Limburg (SML) voor een Regiodeal bij het Rijk is het idee opgenomen van een Transitiehuis: een plek waar kennis en kunde bij elkaar komt.
Trekker	Werkorganisatie NP
Rol NP	<i>Aanjagen, verbinden, coördineren, haalbaarheid onderzoeken. Zodra het kan uitvoering en beheer overdragen aan andere organisaties.</i>
Betrokkenen	Agrariërs, Particuliere Eigenaren, stichting voedselbos, stichting Herenboeren Roermond.
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	Regiofonds / Regiodeal

Project 4.3. Samenwerking en ondersteuning Particuliere Grondeigenaren	
Ambitie	3: Betrokkenheid bij en kennis van natuur en landschap
Omschrijving	De Particuliere Grondeigenaren vormen een belangrijke partij van eigenaren met wie het Nationaal Park Nieuwe Stijl graag de samenwerking zoekt. Een aantal Particuliere Eigenaren hebben de Stichting 'Natuurlijk mijn Meinweg' opgericht. Deze heeft tot doel "Het binnen Nationaal Park De Meinweg (NPDM) en omstreken behouden, beheren en bevorderen van (natuur)kwaliteit en (bio)diversiteit van bestaand (particulier) eigendom en historische natuur- en landschapselementen als mede het verhogen van natuur- en gebiedsbeleving door en voor de samenleving". Op dit moment vinden al een aantal initiatieven plaats waarbij particuliere eigenaren van natuurgebieden gebruik maken van het netwerk en de naam van het Nationaal Park, bijvoorbeeld door vrijwilligers van bedrijven te betrekken bij natuuronderhoud of door een schaapskudde in te zetten in een natuurgebied. Ook organiseert deze stichting contactdagen van particuliere eigenaren, natuurwerkdagen, bijeenkomst voor bos- en natuurbeheer, en ondersteunt zij bij subsidieaanvragen die hierbij behulpzaam zijn. Dit initiatief en vergelijkbare initiatieven ondersteunen wij met publiciteit, kennis en de inzet van ons netwerk.
Link met andere ambities/projecten	4.2 Ondersteuning Agrarische sector
Trekker	Particulier Grondbezit in samenwerking met NPNS
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	Particuliere Eigenaren, Stichting Natuurlijk mijn Meinweg
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	PM

Project 4.4. Partnerprogramma Economie Voedselketen	
Ambitie	4: Omgeving benut kansen dankzij Nationaal Park
Omschrijving	Een nieuw op te zetten partnerprogramma brengt verschillende ondernemers en consumenten met een warm hart voor het Nationaal Park bij elkaar. De lokale economie, maar ook natuur en landschap in het Nationaal Park profiteren. Lerend van partnerschaps- en vriendenprogramma's in andere Nationale Parken (zoals Alde Faenen, Weerribben-Wieden en Utrechtse Heuvelrug) zetten we samen met Naturpark Schwalm-Nette (NPSN) een grensoverschrijdend partnerprogramma op voor Duitse en Nederlandse ondernemers. Het partnerschap biedt extra promotie voor het betreffende bedrijf en zijn producten en is tevens een garantie voor de consument dat het bedrijf in lijn handelt met de doelen en ambities van het Nationaal Park. Ondernemers in de gastvrijheidssector en landbouw kunnen het partnerschap aanvragen. Agrarische ondernemers kunnen partner worden door 1. te boeren met zorg voor natuur en landschap 2. bezoekersinformatie over hun eigen bedrijf en het park te verspreiden en bezoekers op gezette tijden te ontvangen. Gastvrijheidsondernemers kunnen partner worden door 1. Een bedrijfsvoering met aandacht voor de waarden van het nationaal park. 2. Streekgerechten in te kopen en aan te bieden, mede geproduceerd door de agrarische partners van het NP 3. bezoekersinfo over het park te verspreiden 4. Deel te nemen aan promotieactiviteiten van het Nationaal Park Uitwerking van criteria volgt in overleg met de NP-organisatie. Je moet er wel wat voor doen, de ondernemer onderscheidt zich van andere ondernemers maar het is niet heel ingewikkeld. Het Nationaal Park en de communicatie moet zo sterk zijn dat het partnerschap daadwerkelijk leidt tot nieuwe klandizie naar de betrokken ondernemers toekomt. Partners krijgen meer klanten/bekendheid van het Park, en Partners dragen bij aan de kwaliteit van het park. Idealiter maken we de cirkel rond: Bezoeker geniet van park; eet in verbonden horeca; de verbonden horeca koopt in bij verbonden boeren (voor goede prijs); verbonden boeren ondernemen met zorg voor natuur en landschap; de kwaliteit van het park wordt sterker; de bezoeker kan meer van het park genieten en doet ook iets voor het park terug, zodat we streven naar een nieuw normaal in de recreatiesector: Geniet van de natuur, maar doe ook iets terug. Eenmaal in werking versterkt deze cirkel zichzelf.
Link met andere ambities/projecten	Ambities: 1. robuuste natuur- en landschapswaarden (1) en betrokkenheid (3). Een park met naam en status(5) is voorwaarde voor dit plan. Projecten: Streekproducten, Marketing- en Communicatieplan, Educatie-en

	Participatieplan
Trekker	Grenspark Maas-Swalm-Nette
Rol NP werkorganisatie	Coördineren / Publiciteit /Netwerk
Betrokkenen	Gemeenten NL en D, Limburg Marketing, Niederrhein Tourismus, MSN, NPSN, Ondernemers, IVN.
Uitvoeringsperiode	2025 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	Bevordering economie, interreg VI, LPLG, etc.

Project 4.5. Gezondheid en beweging voor de inwoners

Ambitie	4: Omgeving benut kansen dankzij Nationaal Park
Omschrijving	Ons Nationaal Park Nieuwe Stijl grenst direct aan de stad Roermond. Ook liggen er diverse dorpen in en aan het park in de verschillende deelnemende gemeenten. Dat betekent dat een relatief grote groep inwoners vanuit hun woonomgeving de mogelijkheid heeft om in het park te gaan wandelen en fietsen. Dat gebeurt ook. Toch is er ook een groep inwoners die de weg naar het Nationaal Park nog niet weet te vinden. Het belang van regelmatig bewegen, wandelen, fietsen om gezond te blijven wordt steeds duidelijker. Ons park biedt daarom de kans aan een grotere groep mensen om aan te haken, te genieten van het landschap en tegelijkertijd te werken aan hun gezondheid. In Roermond is Lucien Engelen (één van de meest bekende verandermanagers in de zorg) bezig met de ontwikkeling van een zogenaamde <i>health hub</i> gericht op eigen regie en preventie. In deze health hub, van 'We Are Roermond', worden nieuwe ideeën getest om te onderzoeken hoe winkels en gezondheidszorg samen kunnen werken. De afgelopen twee jaar heeft Engelen diverse gesprekken gehad met IVN en is de ambitie ontstaan om deze health hubs ook natuurinclusief te maken. Dat wil zeggen dat de natuur in de toekomst letterlijk begint bij de voordeur van de zorgpartijen en de health hub. Zij nemen natuur direct mee in ontwerpprincipes voor hun gebouw en omgeving en dragen zo bij aan meer biodiversiteit, maar ook andersom informeren zij cliënten over de kansen die natuur biedt om gezond te blijven. Het verwijzen naar natuur wordt ook wel 'natuur op recept' genoemd. Vanuit het Nationaal Park willen we deze samenwerking gaan versterken en met partners een nieuw aanbod ontwikkelen. In de omgeving van ons Nationaal Park zijn al diverse inspirerende voorbeelden van zorginstellingen die natuurinclusief zijn gaan werken op hun eigen terrein of het terrein van een andere organisatie. Wat gaan we doen We organiseren bijeenkomsten, co-creatie sessies, een educatieaanbod, routes, verwijskaarten, challenges en materialen. In het aanbod wordt ook inzichtelijk gemaakt waar mensen groen vrijwilligerswerk kunnen doen in het gebied. Ook onderzoeken we de kansen voor wandelingen voor kwetsbare doelgroepen

	zoals Biowalking en Mantelzorgwandelingen met vrijwilligers en zorgprofessionals. Er wordt een samenwerking met vrijwilligers opgezet en waar nodig bijscholing gegeven aan enthousiaste Nationaal Parkgidsen. De focus ligt in het begin op de bewoners, maar in de doorontwikkeling kunnen ook gezondheidsarrangementen voor bezoekers worden ontwikkeld. Het aanbod wordt zo ontwikkeld dat we de kwetsbare natuurgebieden ontzien.
Link met andere ambities/projecten	<u>Agenda Natuurinclusieve Gezondheid 2.0</u> Roerdalen gezonde generatie 2040 GALA- Gezond en Actief Leven Akkoord Natuuroprecept.nl UPS Healthcare https://www.weareroermond.com/roermond-gezond/
Trekker	IVN / Gemeente Roermond / NP-Organisatie
Rol NP werkorganisatie	Coördineren / Publiciteit / bevorderen inspiratie en netwerk verbinden
Betrokkenen	Betrokken Gemeenten, Ons Wel, GGZ Instellingen, UPS Healthcare, Huisartsen, Natuurorganisaties/ Allesisgezondheid, Ondernemers
Uitvoeringsperiode	2024 – 2028
Kosten	Pm
Financiering	Programma's gezondheid en bewegen van gemeenten en rijk, zoals GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), misschien co financiering groene ggz en/of Agenda Natuurinclusief.

7.6 Projecten Ambitie 5

Project 5.1. Zichtbaarheid en bereikbaarheid	
Ambitie	5: Nationaal Park met naam en status
Omschrijving	Het Nationaal Park heeft een eigen actueel bijgehouden website. Het Nationaal Park is telefonisch en per mail bereikbaar. Er is een communicatieplan, afstemming communicatie tussen de verschillende partners van het NP, gericht op overheden, bezoekers, bewoners, bedrijven en instellingen. Aandachtspunt is dat op alle verschillende websites een consistente boodschap wordt gecommuniceerd.
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Werkorganisatie NP / Limburg Marketing
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	Limburg Marketing, IVN, Gastvrij Roerdalen-Wassenberg
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	PM

Project 5.2. Marketing en communicatiestrategie	
Ambitie	5: Nationaal Park met naam en status
Omschrijving	We rollen het marketing- en communicatieplan uit en stemmen de communicatie tussen de verschillende partners van het NP, gericht op overheden\bezoekers\bewoners\bedrijven\instellingen uit. Aandachtspunt is dat op de verschillende websites een consistente boodschap wordt gecommuniceerd en goed wordt doorgelinkt.
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Limburg Marketing / werkorganisatie NP
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	Limburg Marketing, IVN, Gastvrij Roerdalen-Wassenberg
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	

Project 5.3. Merkversterking	
Ambitie	5: Nationaal Park met naam en status
Omschrijving	Als ons park een sterk merk heeft dan zorgt dit voor grotere bekendheid en een sterkere binding met het Nationaal Park . Alle gebiedspartijen vertellen één verhaal over Nationaal Park en gebruiken het ‘waardenkompas’ en de merkidentiteit om activiteiten en middelen te ontwikkelen. Er zijn verschillende ‘lagen’ in de gebiedsmarketing waarbij iedereen z’n eigen identiteit kan behouden en tegelijkertijd baat heeft bij het gebruiken van het label Nationaal Park: - Het hele gebied en de NP Regio die zich kan presenteren als een NP park, behorend tot de topcollectie - de afzonderlijke organisaties (ondernemers, terreinbeheerders, et cetera). - Ook zal het merk Nationaal Park zo worden gepositioneerd dat het als paraplu-merk fungeert bij andere sterke merken op de Heuvelrug, zoals terreinbeherende organisaties en de particuliere landgoederen. Om dit te bereiken doorlopen we de volgende stappen: 1. We ontwikkelen een marketing- en branding strategie met doelgroepen en communicatieboodschappen. Het eerste half jaar besteden we aan de uitwerking van de positionering, het opbouwen van een gezamenlijke agenda en gaan we geleidelijk de kracht en de bekendheid van het merk opbouwen. De fysieke zichtbaarheid in het gebied is hierbij van groot belang. Samen met terreinbeheerders en –eigenaren bepalen we hierin onze strategie. 2. Vervolgens (medio 2024) kan e.e.a. daadwerkelijk worden uitgerold.
Link met andere ambities/projecten	
Trekker	Limburg Marketing
Rol NP	Coördineren.
Betrokkenen	Limburg Marketing, IVN, Gastvrij Roerdalen-Wassenberg, Natuurrijk Limburg
Uitvoeringsperiode	2024 - 2028
Kosten	Pm
Financiering	

8 Colofon

Dit ambitiedocument is tot stand gekomen in opdracht van Stuurgroep NP de Meinweg in Transitie, bestaande uit

- Bosgroep Zuid-Nederland - Johan Arts
- Gastvrij Roerdalen en Wassenberg - Petra de Haas en Antoine Huijben,
- Gemeente Roerdalen – Jacqueline Westhelle-Aelen*, Jan Smits, Sem Litjens, Silvia de Rooi en Michiel Boers
- Gemeente Roermond – Felix van Ballegooij en Dave Prevos
- Grenspark Maas Swalm Nette – André Claassen en Melanie Hüpkes
- HAS Green Academy – Marc Pruijssers*, Paul van der Donk en Rob van Roosmalen
- IVN Limburg– Marije Geenevasen en Renske Visscher
- Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg- Ton Lenders en Math de Ponti
- Limburg Marketing - Giel Polman en Ingrid van Eijndhoven
- Limburgs Landschap – Wilfred Alblas en Edmond Staal*
- Ons Waardevol Cultuur Landschap (Stichting Ons WCL) - Paul Kant
- Particuliere Eigenaren – Peter van Soest
- Provincie Limburg – Inger Orbons en Herman van Steenwijk
- Staatsbosbeheer - Gerard Jonkman en Carla Hanssen
- Waterschap Limburg – Arnold Jansen, Guido Montulet en Eric de Wit
- Yuverta – Ger van Laak*

De met een * gemerkte personen hebben in 2022 en 2023 een bijdrage geleverd maar zijn niet meer actief in ons netwerk.

Operationele partners

- Gemeente Beesel – Marcel Roelofs en Joep Ewalds
- Gemeente Echt-Susteren - Peter Pustjens, Robert Vogten* en Paul Elshout
- Gemeente Maasgouw – Sjors Blomen en John van den Berg

Externe Partners met een bijdrage aan dit document

- Grafisch ontwerp: In Wonderland - Esther Kollmann;
- Proces en advies Nieuwe Naam: New Growth Strategies – Linda Rutten
- LESA: Bosgroepen – Dion van Staveren en Maarten Looijenga

Foto Omslag:

- Landgoed Hoosden, foto; Ton Lenders

Kwartiermaker (penvoerder /procesbegeleiding)

- Oosterman Vrijetijdszaken - Jan Oosterman
- Janine Caalders

December 2023, Nationaal Park de Meinweg in Transitie

p/a Ons WCL, Kapellerpoort 1, 6041 HZ Roermond

info@wcl-limburg.nl